

Міністерство освіти і науки України

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19 Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

“27” листопада 2019 р.

Інформація щодо проведення літніх відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2019 рік

На виконання Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» та з метою всебічної підтримки обдарованої молоді, сприяння модернізації змісту науково-дослідницької, пошукової, експериментальної та практичної діяльності учнівської молоді була проведена змістовна робота з організації відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді влітку 2019 року закладами позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю України.

З 14 по 22 травня 2019 року Міністерством освіти і науки України, Міністерством соціальної політики України, Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді, державним підприємством "Український дитячий центр "Молода гвардія" проведено *Всеукраїнський форум юних екологів «До кришталевих джерел»*. Метою форуму є підтримка обдарованих дітей та молоді, які займаються природоохоронною та просвітницькою діяльністю в екологічній сфері, організації їхнього змістовного дозвілля. Під час форуму проведено: екскурсії-практикуми до лабораторій Одеського державного екологічного університету, Одеського зоопарку, природоохоронний квест «Зелений фургон», командні ігри «День лісу» та «Чорне море», брейн-ринг «Екологія, управління та збереження навколишнього середовища», тренінги «Мінеральні ресурси України» та «Лікарські рослини», флеш-моб щодо збереження клімату на Землі.

Юні екологи вчилися працювати в команді з метою досягнення спільного результату при проведенні екологічних заходів та здійсненні просвітницької роботи серед молоді.

На підтримку обдарованих дітей і молоді, які займаються практичною та експериментально-дослідницькою роботою в аграрній галузі, Міністерством освіти і науки України, Міністерством соціальної політики України,

Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді, державним підприємством "Український дитячий центр "Молода гвардія" проведено *Всеукраїнський форум учнівських трудових об'єднань*. Сто тридцять (130) учасників зміни демонстрували результати дослідницької роботи учнівських трудових об'єднань (проекти, щоденники, зразки продукції, колекції, фотоальбоми тощо) на виставці досягнень юних дослідників «Щедрість рідної землі».

Найяскравіші враження учні отримали під час екскурсії до лабораторій компанії «Syngenta» в Одеському рослинницькому діагностичному центрі. Юні аграрії ознайомилися з напрямками роботи компанії «Syngenta» та програми технічної підтримки «АгроГід». Під час відвідування лабораторій «Syngenta», учасники отримали можливість не тільки дізнатися або пригадати такі поняття як: інсектициди, фунгіциди, гербіциди — але і побачити наживо вплив деяких препаратів на пророщування насіння та розвиток рослини. Познайомитися з методикою пророщування рослин в «кліматичній кімнаті» та в цілому з процесом дослідження якості насіння. Також діти отримали відверті відповіді на питання, що дуже зацікавили їх з приводу престижності та прибутковості такої роботи. А ще отримали маленькі приємні подарунки на згадку від лабораторії «Syngenta».

Під час екскурсії на агрофірмі «Евріка» діти ознайомилися з усіма етапами виробництва продукції торговельної марки «З бабусиної грядки» — від етапу посіву й збору врожаю до консервації та стерилізації кінцевої продукції. Учні відвідали теплиці, де вирощують різноманітні гібриди перцю, і ознайомились із сучасним технічним оснащенням заводу.

Учасники форуму побували також в Одеській національній академії харчових технологій та Одеському державному аграрному університеті, ознайомилися з новим сучасним обладнанням та напрямками діяльності лабораторій, побували на екскурсіях в музеї ґрунтів України та музеї польових культур, ознайомилися з умовами сучасного виробництва сільськогосподарської продукції, її перевірки, дізналися про сучасні сільськогосподарські професії.

В академії діти відвідали майстер-клас з тактильного аналізу зернових культур у науково-дослідницькій лабораторії оцінки якості зерна та хлібопродуктів ОНАХТ. Познайомилися з обладнанням, за допомогою якого визначається якість зерна.

В державному аграрному університеті чекала не менш насичена та цікава програма. Відбулася презентація факультетів та спеціальностей університету. Діти мали змогу познайомитися з музеєм ґрунтів та музеєм коренів. А також завітали до Центру якісного та кількісного моніторингу продукції тваринництва, створеного за сприяння та фінансування Європейського союзу на базі профільних лабораторій ветеринарної медицини. У Центрі діти дізналися

особливості технологій перевірки якості продукції тваринного походження. Підсумком роботи форуму стала науково-практична конференція. Заслуховувалися роботи з рослинництва, овочівництва, лісівництва, тваринництва та природоохоронної діяльності.

З 31 травня по 20 червня ц. р. проведено *Всеукраїнський форум юних натуралістів на базі Міжнародного дитячого центру «Артек» (м. Київ)*, в межах V тематичної зміни «Артек – місто професій».

Організатори: Міністерство освіти і науки України, Міністерство соціальної політики України, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді, Державне підприємство України «Міжнародний дитячий центр «Артек».

Учасники: учні (вихованці) закладів загальної середньої і позашкільної освіти – переможці міжнародних, всеукраїнських, обласних, міських, районних конкурсів еколого-натуралістичного напрямку позашкільної освіти.

Мета Форуму – підтримка обдарованих дітей та молоді, які займаються дослідницько-експериментальною роботою в галузі природничих наук, формування у дітей та молоді усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки, технологій; формування активної життєвої позиції учасників форуму шляхом залучення їх до вирішення проблем довкілля; організації їх змістовного дозвілля.

16 червня став особливим днем для усіх, хто перебував на території Міжнародного дитячого центру «Артек», адже саме у цей день ми усі разом святкували 94-ту річницю від дня заснування «Артека».

Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України привітав артеківців з Днем народження та запросив усіх у Місто майстрів. Для юних натуралістів та усіх артеківців було організовано 9 майстер-класів, які одночасно охопили понад 130 дітей. Майстер-класи проводилися у три хвили. Таким чином, понад 400 дітей мали змогу не тільки навчитися чомусь новому, а й зробити подарунки для себе та друзів.

Головним сюрпризом дня став приїзд першої леді України – Олени Зеленської, яка разом із артеківцями створювала сувеніри, відвідувала майстер-класи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді, Культурно-мистецького та Інноваційного освітнього центрів.

Сергій Бубка, голова Національного олімпійського комітету України, також завітав привітати «Артек». Він побував на усіх святкових локаціях та брав активну участь разом з артеківцями у створенні сувенірів, творчих виробів і проведенні наукових експериментів.

Майстер-класи у Місті майстрів для дітей організували і провели педагоги Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді

МОН України, Дитячого естетико-натуралістичного центру «Камелія» Київської області та Житомирського обласного центру еколого-натуралістичної творчості Житомирської обласної ради.

З метою формування громадянської позиції в галузі збереження довкілля 17-20 червня 2019 року на базі Всеукраїнського профільного табору оздоровлення та відпочинку «Юннат» (м. Київ) проведено збір лідерів *Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент»* та юннатських секцій охорони природи, в якому взяли участь лідери ВСД «ДЕП» з 18 областей України загальною кількістю 89 дітей.

На *Всеукраїнських GLOBE Іграх 2019* були присутні 45 учасників з різних куточків України (Київська, Рівненська, Сумська, Донецька, Чернігівська, Волинська, Чернівецька, Полтавська, Івано-Франківська області). Програма Ігор включала представлення учасниками результатів роботи за програмою GLOBE, проведення майстер-класів від провідних вчених для учасників заходу та гри-змагання.

З 24 по 27 червня 2019 року в Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді, на базі Всеукраїнського профільного табору оздоровлення та відпочинку «Юннат», проведено *Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій* для переможців Всеукраїнської дитячо-юнацької еколого-патріотичної гри «Паросток», приурочений до 28-ї річниці незалежності України. Молодь презентувала свої напрацювання у сфері національно-патріотичної діяльності, демонструвала знання з історії свого краю, брала участь у еколого-патріотичній грі «Паросток», різноманітних конкурсах, майстер-класах, тренінгах. Невід'ємною частиною зміни стала Школа першої медичної допомоги «Швидко, своєчасно, першокласно». Своїми знаннями надання кваліфікованої першої медичної допомоги за сучасними Європейськими стандартами з використанням сучасних технологій на максимально модернізованих манекенах поділилися військові лікарі, учасники АТО/ООС. Молодь вчилася застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички при виконанні завдань, що передбачають прийняття рішень у змінних та нестандартних ситуаціях.

Упродовж літа на базі табору «Юннат» оздоровлено 320 дітей.

Вінницька область

Відповідно до річного плану роботи Вінницької обласної станції юних натуралістів на 2019 рік, плану роботи закладу на період літніх канікул, з метою забезпечення оздоровлення та організованого дозвілля гуртківців закладу з 03 по 21 червня 2019 року на базі Вінницької обласної станції юних натуралістів працювала ЛОПШ «Юннат» з денним перебуванням для кращих гуртківців,

активістів природоохоронної та юннатівської роботи в загальній кількості 120 чоловік.

Оздоровча профільна школа працювала згідно з затвердженим планом роботи протягом трьох тижнів.

Заняття гуртків і проведені заходи відповідали еколого-натуралістичному профілю роботи закладу.

Важливим аспектом роботи ЛОПШ «Юннат» була додаткова освіта та організація змістовного дозвілля дітей, надання можливості кожному вихованцю розкрити свій потенціал, врахувати індивідуальні потреби та здібності.

Велика увага в ЛОПШ «Юннат» приділялась виховній роботі, що сприяло формуванню у дітей почуття патріотизму, любові до природи, своєї Батьківщини, українських народних традицій, почуття дружби, взаємної підтримки та допомоги.

Змістовними і цікавими були творчі майстерні: виготовлення квіткової листівки, виготовлення паперових квітів тощо, екологічні творчі спостереження. Глибокий пізнавальний та розважальний характер носили заходи, а саме: інтелектуальні ігри: «Я люблю Україну», «Світ рослин», святкова програма «Фруктовий бум», квести «Паросток», «Лісові пригоди. Пошук скарбів», «Європейський етикет» та «Зоопригоди», флешмоб у вишиванках.

Цікавими та пізнавальними для дітей були екскурсії по оглядових залах обласної станції юних натуралістів, в музей моделей транспорту, трамвайно-тролейбусне депо, похід в контактний зоопарк, експедиційний похід на П'ятничанську екологічну стежину з проведенням спортивної конкурсної програми «Кубок Лісовика», похід в кінотеатр «Родина», .

Свою творчість гуртківці мали можливість проявити у конкурсних розважальних програмах, таких як «А вам слабо?», юннатівська ліга сміху, пісенне шоу «Таланти Поділля», зйомки відеороликів «Цікаво про табір», гала-концерті «Зірки табору «Юннат»», дискотеці з ігротекою «У природи немає поганої погоди», «Інопланетний движ» та інших. Відвідування басейну, спортивні конкурсні програми, заняття в спортивному залі сприяли оздоровленню дітей.

А також для дітей, які потребують соціальної підтримки та активістів юннатівського руху, педагогічними працівниками закладу під час літніх канікул проведено:

- Оздоровчо-пізнавальні походи по П'ятничанській екологічній стежині (245 учасників).

- Пізнавально-навчальні походи по малій екологічній стежині «Паросток» (420 учасників).
- Екологічні та фольклорні оздоровчо-пізнавальні експедиції (311 учасників).

Одноденні пізнавально-оздоровчі екологічні експедиційні походи в природу проведені в усіх 145 учнівських творчих об'єднаннях, в яких взяли участь 2052 учасника.

Переможці Всеукраїнських конкурсів, акцій, операцій взяли участь в оздоровчих змаганнях Всеукраїнського табору «Юннат» м. Києва (10 учасників).

Чечельницька районна станція юних натуралістів

Літнє оздоровлення та відпочинок – це період реабілітації дітей після напруженої праці під час навчального року, а також одна з передумов забезпечення здоров'я підростаючого покоління, сприятливий період для розвитку творчого потенціалу дітей, залучення їх до фізичної культури, спорту, зняття накопиченої за рік напруги.

З метою якісної організації повноцінного відпочинку та оздоровлення дітей району влітку 2019 року, була прийнята та затверджена рішенням Чечельницької районної ради від 14.12.2018 р. 22 сесія 7 скликання № 475 «Районна програма відпочинку та оздоровлення дітей і молоді на 2019-2023 роки».

Метою Програми є створення сприятливих умов для якісного відпочинку та оздоровлення дітей району. Відповідно до програма першочерговим забезпеченням послугами оздоровлення та відпочинку потребують діти соціально-незахищеної категорії:

- діти-сироти та діти, позбавлених батьківського піклування;
- діти з інвалідністю (здатні до самообслуговування);
- діти з багатодітних та малозабезпечених сімей;
- діти, які перебувають на диспансерному обліку;
- талановиті та обдаровані діти (переможці міжнародних, всеукраїнських, обласних, районних олімпіад, конкурсів, фестивалів, змагань, спартакіад, відмінники навчання, лідери дитячих громадських організацій; дитячі творчі колективи та спортивні команди);
- діти із сімей внутрішньо переміщених осіб;
- діти осіб, визнаних учасниками бойових дій.

Розпорядженням голови Чечельницької районної державної адміністрації «Про заходи щодо підготовки та проведення літнього оздоровлення дітей» було передбачено забезпечити відпочинком та оздоровленням дітей району.

За кошти районного бюджету службою у справах дітей та сім'ї Чечельницької райдержадміністрації, відділом освіти Чечельницької райдержадміністрації, 29 дітей відпочили та оздоровились в дитячому лікувально-оздоровчому таборі «Маяк» смт Тиврів. Ще 30 дітей працівників агрофірми оздоровлено за рахунок СТОВ АФ «Ольгопіль».

Функціонували мовні пришкільні табори при загальноосвітніх навчальних закладах.

Різними формами відпочинку та оздоровлення було охоплено 3 дитини-сироти та дітей без батьківського піклування, 5 дітей постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС, 1 дитина-інвалід, 7 дітей із малозабезпечених та багатодітних родин, 20 обдарованих дітей, 2 дітей внутрішньо переміщених осіб та 2 дітей, батьки яких беруть або брали участь в АТО.

Вихованцям позашкільного навчального закладу Чечельницької районної станції юних натуралістів проведено майстер-класи, екскурсії, експедиції, участь у екологічних акціях, операціях, конкурсах: «Джерело», «Птах року», «Без верби і калини – нема України», «Лебедине озеро» тощо. Приймали участь у святкуванні дня Івана Купала, державних свят. Всього було залучено до заходів 295 гуртківців.

Тульчинська станція юних натуралістів Тульчинської міської ради

№ з/п	Зміст	Дата	Відповідальний
1.	Ознайомлення з видовим складом дрібних ссавців, декоративних птахів, акваріумних риб	03.06.	Мазур М.Л. Українець О.В.
2.	Майстер-клас. Виготовлення виробів у стилі «Терра»	04.06.	Мазур Л.В.
3.	Майстер-клас. Виготовлення «Солодких букетів з гофрованого паперу»	04.06.	Франчук В.В.
4.	Майстер-класи, присвячені Міжнародному дню захисту дітей	01.06.	Керівники гуртків
5.	Майстер-клас. Паперопластика. Витинанки, присвячені Опера-фест Тульчин. 04 – 05 червня 2019 р. Діти.	05.06.	Братунь Н.Й. Івасюк О.М.
6.	Екскурсія в куточку живої природи	06.06.	Мазур М.Л.
7.	Вікторина « У світі рослин».	07.06.	Мазур М.Л.

8.	Майстер-клас для вихованців пришкільного табору ЗЗСО I-III ст. № 1	10.06.	Братунь Н.Й. Мазур Л.В.
9.	Заочна екскурсія « По заповідних місцях Тульчинщини»	09.06.	Мазур М.Л.
10.	«Аптека на підвіконні»	12.06.	Братунь Н.Й.
11.	Декоративне панно з природного матеріалу	13.06.	Українець О.В.
12.	Тульчин – ти в історії іскристий...	14.06.	Івасюк О.М.

У літній період вихованці брали участь в операціях «Джерело», «Зелена аптека», проведено конкурс на кращу клумбу. Проведено ряд екскурсій до с. Тиманівка, на території якої функціонують три музеї; ознайомлено з музеєм-садибою українського композитора Миколи Леонтовича; екскурсії до краєзнавчого музею в м. Тульчині. Крім того вихованці станції юних натуралістів побували в м. Вінниці у краєзнавчому музеї, на фонтані «Рошен». Під час проведення Міжнародного фестивалю «Опера – Вест – Тульчин» (06.07.2019 р.) вихованці Тульчинської СЮН проводили майстер-класи для груп дитячих колективів, які прибували в м. Тульчин.

Всього в області оздоровлено 2 802 вихованці, що становить 74% від загальної кількості юннатів. У тому числі 816 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 19, дітей, позбавлених батьківського піклування — 5, дітей з інвалідністю — 35, дітей учасників АТО — 27, дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 7, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 130, талановитих і обдарованих – 593.

Оздоровлено юннатів:

- у стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 10;
- у таборах денного перебування – 273;
- у профільних таборах — 130;
- охоплено екскурсіями, походами — 2 440.

Волинська область

Під час літніх канікул 2019 року заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного спрямування Волині створили належні умови для змістовного відпочинку та оздоровлення вихованців. Працювали табори з денним перебуванням, діти побували на екскурсіях у мальовничих куточках Волинського краю, відпочивали у Всеукраїнському таборі «Юннат», оздоровлювались у ДП УДЦ «Молода гвардія», Міжнародному дитячому центрі «Артек» (Київська область), профспілковому таборі «Супутник»

(Волинська область) . Різними формами відпочинку та оздоровлення були охоплені діти з багатодітних, малозабезпечених сімей, учасників АТО, талановиті діти.

Змістовно організували відпочинок вихованців педагоги обласного еколого-натуралістичного центру (директор Остапчук В.А.). Протягом травня-червня традиційно були проведені пізнавальні екскурсії, під час яких діти знайомились із мешканцями живого куточка, видовим складом дендропарку, переглянули фільми екологічної відеотеки. Особливо цікавим був одноденний похід до заказника місцевого значення «Ківерцівський тракт» з метою вивчення ендемічних видів рослин лісу. Діти досліджували рослинний світ, вчилися визначати видовий склад дерев і кущів. До проведення походу залучали науковців Національного природного парку «Цуманська Пуща».

Двадцять п'ять (25) юннатів, переможці обласних заходів еколого-натуралістичного спрямування: конкурсів еко-театрів, шкільних лісництв, агітколективів оздоровлювалися у таборі «Супутник». Для дітей була підготовлена цікава та змістовна програма. Захоплюючим видалось свято «Чиста Україна — чиста Земля», яке підготували діти із своїми педагогами. По завершенню дійства всі учасники висадили алею хвойних дерев «Зелена планета». Брала участь таборяни і у фестивалі екологічних театрів, де кожен загін демонстрував театралізовану екологічну казку. Весело і непомітно промайнула табірна зміна. Відпочилі і задоволені повертались діти додому.

Чимало цікавих екскурсій було проведено і для учнів літніх природничих шкіл, що діяли на базі закладів загальної середньої освіти міста. Діти знайомились із загадковим світом акваріума, багатствами Волинських лісів, екологічною стежкою «Материнка». Були учасниками майстер-класу із глини. Всього в екскурсіях та походах взяло участь 607 вихованці.

Переможці Всеукраїнських конкурсів, акцій, операцій мали змогу відпочити на базі Державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» та Міжнародного дитячого центру «Артек» (Київська область). Для дітей були підготовлені тематичні табірні зміни - форум учнівських трудових об'єднань, юних екологів та юних натуралістів. У таборах побувало 18 юних дослідників природи Волині.

Всього різними формами відпочинку та оздоровлення було охоплено 650 вихованців обласного еколого-натуралістичного центру.

З метою належної підготовки та проведення оздоровчої літньої кампанії у 2019 році, додержання вимог законодавства у сфері оздоровлення та відпочинку дітей педагоги Луцького міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (директор Самойленко Н.О.) організували оздоровлення своїх вихованців, переможців олімпіад, турнірів, творчих конкурсів, спортивних

змагань та захистів наукових робіт, у позаміському таборі «Ровесник» (І зміна – літня школа «Ерудит»).

Протягом червня – серпня юні екологи побували на екскурсіях, відвідали масові заходи еколого-натуралістичного спрямування, еко-квести. Активно впроваджувалися форми роботи з дітьми, спрямовані на виховання національної свідомості, збереження традицій та звичаїв свого краю. Вихованці Центру брали участь у загальноміському святі, присвяченому Міжнародному Дню захисту дітей, у творчих заходах: майстер-класі «Чарівна квітка», відвідували свята, організовували виставки-продажі.

Педагогами Ковельській станції юних натуралістів (директор Бобчук В.Т.) приділяється багато уваги для організації цікавого дозвілля дітей влітку. Цьогоріч під час функціонування табору з денним перебуванням «Юннат» вихованці відвідали багато цікавих місць. Особливе враження на дітей справило відвідування меморіалу жертвам Голокосту.

В роки Другої світової війни у місті Ковелі жертвами гітлерівців стали декілька тисяч єврейського населення міста та його околиць. Ні в чому не винних людей було розстріляно. На місці масових розстрілів євреїв сьогодні створено меморіальний комплекс. Саме про ці чорні сторінки з історії рідного міста дізналися юннати під час відвідування комплексу.

Оздоровлення гуртківців еколого-натуралістичного відділу Нововолинського центру дитячої та юнацької творчості (директор Кравцова Л. А.) здійснюємо через проведення одноденних походів та екскурсій. Впродовж літніх канікул було проведено 19 екскурсій. Всього оздоровлено 345 вихованців із 430 охоплених еколого-натуралістичною роботою, що становить 80%.

Екскурсії здійснювались у рамках виконання таких конкурсів: «В об'єктиві натураліста», «Біощит», «Вчимося за повідувати», «До чистих джерел», а також маршрутом екологічної стежки «Берегиня».

На початку червня юннати вже традиційно вирушили до місцевих джерел. Одне з таких джерел знаходиться за очисними спорудами. Про джерело, знають багато людей із навколишніх населених пунктів. Вода в ньому цілюща, завжди прохолодна. Юннати вже другий рік поспіль за ним доглядають: щораз розчищають русло, ремонтують огорожу. Тепер кожен бажаючий може скуштувати смачної води.

Педагоги еколого-натуралістичного відділу Володимир-Волинського центру позашкільної освіти (завідувач відділом Строцюк Т.К.) організували чимало екскурсій до лісу. Екскурсії проходила з метою показати красу природи рідної Волині, розповісти про значення дерев, кущів, трав'янистих рослин в природі та житті людини, спонукати вихованців дотримуватись правил поведінки у природі. Під час екскурсії діти розширили свої знання з

природознавчих дисциплін, навчилися правильно заготовляти природний матеріал, розводити багаття, не наносячи шкоди природі, прибирати за собою. Вихованці гарно відпочили та корисно провели час. З ними проводили різноманітні ігри: «Джерельна краплина», «Грибна галявина», вікторина «Пернаті мешканці».

Екскурсіями було охоплено 163 дитини.

Всього в області оздоровлено 1301 вихованець, що становить 42% від загальної кількості юннатів. У тому числі 287 дітей пільгових категорій, з них: дітей учасників АТО — 45, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 68, талановитих і обдарованих — 174.

Оздоровлено юннатів:

- у стаціонарних дитячих оздоровчих закладах — 43;
- у таборах денного перебування — 23;
- охоплено екскурсіями, походами — 1 235.

Дніпропетровська область

Позашкільні заклади освіти еколого-натуралістичного напрямку ретельно готувались до організації літнього відпочинку юннатів, спираючись на розпорядження голови Дніпропетровської облдержадміністрації від 19 квітня 2019 року № Р-213/0/3-19 «Про організацію оздоровлення та відпочинку дітей влітку 2019 року», відповідно до Регіональної програми оздоровлення та відпочинку дітей у Дніпропетровській області у 2014-2021 роках, затвердженої рішенням обласної ради від 27 грудня 2013 року № 507-23/VI (зі змінами), керуючись наказом департаменту освіти і науки облдержадміністрації від 26 квітня 2019 року № 256/0/212-19 «Про організацію оздоровлення та відпочинку дітей влітку 2019 року».

Комунальний заклад освіти “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” Дніпропетровської обласної ради

Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку “Мрія”

З 08 по 28 серпня 2019 року комунальним закладом освіти “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” Дніпропетровської обласної ради (далі — КЗО “ОЕНЦДУМ”) на базі дитячого закладу оздоровлення та відпочинку “Мрія” (далі — ДЗОТВ) було проведено літнє оздоровлення дітей пільгових категорій та переможців всеукраїнських конкурсів і акцій, які є вихованцями закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Дніпропетровської області.

ДЗОТВ “Мрія” розташований на північному узбережжі Азовського моря в мальовничому куточку м. Бердянськ Запорізької області. Протягом 21 дня в

таборі було оздоровлено 26 дітей мм. Дніпра (зокрема, вихованці: КЗО “ОЕНЦДУМ”), Кривого Рогу, Павлограда, Марганця, Верхньодніпровського, Дніпровського районів, а також філії КЗО “ОЕНЦДУМ” “Шафран” та Слобожанської ОТГ. Кошти на оздоровлення дітей були виділені з обласного бюджету. В таборі щодня проводилась змістовна програма, яка включала в себе:

- оздоровчі процедури (купання в морі, повітряні та сонячні ванни, пляжний спорт);
- купання у басейні (навчання плаванню);
- спортивні заняття (теніс, футбол, волейбол, легка атлетика, тощо);
- гурткову роботу (танцювальний гурток, гурток “Вмілі ручки”, театральний гурток, англійська мова, йога);
- цікаві заходи та конкурси (“Міс і Містер”, “День Українського Прапора”, “День Казки”, “Розсміши коміка”, “В гостях у Каспера”, “Талант шоу”, Фестиваль “Ми – єдина країна”, “Свято Нептуна” та багато інших).

Діти повернулись з незабутніми враженнями від теплого лагідного моря, чистого морського повітря, веселих ігор, спортивних змагань та оригінальних конкурсів. За організацію та проведення змістовного літнього відпочинку та оздоровлення вихованців закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Дніпропетровської області подякою КЗО “ОЕНЦДУМ” Дніпропетровської обласної ради було нагороджено директора ТОВ “Хартрон-Віоліс” та ДЗОТВ “Мрія” Меховича А.С., начальника ДЗОТВ “Мрія” Шаріпову Л.М.

Батьки і діти висловили щирю подяку обласній держадміністрації за надану можливість безкоштовного відпочинку на березі Азовського моря.

Проведення літньої практики для вихованців КЗО “ОЕНЦДУМ”

В червні 2019 року на базі КЗО “ОЕНЦДУМ” проводилася літня практика для учнів базових шкіл. Активну участь в ній взяли вихованці гуртків закладу та діти табору з денним перебуванням “Веселка” (70 дітей), який працював на базі комунального закладу освіти “Середня загальноосвітня школа № 76” Дніпровської міської ради.

До послуг дітей були захоплюючі подорожі в світ тварин та рослин, майстер - класи, відеофільми природничої тематики.

Учасникам практики були запропоновані екологічні квести “На захист природи”, інтерактивні заняття “Екологічна мандрівка в світ тварин”, майстер – класи “Виготовлення екологічних листівок”, вікторини “Флора рідного краю”, “Віриш чи не віриш?”, “Зоомандрівка”, “У царстві лісових звірів”, зоологічні ігри “Вгадай хто?”, “Знайомі-незнайомці”, “Зоологічні посиденьки”, “В світі маленьких відкриттів”, “Весела рибалка”, “Загадкові звірі” тощо.

Завжди викликають захоплення дендрологічні подорожі по території закладу, під час них діти можуть побачити унікальні реліктові дерева, навчитися їх розрізняти за ботанічними ознаками, почути цікаві легенди та розповіді про них. В рамках практики для учнів були проведені цікаві ігри з дендрології “Дерева навколо нас”, “Рослини-символи України”, “Ботанічні цікавинки”, які користуються популярністю у дітей різного віку.

Під час практики працював відеолекторій “Екологія XXI століття”, в ході якого були переглянуті фільми: “Каліфорнійський суслик”, “Акула-молот”, “Північний олень”, “Екологічний слід людини на Землі”, “Зебри”, “Тупики”, “Горбатий кит”. Після кожного фільму проводилося його обговорення і діти мали змогу висловити свою думку стосовно проблем збереження біологічного різноманіття світової флори та фауни.

Дітям дуже сподобалися заняття в зоокуточку, де проводився майстер-клас “Спілкуємося з тваринами зоокуточку”, “Наші маленькі улюбленці”.

Під час практики були проведені екскурсії для дітей табору відпочинку з денним перебуванням “Веселий вулик” комунального закладу освіти “Навчально-виховний комплекс № 106 “Середня загальноосвітня школа – дошкільний навчальний заклад (дитячий садок)” Дніпровської міської ради (60 дітей); табору відпочинку з денним перебуванням “Веселкова країна”, що працює на базі комунального закладу освіти “Середня загальноосвітня школа № 123” Дніпровської міської ради (60 дітей).

Була проведена також екскурсія для студентів біолого-екологічного факультету (спеціальність “Середня освіта: біологія та здоров’я людини”) Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, під час якої студенти ознайомилися з особливостями та основними напрямками діяльності закладу позашкільної освіти екологічного спрямування (10 студентів).

Всеукраїнський профільний табір “Юннат”

З метою активізації роботи за сільськогосподарським напрямком та з національно-патріотичного виховання, участі молоді у STEM-освіті з агробіологічного профілю, а також підтримки обдарованих і талановитих дітей на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (далі – НЕНЦ) пройшли:

- з 10 по 13 червня 2019 року – Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців;
- з 17 по 20 червня 2019 року – Всеукраїнський збір лідерів дитячого екологічного парламенту;
- з 24 по 27 червня 2019 року – Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій.

У заходах взяли участь 13 учнів закладів зальної середньої та вихованців закладів позашкільної еколого-натуралістичної освіти Дніпропетровської області з міст: Кам'янського та Марганця; районів: Верхньодніпровського, Дніпровського та Солонянського; Криничанської об'єднаної територіальної громади.

Організатор участі 3 команд у заходах – КЗО “ОЕНЦДУМ”.

У Всеукраїнському зльоті юних дослідників-природознавців взяли участь близько 100 учнів (вихованців) з різних куточків України. Програма заходу була різноманітною, насиченою, пізнавальною та цікавою.

10 червня відбулось урочисте відкриття заходу і учнівська науково-практична конференція, під час якої більше 40 учнів (вихованців) презентували свої науково-дослідницькі роботи та проекти, а журі визначали переможців.

Відповідно до результатів, за високий рівень виконання та презентацію науково – дослідницької роботи, отримали грамоти за III місце:

- Іванов Ростислав, вихованець Міського еколого-натуралістичного центру дітей та учнівської молоді виконавчого комітету Марганецької міської ради, учень 7 класу комунального закладу “Марганецька спеціалізована природничо-математична школа I-III ступенів № 11” Марганецької міської ради;

- Мережа Іван, вихованець комунального позашкільного закладу освіти “Солонянський центр дитячої та юнацької творчості” Солонянської районної ради, учень 9 класу комунального закладу “Письмечівський заклад загальної середньої освіти I-II ступенів” Солонянської районної ради.

11 червня відбулась екскурсія до селекційної станції компанії “Сингента” (м. Біла Церква, с. Вільшанка Київської області), де для учасників був проведений навчальний практикум в лабораторіях станції і на дослідних полях. Під час практикуму в лабораторії учасники заходу ознайомились із роботою станції, способами визначення захворювань рослин, особливостями виведення нових сортів та ін. На дослідних полях станції учням демонстрували експериментальні ділянки рослин гороху, сої, картоплі, моркви, капусти, пшениці та ін., показували вплив гербіцидів на ріст рослин, розповідали про способи покращення врожайності.

12 червня для учасників Зльоту організували екскурсію до ботанічного саду ім. М.М. Гришка, де діти побачили різні сорти фруктових дерев та кущів, ознайомились із способами щеплення рослин та оформленням садових ділянок.

13 червня відбулась екскурсія по виставкових об'єктах та науково - дослідницьких лабораторіях НЕНЦ. Під час урочистого закриття Всеукраїнського зльоту юних дослідників – природознавців переможцям учнівської науково-практичної конференції за виконання та презентацію науково-дослідницької роботи вручили дипломи за призові місця. Всім

учасникам видали дипломи за успішне проходження курсу “STEM – освіта” з агробіологічного напрямку.

Під час відкриття Всеукраїнського збору лідерів дитячого екологічного парламенту учасників заходу привітали: Вербицький Володимир Валентинович – директор НЕНЦ, професор, доктор педагогічних наук; Самойленко Ю.І., голова Української екологічної асоціації “Зелений світ”; Успенська Катерина, заступник координатора програми GLOBE в Україні 2011-2013 рр.; Томляк Кирил, директор ТОВ “КТ-Енергія”, який виступив з проектом “Кліматичні краплі: мобільний додаток та шкільний екоконкурс”. Для учасників збору школою тимблдинга спільно з молодіжним тренінговим клубом “Екіпаж – лідер” був проведений тренінг “Карусель тимблдинга”, де молодь командно навчалась виконувати різноманітні поставлені завдання.

18 червня для учасників збору лідерів ДЕП було організовано круглий стіл, де учні ознайомились з еколого-просвітницькою та природоохоронною роботою в рамках діяльності ДЕП. Також учні прийняли участь в майстер-класах від активістів та керівників гуртків НЕНЦ “Містечко майстрів”, на яких навчилися виготовляти подарунки – подарунки для воїнів з природного матеріалу. Діти з цікавістю освоїли нові технології, які застосовуватимуть в повсякденному житті та покращуватимуть свій рівень майстерності, і зможуть передати свій досвід одноліткам.

19 червня для учасників була проведена цікава й пізнавальна екскурсія до музею космонавтики і техніки Національного технічного університету України “КПІ ім. І. Сікорського”. Діти з цікавістю та захопленням провели час, відвідавши кілька музеїв КПІ, із захопленням слухали інформацію про провідних українських спеціалістів, викладачів та співробітників КПІ, науковців та винахідників. Цих людей визнали у всьому світі за їх видатні відкриття та пристрої, які застосовуються в різних галузях господарства та без яких сьогодні неможливо уявити наше життя. Також юні природоохоронці прослухали лекцію про еволюцію ускладнення цих винаходів з роками, і з захопленням розглядали музейні експонати. Потім учасники ДЕП прийняли участь в парламентських слуханнях “Шляхи поліпшення стану навколишнього середовища в Україні”, де зробили для себе висновки щодо необхідності збереження довкілля та внесли свої пропозиції до листа-звернення учасників ДЕП до Верховної Ради України щодо необхідності посилення заходів з поліпшення стану навколишнього середовища та збереження чистого середовища для майбутніх поколінь. 20 червня, в останній день заходу, відбулась екскурсія по виставкових об’єктах та науково-дослідницьких лабораторіях НЕНЦ, а після неї - урочисте закриття збору лідерів Всеукраїнської дитячої спілки “Дитячий екологічний парламент” та юнацьких секцій охорони природи. Всі учасники Збору отримали грамоти за участь в

учнівській науково-практичній конференції, за виконання та презентацію науково-дослідницької роботи.

На Всеукраїнському фестивалі патріотичних дій, під час урочистого відкриття 24 червня 2019 року наша делегація демонструвала свою презентацію про виховні заходи національно-патріотичного напрямку, які проводяться в Криничанському Центрі учнівської молоді.

Гуртківці разом з керівником 25 червня 2019 року стали учасниками зустрічі з волонтерами громадської організації “Український легіон”; відвідали заняття по наданню домедичної допомоги, проведеного волонтерами. Також учасники фестивалю відвідали школу народних ремесел НЕНЦ, де виготовляли вітальні листівки для воїнів АТО, плели маскувальну сітку.

26 червня 2019 року діти разом з керівником відвідали музей історії України. В ході фестивалю патріотичних дій діти взяли активну участь у проведенні квесту “Як ти знаєш Україну?”.

27 червня 2019 року вихованці разом з керівником здійснили екскурсію по території НЕНЦ, відвідали музей хліба. На урочистому закритті фестивалю учасники були відзначені грамотами за креативність та оригінальність презентації.

Проведення обласної науково-просвітницької практики на базі Науково-навчального центру “Присамарський біосферний, біогеоценологічний стаціонар ім. О.Л.Бельгарда” Дніпровського національного університету ім. О.Гончара

Поруч із нами є унікальні об’єкти природи. Пізнання цих природних скарбів є важливою складовою життя свідомого еколога та природолюбця.

Унікальний Самарський бір розташований в серці Дніпропетровської області. Це дивовижний природний комплекс нашого регіону, рівному якому немає, мабуть, ніде в Україні. Чи бачили ви ліс посеред степу? В Самарському лісі є різноманітні фітоценотичні комплекси: пристінні та байрачні ліси, озера, фрагменти степових цілинок, саме це обумовило наявність тут багатого видового флористичного різноманіття.

27 червня 2019 року для 10 вихованців КЗО “ОЕНЦДУМ”, учнів міських шкіл, була проведена науково-просвітницька практика на базі Самарського лісу, Науково-навчального центру “Присамарський біосферний, біогеоценологічний стаціонар ім. О.Л.Бельгарда” Дніпровського національного університету ім. О.Гончара.

Захід проводився з метою формування у дітей та учнівської молоді сучасного екологічного мислення та ґрунтовних екологічних знань, залучення їх до науково-дослідницької, експериментальної і практичної діяльності з біології та екології в рамках Програми організації літніх наукових практик та

комплексних екологічних експедицій для дітей та учнівської молоді і педагогічного активу загальних середніх і позашкільних закладів освіти Дніпропетровської області “Вивчаємо заповідні території України” на 2018-2023 рр.

Базою проведення практики став науково-навчальний центр “Присамарський біосферний, біогеоценологічний стаціонар ім. О.Л.Бельгарда”, який розташований на території с. Андріївка Новомосковського району, в центрі Самарського бору.

Науково-просвітницька практика для юннатів була проведена під керівництвом кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника Дніпровського національного університету ім. О.Гончара – Бориса Олександровича Барановського, який ознайомив учасників з основними типами ландшафтів степової зони України, до якої відноситься і Дніпропетровська область, найпоширенішими видами флори і фауни Степового Придніпров'я.

Для учасників практик були проведені екскурсії:

- до річки Самари в межах привододільно-балкових ландшафтів Присамар'я;

- до пристінних лісових масивів з різноманітним природним складом дендрофлори (ясеневі, пакленові, чернокленово-берестові діброви, біло акацієві насадження);

- на степові ділянки з великим видовим різноманіттям вищої судинної флори, яка на території Присамар'я є найбагатшою за кількістю видів. Учні ознайомилися з основними поширеними, ландшафтоутворюючими видами степової флори: шавлією дібровою, молочаєм степовим, шандрою ранньою, лядвенцем рогатим, в'язелем строкатим, люцерною романською, вишнею степовою тощо.

Здивувала дітей екскурсія до ділянок степу, адже всі ми чули про ковилу, але не всі мали змогу побачити цю рослину, тим більше у природі. Учасники побачили справжній цілинний різнотравно-типчаково-ковилувий степ.

На березі р. Самара Б.О. Барановський ознайомив учасників науково-просвітницької практики з відповідним спорядженням для відбору проб води та бентосу та методикою проведення гідробіологічних досліджень.

Завершальним етапом практики стала оглядова екскурсія по території та приміщенням Присамарського біосферного, біогеоценологічного стаціонару, який був побудований в 90-роках минулого століття зусиллями педагогів та студентів з метою проведення комплексної експедиції Дніпропетровського університету (КЕДУ). Учасники відвідали музей та гербарну лабораторію, де познайомились з бінокуляром та мали змогу побачити природні об'єкти у збільшеному вигляді.

На базі стаціонару цілорічно проводиться експедиційна діяльність та польові практики для студентів природничих факультетів ДНУ та ознайомчі екскурсії для школярів.

Всеукраїнський форум юних натуралістів («Міжнародний дитячий центр «Артек»)

З 31 травня по 20 червня на базі міжнародного табору “Артек” відбувся форум юних натуралістів. в якому взяли участь юннати Дніпропетровщини, а саме юннати комунального позашкільного навчального закладу “Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді” Дніпровської районної ради, вихованці міського еколого-натуралістичного центру дітей та учнівської молоді виконавчого комітету Марганецької міської ради та юннати КЗО “ОЕНЦДУМ”.

Всього участь в заході взяли шість дітей, які були призерами обласних та Всеукраїнських профільних конкурсів.

“Дитячий екологічний центр” Кам'янської міської ради

Літо 2019 року для вихованців закладу розпочалося зі свята «Подорож в країну дитинства», присвяченого Міжнародному дню захисту дітей. Приймаючи участь у вікторинах, розгадуючи загадки, під час пошуків скарбів літа, діти в ігровій формі згадали правила поведінки у природі, а наприкінці всіх чекав вибуховий піратський флеш-моб. (Приняли участь 40 юннатів).

Для гуртківців та вихованців закладів відпочинку з денним перебуванням на базі установ освіти міста педагоги Дитячого екологічного центру запропонували екологічну програму «Світ природи-дивний світ». В рамках цієї пізнавальної програми були запропоновані різноманітні заходи.

Були проведені екскурсії в Народний міжшкільний екологічний музей:

- «Скіфський степ: минуле, сьогодення, майбутнє»,
- «Українська хата здоров'ям багата»,
- «Українська світлиця – на столі паляниця»,
- «Заповідними стежками рідного краю»,
- «Дніпропетровщина заповідна».

Подорож екологічною стежиною ДЕЦ «До рідної природи - з розумом і серцем!» включала в себе знайомство з видовим складом дерев і кущів дендрарію, колекцією водно-болотних рослин та мешканцями штучної водойми, колекцією декоративно-квіткових та лікарських рослин.

Під час майстер-класів «Водограй творчості», «До джерел народної творчості» діти власноруч виготовляли об'ємні поробки з паперу: яскраві золоті рибки, милі сонечка, різнобарвні папуги та інші сувеніри будуть нагадувати їм про Дитячий екологічний центр.

В червні, липні учасниками екологічної програми стали 438 юннатів Дитячого екологічного центру та 748 вихованців літніх таборів таких закладів освіти міста: СЗШ №7, №18, №19, №21, №28, №35, №44, НВК №5, №25, №26. Також відвідали наш заклад і студенти Енергетичного коледжу м. Кам'янське і вихованці літнього табору с. Єлизаветівка.

Комунальний заклад “Нікопольський міський еколого-натуралістичний центр”

З 03 червня по 28 серпня на базі КЗ “Нікопольський міський еколого-натуралістичний центр” була організована робота літньої природничої школи для обдарованих дітей “Степ”. За час роботи школи її слухачами були 116 дітей.

З метою вивчення природи Нікопольщини були організовані 3 одноденних похода та один 3-денний. Відкриттям для юннатів та педагогів центру стала балка у районі села Вишетарасівка. Великі цілинні ділянки степу, незвичайні береги Каховського водосховища. Юннати змогли на власні очі побачити розшарування ґрунту геологічних епох. Діти зібрали матеріали для виготовлення колекції геологічних порід. В експедиції взяли участь 18 юннатів та 4 педагоги центру.

З метою вивчення природи інших регіонів України був організований багатоденний похід. 14 юннатів у супроводі директора КЗ “НМЕНЦ” Третьякова Ю.Ю. та керівника гуртків Канчука І.І. побували у Карпатах. Табір стояв недалеко від села Лазещина. За час походу юннати здійснили сходження на г. Говерлу та г. Петрос. Вивчали ентомологічний склад фауни Карпат, зібрали колекцію комах. В місті Яремча відвідали краєзнавчий музей.

КЗ “НМЕНЦ” тісно співпрацює з загальноосвітніми школами міста. Під час роботи літніх оздоровчих таборів педагоги центру проводили розважально-пізнавальні екскурсії до живого куточку та музею природи центру та віртуальну подорож “Стежками рідного краю”. Слухачі літньої школи “Степ” виконували роль екскурсоводів, що дало їм можливість закріпити отримані знання з біології та природознавства. За червень в гостях у КЗ “НМЕНЦ” побували 340 учнів, які відпочивали в шкільних таборах.

*Комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів”
м. Павлограда*

Екологічна та природоохоронна робота була спрямована на участь юннатів та учнів шкіл в конкурсах та акціях.

Найбільш поширеною формою природоохоронної та екологічної роботи залишається проведення різноманітних виходів в природу (екскурсії, експедиції, походи). Було проведено 45 екскурсій в природу: «Вивчаємо малі річки нашої Батьківщини», «Стежинами рідного краю», «Ліс – джерело усіх чудес», «Тваринний світ Кочерезького лісництва», «Орнітологічний світ парку 1

Травня», «Рослинний світ парку 1 Травня», «Правила збирання та зберігання лікарських рослин», «Збирання комах-шкідників», трудові експедиції по розчищенню та упорядкуванню природного джерела на р. Вовча, цикл екскурсій на р. Вовча, Самара та Гніздка, на малу екологічну стежку, «Дуби – величні пам'ятки історії», цикл екскурсій «Операція «Мурашка», цикл екскурсій до Павлоградського лісгоспу «Збережемо соснові насадження регіону».

В межах акцій «До чистих джерел» та «Мала річка моєї Батьківщини» юннати та педагоги провели експедиції з вивчення екологічного стану р. Вовча, Гніздка та Самара. Юннати вивчали комах, птахів, прибережну рослинність, збирали гербарії лікарських та отруйних рослин. Проведено цикл трудових десантів по очищенню прибережних територій від сміття та агітаційну роботу серед відпочиваючих жителів міста на центральному пляжі.

Вихованці гуртків «Любителі свійських та декоративних птахів» та «Юні охоронці природи» виконали цікаве спостереження. Працюючи над дослідницьким проектом, познайомились з двома видами комах, занесених до Червоної книги України. Зважаючи на результати даного дослідження, було створено юннатівський ентомологічний мікрозаказник,

В липні – на початку серпня вихованці КПНЗ «СЮН» м. Павлограда взяли участь в #підкоріньchallenge, запропонованому міським головою.

А.О. Вершиною. Зокрема було проведено 12 рейдів по виявленню амброзії та 5 трудових десантів по знищенню зеленого агресора. Це висвітлювалося на сторінках соц. мереж та в сюжетах новин місцевого телеканалу ПТРК.

Педагоги та вихованці КПНЗ «СЮН» м. Павлограда тісно співпрацюють з місцевими ЗМІ. Протягом червня – липня на каналі ПТРК вийшло 6 відеосюжетів за нашою участю. Також життя юннатів активно висвітлюється на сторінках facebook.

Робота з дітьми пришкільних таборів з денним перебуванням проводилася згідно плану і була направлена на виховання любові та бережливого ставлення до природи рідного краю, тваринного і рослинного світу планети.

З метою оздоровлення та відпочинку дітей заняття проводилися на природі, в еко-класі на подвір'ї СЮН та на навчально-дослідній ділянці.

В роботі з дітьми багато уваги приділялося ігровим та пізнавальним програмам, квестам, майстер-класам: Також проводились екскурсії для районних шкіл, дитячих садків та родин з дітьми: ДНЗ № 31 – 20 вихованців, ДНЗ № 16 – 25 вихованців, Загальноосвітня школа № 6 – 4 екскурсії по 20 вихованців, Павлоградський міський ліцей – 60 вихованців, середня школа с.

Привовчанське–3 екскурсії по 25 вихованців, Вербська середня школа – 6 екскурсій по 25 учнів, середня школа с. Межиріч – 2 екскурсії по 25 учнів.

Учням дуже сподобалася екскурсійна програма, вони дізналися багато цікавинок про життя екзотичних тварин та представників флори і фауни нашого краю, залишилось багато яскравих вражень, про що є записи в книзі відгуків .

*Комунальний позашкільний навчальний заклад “Станція юних натуралістів
Покровського району” Криворізької міської ради*

Влітку 2019 року в КПНЗ «СЮН Покровського району» КМР працювала Міська літня біологічна школа за відділеннями: зоологічне, екологічне, гідрологічне, ландшафтного дизайну, квітникарства та овочівництва; де використовувались різноманітні сучасні форми роботи та виховання національної свідомості, організація навчання та відпочинку вихованців шляхом проведення польових зборів, експедицій, конкурсів, акцій, навчальних екскурсій.

Робота міської Літньої біологічної школи була спрямована на проведення комплексних моніторингових досліджень природних та урбанізованих екосистем промислового міста, роботи в лабораторіях Криворізького державного педагогічного університету. Багато часу керівники відділень проводили в експедиційній діяльності по Покровському району м. Кривого Рогу. Також був проведений польовий практикум для учнів відділення ландшафтного дизайну к.б.н., с.н.с., завідуючою відділу інтродукції та акліматизації рослин Бойко Людмилою Іванівною в оранжереї Криворізького ботанічного саду НАН України.

Активно співпрацюють учні відділення гідробіології МЛБШ з ГС «Екологічна рада Криворіжжя». Голова організації, він же і екологічний інспектор Криворіжжя, Маяков Йосип Дмитрович особисто допомагав із проведенням екологічного моніторингу р. Саксагань. Для юних дослідників гідробіологічного відділу було проведено ряд «Зустрічей в лекторії», де Маяков Й.Д. проводив презентаційні виступи про екологічні проблеми наших Криворізьких річок Саксагані та Інгульця.

Сплановані та проведені ряд виходів-екскурсій до берегу ріки Саксагань, в районі парку «Шахтарський» та Божедарівського мосту. Взяті проби джерельної, ставкової та річкової води для досліджень (проведені органолептичні дослідження, визначення рН води, вміст кисню в воді, вміст нітратів та нітритів, аміаку та фосфатів в лабораторії СЮН). Для оформлення результатів НДР Маяков Й.Д. надав результати аналізів води р. Саксагань, проведені міською лабораторією. Вихованець гуртка «Основи гідробіології» та учень ЛБШ гідробіологічного відділу Сухомлин Дмитро, для виконання завдань НДР, був присутнім під час забору проб води річки Саксагань в районі Божедарівського мосту, що проводились міською лабораторією

санепідемстанції. На основі проведеної роботи в лабораторії СЮН розроблені «Інструктивні картки» для проведення досліджень. Дослідження проводяться протягом червня-серпня, за результатами формується НДР «Екологічна оцінка стану відкритих водойм Покровського району Кривого Рогу» та звітні матеріали в руслі природоохоронних акцій «До чистих джерел» та «Мала річка моєї Батьківщини».

У відділенні зоології були проведені різноманітні форми навчання: ознайомлювальна екскурсія в куточок живої природи, на навчально-дослідні земельні ділянки; практичні заняття по догляду за тваринами живого куточка, екскурсія по вул. Стасова у сквер хвойних насаджень біля ш. Ювілейна з метою ознайомлення учнів з орнітофауною Криворіжжя; складання картосхем розміщення в населеному пункті гнізд ворон, грачів, галок, голубів; місць годівлі птахів в населеному пункті і в найближчих околицях; організація і проведення екологічного моніторингу.

Активно працювали екскурсійні майданчики парків та скверів Покровського району, які відвідували школярі міста.

Організація і проведення еколого-польової практики для учнів відділення «Квітникарства» міської літньої біологічної школі передбачала роботу з дітьми в природі, роботу на навчально-дослідній земельній ділянці, роботу в теплиці. Оскільки більшість навчальних закладів м. Кривого Рога не мають навчально-дослідних земельних ділянок, тому залучення учнів для навчання на СЮН в літній біологічній школі та здійснення практичної роботи по постановці і проведення дослідів є ефективною формою співпраці між закладом позашкільної освіти і школою.

НДЗД СЮН – це величезне поле досліджень. Для проведення дослідів, спостережень були обрані об'єкти кімнатних рослин чи рослини з НДЗД території СЮН. З цією метою була проведена екскурсія по відділам території СЮН. Учні познайомилися з різноманіттям рослин СЮН, формами ландшафтного дизайну познайомилися з відділами території СЮН, вибрали об'єкти за якими доглядали та спостерігали.

Юні овочівники заклали досліди для написання дослідницьких робіт на НДЗД згідно з вибраними гуртківцями тематиками:

1. Агробіологічне дослідження високопродуктивних гібридів огірків для вирощування в теплиці та вплив зелених добрив на їх врожайність.
2. Сортовивчення солодкого перцю та вплив біостимулятора росту рослин БАЙКАЛ ЕМ-1У на його врожайність
3. Сортовивчення томатів селекції Тарасенко та вплив позакореневого підживлення мікродобривами ЧИСТИЙ ЛИСТ на їх врожайність.

4. Вплив позакореневого підживлення мікродобривом «Майстер» на врожайність томатів.

У червні-липні для пришкільних таборів міста проводилась виховна робота з відродження національних обрядів та звичаїв. Керівники гуртків Цимбал Т.В., Тесленко Н.В., Ващенко Л.О. провели тематичні виховні заходи з виховання національної свідомості: «Квіти – символи України», «Віночок оберегів», «Щасливе дитинство – майбутнє країни». Перед святом «Трійці» учні відділення квітництва, ландшафтного дизайну брали участь у виховному заході «Сплітаймо віночок ...», а для дітей пришкільних таборів провели зустрічі в фітобарі «Аромат лікарських трав степового міста».

*Комунальний позашкільний навчальний заклад « Станція юних натуралістів»
Дніпровської міської ради*

Літо розпочинається, як відомо, Днем захисту дітей.

Юннати СЮН 03.06.2019 року провели масовий захід «Еко-квест «Увійди в природу другом... ». Під час заходу юннати мандрували по станціям: Ерудит, Берегиня, Знавці природи, Слідопит, Квіткограй, Таємна скринька. У заході взяли участь 8 команд, учні шкіл №№ 6,31,62,101,105, НВК №№102,104,72. На кожній станції команди отримували завдання.

Керівники гуртків СЮН на базі шкільних таборів денного перебування організували роботу гуртків біологічного та художньо – естетичного напрямків (ЗСШ № 6, 31, 50, До Всесвітнього дня навколишнього середовища вихованці екологічного табору «Соняшник», що працював на базі ЗСШ № 101 вирушили у подорож до балки Крутенька, що розташована у селищі Краснопілля).

Також було проведено майстер-клас з петриківського розпису. Захід було проведено на базі КЗО НВК № 102, було охоплено 45 учнів, майстер-клас з аплікації « Я квітами прикрашу світ», захід проходив на базі КЗО СЗШ № 50, в якому взяли участь 35 учнів, пройшов захід присвячений Дню Конституції «Великі права маленької людини», у заході взяли участь учні пришкільного табору КЗО СЗШ № 123, захід проходив на базі КПНЗ “Станція юних натуралістів”, взяли участь 30 учнів.

*Комунальний позашкільний навчальний заклад “Центр еколого-
натуралістичної творчості учнівської молоді” Дніпровської районної ради*

Літо розпочинається святкуванням Дня Захисту дітей. В усіх школах району пройшли цікаві масові заходи.

31 травня — 20 червня ц.р. проходив Всеукраїнський форум юних натуралістів на базі Міжнародного дитячого центру «Артек» (м. Київ), в межах V тематичної зміни «Артек – місто професій», якому брали участь вихованці Центру У Всеукраїнському зльоті юних дослідників-природознавців на базі Всеукраїнського профільного табору “Юннат” м. Київ з 10 по 13 червня в складі

команди Дніпропетровської області брала участь учениця 9 класу КЗ Обухівська ЗОШ №1.

КЗ "Горянівська ЗОШ" брала участь у Всеукраїнському форумі юних екологів у рамках IV екологічної зміни «До кришталевих джерел» талановитих та обдарованих дітей – переможців Всеукраїнських конкурсів на базі Дитячого центру «Молода гвардія» м. Одеса.

Учні КЗ "Горянівський НВК" також отримали путівки на відпочинок з 08 по 28 серпня 2018 року в дитячому оздоровчому закладі "Мрія" м. Бердянська Запорізької області.

Під керівництвом Хоменка Дмитра Юрійовича, асистента кафедри геології та розвідки родовищ корисних копалин Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» учні побували на Бердянській косі, на якій знаходиться маяк, що діє ще з 1840 року. В польових умовах юні дослідники вивчали геологічні процеси геоморфологічних та геоботанічних явищ в районі села Новопетрівка Бердянського району Запорізької області.

Учні також відвідали Бердянський педагогічний університет та краєзнавчий музей Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила» та міста Приморськ з метою виявлення причин формування пам'ятки «Кам'яна Могила», ознайомлення з виходом на денну поверхню підземних вод та природного газу, можливістю описати геологічні умови формування обітчної коси в районі міста Приморськ.

Активно велася оздоровча робота в пришкільних таборах КЗ Обухівська ЗОШ №1, КЗ Горянівський НВК, КЗ Підгородненський НВК №3 та інших. Для дітей проводилися екскурсії до м.Дніпро, історико-культурних центрів Дніпропетровщини (Петриківка, Галушківка).

Працівники Центру гостинно зустрічали дітей з шкільних оздоровчих таборів Дніпровського району та міста. Для дітей в Центрі проводилися різноманітні пізнавально-розважальні заходи, екскурсії по навчальним лабораторіях, відпочинок в комплексі «Апітерапевт», катання на конях, вікторини, конкурси, естафети, ігрові програми, де кожен учень мав змогу показати свої розумові, артистичні, спортивні здібності та отримати солодкі призи.

*Комунальний навчальний заклад "Криничанський Центр учнівської молоді"
Криничанської селищної ради*

Першого червня в смт. Кринички в центральному парку відбувся II Децентралізаційний фестиваль «SMILE FEST», участь у якому взяли вихованці та керівники Криничанського Центру учнівської молоді. Фестиваль відкрив традиційний забіг «Діти Криничанщини за здоровий та активний спосіб життя»,

започаткований в 2017 році. Діти пробігли від Криничанської СЗШ №1 до центральної площі, близько двох кілометрів.

Керівники гуртків проводили безкоштовні майстер-класи на будь-який смак. Показові виступи організували вихованці Криничанського ЦУМ (гурток «Карате-До»), яку тренує керівник гуртка майстер спорту з карате, чемпіон України, чемпіон Європи Андрій Савченко.

Вихованці ЦУМ взяли участь у святковому концерті дитячих колективів Криничанської ОТГ та були нагороджені грамотами за досягнення.

«Талант і творчість - неповторна сила, що світ ведуть у майбуття!» - під таким гаслом 03 та 04 червня 2019 року в Криничанському Центрі учнівської молоді відбувся захід для школярів Криничанської СЗШ I-III ступенів №1 відкриття табору - «Асорті талантів». Діти змагалися в танцювальному, театральному, художньому, спортивному конкурсах. А також мали змогу повеселитися на дискотеці.

Під гаслом дружби пройшли заходи для учнів Криничанської СЗШ I-III ступенів №1 та Криничанської СЗШ I-III ступенів №2. На цьому заході кожен хлопчик і дівчинка хотіли здружитися і прагнули цього. Діти взяли участь в іграх, конкурсах, розвагах та святковій дискотеці. Переглянули мультики про дружбу. Провели вікторину «Хто з ким дружить», а ще гру «Мікрофон»: «ситуації – як ти вчиниш, коли...».

Цікавим був масовий захід «Краса дівоча коса», мета якого повернути життя одному з призабутих звичаїв нашого народу – вшануванню дівочої коси. Дівоча коса – символ глибокого духу, дівочої цнотливості, символ дівування та охайності, чистоти, чепурливості, краси і честі української дівчинки. Тож, щоб виховати у дівчаток честь і гідність, а у хлопчиків пошану до дівчат та познайомити з одним із найдавнішим звичаєм нашого народу і відбувся цей захід. Діти переглянули фільми, мультики про косу, а ще прийняли участь у конкурсі, під час якого хлопці робили зачіски дівчаткам. А потім провели перемірювання волосся у дівчат та визначали переможницю. Працював окремий столик, де дітям робили аквагрим.

Криничанський Центр учнівської молоді відвідали вихованці дитячого садочка «Сонечко». Дітям провели екскурсію в історико-краєзнавчому музеї, де вони мали змогу ознайомитися та власноруч доторкнутися до старовинних речей побуту. У «Світлиці Хліба» дітям розповіли про те, як з'являється хліб на нашому столі, про історію хліборобства, про знаряддя праці хліборобів.

Діти взяли участь у майстер-класі, де своїми руками зробили іграшку – зайчик на пальчик, першу іграшку, яку колись мама робила своїми руками для свого малюка «Зелена планета – наш дім» - такою була тема зустрічі 13 червня 2019 року з учнями Криничанської СЗШ I-III ступенів №1.

Природа щедра до нас. Усе, що ми маємо – від неї. Але, якщо людство продовжуватиме зневажати природу, воно може опинитися в складному становищі. І саме, на святі «Зелена планета – наш дім», ми спробували донести і дали зрозуміти вихованцям, що очікує нашу планету, як зберегти її багатства і красу. Спробували подивитися на проблеми планети Земля і землян по-дорослому.

Діти взяли участь в екологічній грі «Світ в твоїх руках», вони мали змогу своїми руками створити частинку маленької зеленої планети: виготовили квіти, тваринок, птахів, метеликів з паперу. Переглянути відеофільми та мультики про природу.

*Міський еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді
виконавчого комітету Марганецької міської ради*

У міському еколого-натуралістичному центрі дітей та учнівської молоді на період з 01 червня по 21 червня 2019 року проведено заходи, майстер-класи природоохоронного спрямування, до яких було залучено 460 учнів загальноосвітніх закладів міста (ЗОШ №2, ЗОШ №3, Гуманітарна гімназія, СЗОШ №9, НВК №8, Гімназія, ПМШ № 11).

Для творчо-обдарованих дітей працював табір «Юний еколог». Було оздоровлено 460 дітей.

Проведені заходи мали еколого-натуралістичне спрямування та оздоровчо-розважальний напрям.

До програми входили наступні заходи:

- Свято «День юного натураліста»
- Свято «Різнокольорове літечко»
- Фізкультурозваги на свіжому повітрі «Найспритніший», «Веселі козачата», «Я за здоровий спосіб життя», «Вода – основа життя».
- Конкурси та вікторини на свіжому повітрі «Юний ботанік», «Юний зоолог», «Кращий орнітолог», «Кращий ентомолог», «Кращий знавець дикої фауни».
- Урочиста лінійка до Дня Конституції
- Екскурсії у природу «Орнітофауна парків міста», «Рідкісні і зникаючі рослини м. Марганець», «Паркова рослинність», «Антропогенна рослинність Марганця», «Рослини-рудеранти», «Рослини-символи України», «Урбанофлора міста» та інші.
- Екскурсії до галереї кімнатних рослин ЕНЦ, живого куточку ЕНЦ, кабінету акваріумістики ЕНЦ, музею Хліба ЕНЦ.
- Комплексні екологічні експедиції «Екологічна стежина»

- Відпочинок на узбережжі Каховського водосховища.
- Навчально-польова практика.

Всього в області оздоровлено 3 144 вихованці, що становить 62% від загальної кількості юннатів. У тому числі 556 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 23, дітей, позбавлених батьківського піклування — 26, дітей з інвалідністю — 6, дітей учасників АТО — 51, дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 5, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 173, дітей з групи ризику — 15, талановитих і обдарованих — 257.

Оздоровлено юннатів:

- у стаціонарних дитячих оздоровчих закладах — 54;
- у таборах денного перебування — 1 310;
- у профільних таборах — 274;
- охоплено екскурсіями, походами — 1 506.

Донецька область

Виконуючи регіональні плани роботи в літній період та наказ МОН «Про організацію оздоровлення та відпочинку дітей влітку 2019р.» (№ 627 від 08.05.2019р.), педагоги позашкільних еколого-натуралістичних навчальних закладів Донецької області провели різноманітні заходи щодо організації літнього оздоровлення та відпочинку дітей. Діяльність закладів у літній період була спрямована на організацію змістовного різноманітного відпочинку з метою оздоровлення гуртківців, закріплення і розширення запасу набутих упродовж навчального року знань.

Педагогічні колективи ЕНЦ, райСЮН внесли свій вклад в організацію і проведення екологічних майданчиків, пришкільних оздоровчих таборів, навчальних практик, екологічних експедицій, подорожей, пізнавальних екскурсій, практичних та масових природоохоронних заходів. Також протягом літа працювали гуртки як на базі еколого-натуралістичних позашкільних закладів, так і на базі пришкільних таборів.

Четвертий рік поспіль за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища в Донецькій області реалізується Програма «Екологічними стежками рідної України». Мета заходу — ознайомлення дітей Донецької області з природною, історичною та культурною спадщиною України та рідного регіону, формування активної патріотичної позиції у захисті довкілля.

Цього року були заплановані та проведені подорожі учасників Програми біосферними заповідниками, національними природними парками,

регіональними ландшафтними парками, заказниками, ботанічними садами, історико-культурними пам'ятками Донецької, Дніпропетровської, Івано-Франківської, Львівської, Харківської, Черкаської та Чернігівської областей та міста Києва. Учасниками подорожей у рамках цієї Програми стали школярі Донеччини віком 10-13 років, передусім, переможці та учасники олімпіад, конкурсів з природознавчих дисциплін, вихованці природничих гуртків, станцій юних натуралістів, активні учасники природоохоронних та екологічних заходів, всього за літній період було охоплено 1100 учнів.

В ході проведення екскурсійних маршрутів для дітей були проведені дослідницькі екологічні проекти, навчальні екологічні екскурсії, тренінги з формування активної позиції у захисті довкілля рідного краю, розважально-виховні екологічні заходи, екологічні тренінги з формування навичок життя в природі, спостережень у природі. Для керівників дитячих груп були проведені освітні семінари з організації наукових досліджень та з питань формування екологічної свідомості у дітей та учнівської молоді.

Взагалі, за період червня-вересня в області було оздоровлено 2760 вихованців СЮН(ЕНЦ), ЦПР та учнів ЗОШ що складає 70 % від загальної кількості дітей, які навчаються в творчих об'єднаннях еколого-натуралістичного напрямлення. Серед них 50 перебували в стаціонарних таборах, 860 – в літніх таборах денного перебування і 5 – в профільних літніх таборах. Екскурсіями було охоплено 2186 дітей. Серед районних закладів найбільше було оздоровлено вихованців в Донському райЕНЦ та в Мар'їнській райСЮН (425 і 400 чол.).

Донецький обласний еколого-натуралістичний центр

Педагоги Донецького обласного еколого-натуралістичного центру в літній період проводили заплановану роботу з організації відпочинку та оздоровлення дітей. Мета цієї роботи – зробити так, щоби літо для вихованців було цікавим та корисним, яскравим і незабутнім. Під час літнього оздоровлення практична робота поєднувалися з пізнавальною. Для вихованців були проведені екскурсії до РЛП «Краматорський, РЛП «Клебан-Бик», НПП «Святі гори», де діти насолоджувалися красою природи і вивчали рослинний та тваринний світ заповідних природних об'єктів Донеччини. Гуртківці також доглядали за квітниками на пришкольніх ділянках загальноосвітніх закладів м Краматорська, на базі яких працюють гуртки обласного Центру.

Під час літніх канікул для учнів середніх та старших класів, та вихованців гуртків ДООЕНЦ була організована екскурсійна подорож «Наша мальовнича Україна та народні традиції та сучасність» до м. Львів. Вона проходила з 10 червня по 16 червня 2016 р.

У червні 2019 року педпрацівниками ДООЕНЦ у літньому пришкольньому таборі денного відпочинку на базі Краматорської ЗОШ I-III ступенів №12 та у

пришкільному профільному екологічному таборі на базі Краматорського навчально-виховного комплексу «ЗОШ I-III ступенів №32 –ДНЗ» були проведені виховні тематичні заходи екологічного напрямку. Під час цих заходів, діти змогли потренувати свою логіку, відповідаючи на інтелектуальні запитання, підсумували отримані за навчальний рік знання про природу рідного краю. Шукаючи шляхи боротьби з екологічними проблемами, учні відчули себе в ролі екологів та природоохоронців.

В рамках програми «Екологічними стежками рідної України» вихованці гуртка «Юні екологи» Донецького еколого-натуралістичного центру (керівник Капітанова Людмила Миколаївна), здійснили подорож до Чернігівщини заповідної «Флора і фауна північного Полісся», яка пройшла з 24-27 липня 2019 року. В ході «Круглого столу» учасники програми «Екологічними стежками рідної України» поділилися своїми враженнями від подорожей "Шевченківськими місцями" та "Дніпро - космічне місто".

Протягом двох днів гуртківці знайомляться з давнім містом Черніговом – найпівнічнішим обласним центром України. Його початкова історія, як і більшості стародавніх міст, окута легендами, переказами, гіпотезами.

Юні донеччани відвідали Менський зоологічний парк та Міжрічинський регіональний ландшафтний парк.

Менський зоопарк загальнодержавного значення, розташовано у місті Мена (Чернігівська обл.), його площа становить 9 га. Це єдиний зоопарк в Україні (та колишньому СРСР), який знаходиться в райцентрі. Зараз він став візитною карткою міста. В зоопарку утримуються земноводні, плазуни, риби, птахи та ссавці. Колекція налічує 560 тварин 120 видів, 17 з яких занесено до Міжнародної Червоної Книги. Найбільшу цікавість у дітей викликали примати, тигр, лев, бурі ведмеді, бізони, антилопи нільгау, верблюди, крокодили, пітони, папуги та ін. Зоопарк є чудовою зоною відпочинку. За рік його відвідує близько 30 тисяч дорослих і дітей не тільки з Мени, району та області, а й з інших куточків України та близького зарубіжжя.

На базі Шандриголівської ЗОШ I-III ступенів Лиманського району з 03.06.2019 р. - 18.06.2019 р. працював літній дитячий оздоровчий пришкільний табір денного перебування «Барвинчата». В таборі працювали керівники гуртків ДООЕНЦ, які проводили масові екологічні заходи: інтелектуальні екологічні ігри «Щасливий випадок», «Екологічний брейн-ринг», «Екологічний аукціон», біологічні вікторини «Природа і ми», «Лісова аптека», «Брати наші менші», екскурсії до лісу та річки з метою вивчення природи, збору природного матеріалу.

Вихованці гуртка «Народні ремесла України» Донецького еколого-натуралістичного центру (керівник Савкіна Світлана Юрійівна) в літній період взяли участь у цікавих природоохоронних заходах, пізнавальних екскурсіях,

різноманітних квестах, рухливих іграх, конкурсах, змаганнях та практичній діяльності екологічного спрямування. В захопливій навчально-пізнавальній екскурсії «Подорож в країну екології» вихованці показали свої знання та ерудицію в галузі моніторингу стану забруднення селища поліетиленовими пакетами. Було проведено екологічний квест-подорож «Хай квітує наша Земле». Захід проводився з метою розширити і збагатити знання дітей про природу рідного краю, виховувати дбайливе ставлення до всього живого. Під час подорожі вихованці розв'язували та вирішували завдання за локаціями, визначали птахів, занесених у Червону книгу Донецької області; відгадали, знайшли, розповіли й намалювали дерева, які були у загадках; з закритими очима за ароматом вгадували лікарські рослини; очистили джерело річки Нітріус; відсортували за окремими контейнерами задані типи сміття (скло, папір, пластик, органічне сміття) та склали екологічне гасло «Збережемо планету».

Влітку 2019 року вихованці гуртка «Природа рідного краю» (кер. Касьнова Л.В.), побували в оздоровчому майданчику екологічного напрямку «Зелена планета», який працював в м. Маріуполі (на базі клубу «Зелена планета міського ЦПР за місцем мешкання). Термін роботи екологічного майданчика був з 01.06. до 20.08. За цей час було оздоровлено всіх вихованців гуртка «Природа рідного краю» та інших гуртківців, які відвідують екологічний клуб. Двічі на тиждень дітей вивозили на Азовське море, де педагоги з ними проводились оздоровчі заходи: гімнастика, екологічні квест – ігри, рухливі ігри на воді, спортивні естафети та спортивні ігри. Вихованці також приймали участь у міських акціях і заходах, а саме: «Озеленення екологічного клубу», «Місто майстрів», гра-квест «Зелена планета».

*Районний позашкільний заклад «Донський еколого-натуралістичний центр»
Волноваської райдержадміністрації*

У РПЗ «Донський ЕНЦ» в літній період (червень-серпень) з 9.00 до 12.00 кожен день працювали гуртки еколого-натуралістичної спрямованості за окремим графіком. З 10-00 до 14-00 в райЕНЦ знаходився практичний психолог. Керівниками гуртків за літній період для вихованців були організовані екскурсії до місцевих парків та садів «Літні подорожі», екскурсії до природоохоронних об'єктів «Смарагдове намисто Донського». Проводились заняття з елементами арт-терапії, культурно-масові еколого-натуралістичні заходи: «Подорож на літню галявину», «Подорож у містечко Грайливих «Екологічне асорті»», конкурс малюнків «Барви літа», майстер – клас «Літні фантазії», конкурс міні – проектів «Кольорове літо». Під час літнього практикуму на навчально-дослідній ділянці вихованці доглядали дерева, кущі та квіти юннатівського дендрарію, який поповнився декоративними кущами ялівцю козацького, спіреї японської, юки та ін. Також на НДД районного центру з учнями проводилась індивідуальна дослідницька та практична робота

До Міжнародного дня захисту дітей у районному позашкільному закладі «Донський ЕНЦ» було проведено цикл заходів: пізнавально-розважальній програма «Країна сонячна – Дитинство», творчий проект-гра «Зустріч на літній галявині», ігрове заняття з арт-терапії, яке підготувала та провела практичний психолог, на якому діти фантазували на тему «Посмішка літа». Всі учасники святкового заходу, батьки та гості були запрошені на презентацію виставки книжкових дитячих видань «Літня фішка – читай з друзями книжки» та на виставку творчих робіт юннатів «Творчий кошик» з різних напрямків декоративно-прикладної творчості. Веселий іграшковий флешмоб додав радості та піднесеного настрою під час свята.

На День охорони оточуючого середовища, 5 червня, в Донському ЕНЦ проходив обласний семінар-практикум. Для учасників методичного заходу юннати підготували яскраве привітання та провели майстер-класи з виготовлення екоперів «Збережи природу для людського роду».

Для учнів літнього оздоровчого табору «Ромашка» Донської загальноосвітньої школи протягом червня на базі ЕНЦ працював екологічний майданчик. Для них педагоги еколого-натуралістичного центру проводили заняття різноманітних гуртків, екологічні конкурси та рухливі ігри.

Також цікаві заходи та пізнавальні екскурсії підготували та провели педагоги Донського ЕНЦ для учнів з пришкільних таборів «Непосидьки» Дмитрівської ЗОШ, «Веселка» Свободненської ЗОШ та інших загальноосвітніх закладів Волноваського району.

КПНЗ «РайСЮН» Покровської райдержадміністрації

Протягом оздоровчого періоду перед педколективом райСЮН було поставлено важливу мету – створити умови для забезпечення оздоровлення, цікавого відпочинку дітей та подальшого формування їхньої життєвої компетентності. Всі керівники гуртків КПНЗ «РайСЮН» були задіяні до роботи в пришкільних таборах району. Влітку цього року еколого-натуралістичні гуртки працювали в пришкільних таборах в таких загальноосвітніх закладах:

- Піщанський НВК, пришкільний табір «Антошка»;
- Миколаївська ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Веселка»;
- Новотроїцька ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Калинка»;
- Новоекономічна ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Сонечко»;
- Срібненський НВК, пришкільний табір «Веселка»;
- Гродівська ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Сонечко»;
- Удачненська ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Веселка».
- Сергіївський НВК, пришкільний табір «Козачата»

- Лисівська ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Сонечко»
- Михайлівська ЗОШ I-III ступенів, пришкільний табір «Сонечко»
- Гришинський НВК, пришкільний табір «Джерельце».

У таборі «Джерельце», що працював на базі Гришинського НВК педагоги райСЮН організували для вихованців екскурсії до Краєзнавчого музею (м.Покровськ) та музею С.Прокоф'єва (сел. Сонцівка), були проведені: День дружби, веселковий День, День азбуки безпеки, День патріота, День музики та гумору, День «Чомучок». На базі пришкільного табору працював мовний простір з англійської мови «Стар». Табір «Джерельце» став справжнім святом дитинства, творчості та позитивних емоцій.

Цікавим та змістовним було організовано дозвілля у таборі «Веселка», що працював на базі Срібненського НВК. Дітям дуже сподобався конкурс малюнків на асфальті та долоньками, свято дитячої творчості «Мелодії дитинства». Були також проведені спортивні змагання «Джунглі кличуть», «Шерлок Холмс», патріотична гра «Ми нащадки козаків».

На базі Миколаївської ЗОШ «Веселка» з дітьми активно працювала керівник гуртків КПНЗ «РайСЮН» Ставрієцька О.В. У розпорядженні дітей була ігрова кімната, спортивний майданчик. Були проведені наступні заходи: гра «Давайте познайомимося», тренінг «Малюємо своє ім'я», конкурс малюнків «Портрет друга», конкурс-вікторина «Дружба починається з посмішки», свято «День захисту дітей». Проводилися хвилинки здоров'я: «Сонячний опік. Перша допомога при опіку», «Подорож в країну Витамінію», конкурс малюнків «Вогонь – наш друг!», «По росі босоніж». Велика увага в роботі гуртка була приділена екологічному вихованню дітей. Були проведені: конкурс малюнків на асфальті «Екологія – проблема нового тисячоліття».

На базі Сергіївського НВК цього року працював пришкільний табір «Козачата», до роботи якого залучилася керівник гуртка КПНЗ «РайСЮН» Семенюк Н.А. Впродовж роботи табору проводилися такі заходи: розважальне шоу «В країні дитинства», проект «Чарівні долоньки єднання», квест «Ми шукаємо скарби». Також з дітьми керівники гуртків проводили «Хвилинки безпеки», на яких знайомили учнів з інструкціями правил дорожнього руху, з попередженням щодо отруєння грибами та неїстівними рослинами, як правильно вести себе в надзвичайних ситуаціях та інше.

В рамках програми «Екологічними стежками рідної України», яка реалізується при підтримці Донецької обласної державної адміністрації з 7 по 9 серпня 2019 року 11 учнів закладів середньої освіти Покровського району та вихованців СЮН здійснили дослідницько-пізнавальну подорож "Дніпро - космічна столиця". Для дітей була підготовлена різноманітна екскурсійно-пізнавальна програма. В перший день діти та дорослі відвідали Дніпровсько-Орільський природний заповідник, де ознайомилися з флорою

Дніпропетровщини, для учнів також був проведений екотренінг «Твій екологічний слід». В Національному центрі аерокосмічної освіти молоді ім. О. М. Макарова учні Покровського району на власні очі все бачили справжній космічний супутник, а також багато космічних цікавинок. Також учасники екскурсії завітали до етно-хутора «Козацька січ», де їх зустріли всіма українськими традиціями – хлібом-сіллю і познайомили з українськими народними традиціями й побутом селян і козаків.

На завершення програми «Екологічними стежками рідної України» донеччани побували в мальовничому селищі міського типу Петриківка, яке широко відоме у світі як осередок Українського народного декоративного розпису, історичне коріння якого походить від древніх традицій настінних розписів, що сягають у глибину тисячоліть, аж до часів появи праматері української архітектури – білої селянської хати-«мазанки». В Центрі народного мистецтва «Петриківка», дітей та дорослих чекав неймовірно цікавий та пізнавальний майстер-клас з Петриківського розпису.

Мар'їнська районна станція юних натуралістів

Мар'їнська районна станція юних натуралістів має багаторічний досвід з літнього оздоровлення, збагачення змістовного дозвілля і повноцінного відпочинку підростаючого покоління на базі пришкільних таборів, в яких працюють гуртки районної станції юннатів.

Завданнями забезпечення повноцінного літнього відпочинку вихованців для педагогів райСЮН були:

- створення у дітей позитивного емоційного настрою, привнесення почуття романтики в повсякденне життя;
- виявлення інтересів, захоплень дітей, розвиток бажання отримати нові знання, вміння, навички з екологічної просвіти;
- залучення учнів до практичних природоохоронних справ, які сприяють покращенню оточуючого середовища.

В цьому році гурткова робота велась на базі пришкільних таборів Катеринівського ЗЗСО, Павлівського ЗЗСО, Єлизаветівського ЗЗСО, Новоукраїнського ЗЗСО, Костянтинівського ЗЗСО, Успенівського ЗЗСО. Основний контингент таборів – це учні 1-5 класів, середня наповнюваність груп – 30 чоловік. Під керівництвом керівників гуртків райСЮН для дітей в таборах відбулося багато цікавих та яскравих подій, вони приймали участь в конкурсах, змаганнях, естафетах еколого-натуралістичного напрямлення. Заряд позитивних емоцій отримали діти під час проведення Дня здоров'я. Протягом дня вихованці дізнались про ігри на свіжому повітрі, в які грали їх батьки та дідуся з бабусями, приймали активну участь в спортивній вікторині по здоровому способу життя. Цікаві заняття на природоохоронну тематику провела Куча Т.А., де діти

познайомились з лікарськими рослинами та їх застосуванням у народній медицині, навчилися заготовляти фітозбори для духмяних та корисних напоїв – липу, м'яту, шавлію, ромашку, календулу, ехінацею. У години занять за інтересами вихованці ходили до бібліотеки, де читали книги, до музею, де знайомились з історією рідного краю. Для учнів пришкольного табору Костянтинівського ЗЗСО була проведена пізнавальна екскурсія до кінної ферми «ЛАНН», що знаходиться на території села Ганнівка Мар'їнського району. Діти дізналися про методи утримання та годування коней, м'ясних порід корів. Оглянули процес доїння молочних порід корів та догляду за маленькими телятами, познайомилися із різноманітними тваринами пташиного двору. Наприкінці цієї чудової екскурсії всі мали можливість проїхати верхи на конях.

Педагоги Мар'їнської районної станції юних натуралістів влітку організували для вихованців СЮН цікаву еколого-краєзнавчу екскурсію «Люби і знай свій рідний край» до Покровського району. Там вони відвідали музей Сергія Сергійовича Прокоф'єва, одного з найвидатніших композиторів ХХ століття; церкву Святих Петра і Павла, яка була заснована ще в 1840 році; ландшафтний заказник місцевого значення «Урочище Зоря»; Діти також побачили пам'ятку природи «Сичин дуб» – 500-річний дуб, що зростає в байрачному лісі села Мемрик; Михайлівський млин – унікальний об'єкт архітектури, аналогів якому немає ні в області, ні в східній Україні, цей млин внесено до реєстру нерухомих пам'яток України.

Влітку Мар'їнські юннати та учні загальноосвітніх закладів району стали учасниками обласної програми «Екологічними стежками рідної України», в рамках якої була організована подорож «Природна та культурна спадщина Черкащини». Протягом екскурсії діти відвідали історико-культурні об'єкти, заповідники, природні парки, цікаві куточки селища Виграїв. Здійснили подорож до Національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка», «Шевченківський край» - с. Шевченкове, с. Моринці, с. Стеблів. І на завершені цієї цікавої, неперевершеної подорожі діти побували на екскурсії «Київ – моя столиця» та відвідали Національний будинок-музей ім. Т.Г. Шевченка. Юннати отримали безліч неймовірних вражень та яскравих емоцій від подорожі.

Великоновосілківська районна станція юних натуралістів

З 3-го по 14 червня 2019 р., з метою змістовного дозвілля та екологічної освіти на базі Великоновосілківської районної станції юних натуралістів працював профільний екомайданчик «Юннат», який відвідували учні Великоновосілківської гімназії з ЗОШ I ступеня(112 дітей) та Великоновосілківської ЗОШ I-III ст. №2 (156 дітей). Загальна кількість дітей 268, з них вихованців райСЮН – 150. Плани роботи екомайданчику були складені з урахуванням вікових та психофізіологічних особливостей дітей.

Педагоги райСЮН в перший день привітали вихованців екомайданчику і провели для них ознайомчу екскурсію по станції юних натуралістів. Діти дізналися про видовий склад та різні цікавинки рослини і тварин живого куточка.

Головною справою дітей на першому тижні екомайданчика стало створення лепбуків. Лепбук – інтерактивна папка для дітей та особлива організація навчального матеріалу на певну тему. Теми лепбуків надавались в залежності від віку дітей: «Літо – улюблена пора року», «Корисні вітаміни», «Моя країна – Україна» та інші. На завершення тижня з метою патріотичного та духовного виховання юного покоління було проведено захід «Забудеш рідний край - тобі твій корінь всохне» (П. Тичина).

Другий тиждень екомайданчику було присвячено темі безпеки під час відпочинку. Діти ознайомились з небезпечними комахами та павукоподібними нашої місцевості та роздивилися їх мікропрепарати під мікроскопом, ознайомились з правилами першої допомоги.

Протягом роботи екомайданчику певний час був присвячений рухливим іграм на свіжому повітрі. Також юннати спілкувалися та доглядали за тваринами живого куточка (морська свинка, акваріумні рибки, тритон, шпорцева жаба). Увесь час на райСЮН працювала фотозона.

Добропільський районний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

З 3 червня по 21 червня 2019 року у школах Добропільського району працювали дитячі пришкільні табори денного перебування.

Педагогічний колектив ЦЕНТУМ проводив свою роботу у пришкільних таборах Нововодянської ЗОШ, Криворізької ЗОШ, Никанорівської ЗОШ, Святогорівської ЗОШ, Шахівської ЗОШ, Добропільської ЗОШ, Золотоколодязянської ЗОШ. У пришкільних таборах відпочивали 231учень, із них 73 вихованці ЦЕНТУМу. Графік роботи педагогічного колективу ЦЕНТУМ з дітьми відбувався з 10:00 до 12:00 години.

Основною метою роботи з дітьми було: організація відпочинку учнів у літній період шляхом прилучення їх до екологічно грамотного поведження в природі; розвитку екологічного мислення та виховання бережливого ставлення до природи рідного краю. Всі еколого-натуралістичні заходи для дітей проводились на природі, в зелених класах та на подвір'ї освітніх закладів. За період роботи літніх таборів методисти та керівники гуртків Добропільського райЕНЦУМ організували та провели низку екологічних та природоохоронних заходів, а саме: гра – подорож «Екологічна мозаїка», екологічна вікторина «Пізнаємо граючи», турнір ерудитів «Веселі кросворди», екологічні ігри на свіжому повітрі «Граємо на природі», конкурс «Кмітливий капітан» та інші.

На базі Шаховської ЗОШ у пришкільному таборі «Барвінчата» керівник гуртка ЦЕНТУМ Куштейко Г.В. проводила заняття гуртка «Бісероплетіння». Під час занять з Галина Василівна вчила учнів різним прийомам низання та вишивки бісером, робити прикраси з бісеру. Результат цих захоплюючих занять не тільки конкретний – поробки, але й невидимий для очей – розвиток тонкої спостережливості, просторової уяви, нестандартного мислення.

3 червня у пришкільному таборі відпочинку «Сонечко» при Нововодянській ЗОШ I-II ст., методист Центру Сабірова І.М. провела захід присвячений Всесвітньому дню охорони навколишнього середовища – груподорожж «Екологічна мозаїка». Мета заходу – пробудження у школярів особистої відповідальності за охорону навколишнього середовища. Під час заходу команди завітали до зупинок - «знавці природи рідного краю» (відповідали на загадки про рідний край), «зелена аптека» (визначалися з представленими лікарськими рослинами), «творча майстерня природи» (проявляли творчу фантазію у виготовленні флористичних панно), «природоохоронні знаки» (малювали різноманітні природоохоронні знаки), «загадкова природа» (визначали предмети на дотик). Під час заходу діти дійшли висновку, що людина потрібна землі як її господар, який захищає і прикрашає навколишнє середовище. Всі учасники заходу були нагороджені грамотами та подарунками.

Лиманський міський Центр позашкільної роботи

Протягом літньої оздоровчої кампанії 2019 року певну роботу з еколого-натуралістичної просвіти в літніх пришкільних оздоровчих таборах проводили педагоги Лиманського ЦПР. Під час роботи таборів для вихованців проводилися різноманітні заходи та екскурсії:

- Всесвітній день охорони довкілля;
- Екскурсії до міського краєзнавчого музею;
- Екскурсії до Лиманського лісгоспу;
- Подорож на лісову галявину;
- Ігра-квест «Здоровенькі були»;
- Ігрова біологічна програма «Чомучки»;
- Ігрова екологічна програма «Казкова подорож»;
- Конкурси малюнків «Веселе літо», «Природа мого краю»;
- Природоохоронна акція «Екологічна варта»;
- «Екологічний брейн-ринг».

Всього в області оздоровлено 2 760 вихованців, що становить 69% від загальної кількості юннатів. У тому числі 596 дітей пільгових категорій, з них:

дітей-сиріт — 15, дітей, позбавлених батьківського піклування — 7, дітей з інвалідністю — 15, з багатодітних та малозабезпечених сімей — 246, дітей з групи ризику — 12, талановитих і обдарованих – 301.

Оздоровлено юннатів:

- у стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 50;
- у таборах денного перебування – 860;
- у профільних таборах — 5;
- охоплено екскурсіями, походами — 2 186.

Житомирська область

На виконання Закону України від 04.09.2008 року № 375-VI «Про оздоровлення та відпочинок дітей» та наказу управління освіти і науки обласної державної адміністрації від 28.02.2019 року № 59 «Про організацію відпочинку дітей на базі пришкільних та мовних таборів влітку 2019 року» в комунальному закладі позашкільної освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради були створені умови для організованого, змістовного та якісного оздоровлення та відпочинку юннатів.

Сплановано роботу на період літніх канікул.

Для вихованців центру в період літніх канікул було організовано:

- екскурсії та виходи в природу;
- практичні природоохоронні заходи;
- практичні заняття з дослідження рідкісних та дикорослих видів рослин Житомирщини;
- вивчення лікарських рослин на ділянці КЗПО «ОЕНЦ» ЖОР;
- ознайомлення з пам'ятками природи, історії та культури Житомирщини;
- трудові десанти;
- вікторини, конкурси;
- екологічні ігри.

Літо - найкращий час для проведення дослідницької роботи.

В дитячих творчих об'єднаннях центру було організовано проведення дослідницької роботи за темами: «Вивчення впливу механічного складу ґрунту на показники рослини роду *Iris*»; «Підвищення продуктивності кермеку шляхом розсадного вирощування»; «Вирощування папоротей поділом куща і спорами»; «Два врожаї з однієї грядки»; «Дослідження швидкості приручення гризунів різних видів»; «Вивчення поведінки та розмноження панцирних сомів на

прикладі акваріумної риби Коридорас шоколадний»; «Утримування та розведення акваріумної риби *Tanichthys albonubes* (Кардинал) родини Карпових в позашкільному закладі»; «Дослідження популяцій воронових птахів на території східного мікрорайону м. Житомира».

Протягом літніх канікул вихованці центру удосконалювали свої вміння та навички польових досліджень і спостережень в природі, брали безпосередню участь в екологічному моніторингу та конкретних природоохоронних заходах.

З 31 травня до 19 червня для 120 дітей табору «Дивосвіт» з денним перебуванням Житомирського екологічного ліцею №24 було організовано роботу гуртків «Юні друзі природи», «Флористика та фітодизайн інтер'єру», «Захоплююче лозоплетіння», «Юні квітникарі», «Основи екологічних знань», «Біоетика», «Юні садівники», «Юні знавці лікарських рослин» (керівники гуртків: Ковальчук О.А., Семеняк Р.М., Стадник О.О., Човнюк Л.С., Лятушинський С.В., Науменко С.А.).

Кращі юннати області та вихованці центру під час літніх канікул стали активними учасниками масових еколого-натуралістичних заходів, які організував Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.

Так, старшокласники Врублівської та Гордіївської загальноосвітніх шкіл I-III ступенів, Романівської гімназії, Биківського закладу загальної середньої освіти Романівського району з 10 до 13 червня 2019 року взяли участь у Всеукраїнському зльоті юних дослідників – природознавців (НЕНЦ, м. Київ).

За активну участь в учнівській науково-практичній конференції, високий рівень виконання та презентацію роботи «Оцінка продуктивності різних сортів смородини на території Полісся» Романчук Олена, учениця 8 класу комунальної установи опорного навчального закладу «Биківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів» нагороджена дипломом III ступеня.

Всі учасники зльоту нагороджені дипломами за успішне проходження курсу «STEM-освіта з агробіологічного напрямку».

Вихованці комунального закладу позашкільної освіти «Обласний еколого-натуралістичний центр» Житомирської обласної ради стали учасниками Всеукраїнського фестивалю патріотичних дій (24-27 червня м. Київ).

Возний Денис, учень 4 класу Житомирської загальноосвітньої спеціалізованої школи I-III ступенів № 16; Сергєєва Юліана, учениця 5 класу Житомирського ліцею № 25; Члек Олександра, учениця 4 класу Житомирської спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів №12 з поглибленим вивченням іноземних мов ім. С. І. Ковальчука; Стадник Діана, учениця 2 класу Житомирського екологічного ліцею № 24; Хацкевич Марія, учениця 4 класу загальноосвітньої школи I-III ступенів № 6 ім. В.Г. Короленка за високу

громадянську позицію, досягнення у сфері національно-патріотичної діяльності, глибокі знання свого краю, творчий підхід, креативність та оригінальність презентації в рамках проведення Всеукраїнського фестивалю патріотичних дій нагороджені грамотами Національного еколого-натуралістичного центру МОН України.

Житомирщину на XII Всеукраїнському експедиційно-польовому зборі команд юних екологів представляла пошукова група «Поліське джерело» Вільської ЗОШ I-III ступенів Черняхівського району.

Команда юних екологів презентувала геологічні природоохоронні об'єкти Житомирщини, зокрема, Словечансько-Овруцький кряж, заказники «Камінне село», «Над Тетеревом», «Соколіні гори», пам'ятки природи «Мальовничі скелі», «Скеля «Голова Чацького», «Скеля «Чотири Брати»», «Скеля Крашевського». Презентацію доповнювала колекція мінералів і гірських порід нашої області, яку зібрали під час експедицій. Було представлено граніти, кварци, лабрадорит з синьою іризацією, напівдорогоцінні берил і топаз, овруцькі кварцити та пірофіліт, слюди та ін.

За результатами польових зборів команда Житомирської області отримала I місце та два третіх місця за захист проектів за індивідуальними командними темами з польового практикуму.

Юннати Житомирщини також взяли участь у зборі Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент», юннатівських секцій охорони природи та Всеукраїнських GLOBE Ігор 2019, які відбулися 17-20 червня 2019 року в м. Києві в Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді. Команда «Бережата» загальноосвітньої школи I-III ступенів № 19 м. Житомира у складі: Литвинчук Кіри, Вольської Анни, Суботенка Владислава, Левченка Нікити, Юрченка Максима нагороджена дипломами.

Всього охоплено різними формами відпочинку 470 юннатів КЗПО «ОЕНЦ» ЖОР.

В 2019 році на Житомирщині організовано літнє оздоровлення в мовних таборах, в яких були забезпечені систематичні заняття дітей фізичною культурою, що сприяло формуванню навичок здорового способу життя. Також було забезпечено проведення змістовного дозвілля, створено умови для розвитку творчих здібностей дітей, формування цілеспрямованих інтересів до історії, традицій та екології рідного краю, поєднуючи традиційні планові заходи з творчими задумами школярів. Робота літніх таборів продемонструвала відмінний від шкільного стиль викладання, де акцент ставився на практичні заняття в природі, які діти зможуть застосувати у своєму повсякденному житті.

До роботи в таборах були залучені керівники гуртків. Діти мали можливість займатись улюбленою справою за інтересами, показати себе у різних проявах: образотворчому, танцювальному, літературному, декоративно-прикладному та спортивному мистецтвах. Змістовні заняття за інтересами проводили вчителі: Луценко О.В. («Умілі руки», Ясногородська філія), Жураковська Я.П. (хореографія), Верніцький В.А. (туризм), Волощук Н.А. (образотворче мистецтво) із ОНЗ «Романівська гімназія», Змієвська І.М. (вишиванка), Бричковська О.М. (хореографія) з «Биківського ЗЗСО», Барановська Н.В. (хореографія) та Гуриненко Т.О. (умілі руки, ляльковий театр) з Гордіївської ЗОШ І-ІІІ ступенів. Керівники мовного табору Старочуднівськогугутянського закладу освіти організували зустріч з жителькою села, яка провела майстер-клас «Вишиванка».

Слід зазначити, що нестандартними були заняття в мовних таборах ОНЗ «Романівська гімназія», ОНЗ «Биківський ЗЗСО», Гордіївської, Камінської, Врублівської, Костянтинівської ЗОШ І-ІІІ ст., Хижинецької філії ОНЗ «Романівська гімназія». Діти з великим задоволенням працювали в групах та командах, розвивали творчий потенціал, здібності і таланти. Вчителі ОНЗ «Романівська гімназія» запропонували цього річ такі форми роботи, які були засновані на евристичності та емоційності та сприяли підвищенню інтересу учнів до іншомовного спілкування. Комунікативна активність забезпечувалась відбором мовного та мовленнєвого матеріалу з теми, яка викликала особистий інтерес учнів певної вікової групи, створенням ситуацій, наближених до природних умов, спілкування з широким застосуванням наочності та мультимедійними засобами.

Новітні технології, а саме: елементи «STEM-освіти» впроваджували Барановська Н.В. та Гензель-Гончарова С.І. Так, наприклад, в Гордіївській школі діти працювали в рамках «STEM-проекту» «Вода в житті людини». Вони вели спостереження за тваринами і рослинами, які живуть у воді та досліджували воду через різні освітні галузі, користуючись англійською мовою.

Керівник табору Балинь А.В. (Хижинецька філія) організувала роботу мовного табору в рамках віртуальної подорожі – «Подорож до Англії». Окрім віртуальної подорожі, під час якої діти знайомились з історичними місцями Англії, учні виготовляли леп-буки, карту, створювали власний міні-музей пластилінових фігур, відвідували цікаві місця села тощо.

До роботи мовного табору ОНЗ «Биківський ЗЗСО» долучався актив шкільного самоврядування та колектив екологічної просвіти. Особливо дітям сподобався день самоврядування «Дискотека в стилі диско».

Краєзнавчий напрямок виховної роботи вибрали мовні табори Старочуднівськогугутянської, Романівської ЗОШ І-ІІІ ст., Червонохатківської та Ясногородської філій ОНЗ «Романівська гімназія». Учні розширювали свої

знання про історію та традиції рідного краю. Вихованці мали можливість подорожувати, ознайомитись зі святами та традиціями європейських країн та порівняти їх з українськими. Керівники Ясногородської філії організували з дітьми велопробіг в с. Монастирок. Учні мовного табору Вільшанської ЗОШ І-ІІІ ст. працювали в рамках проекту «Стежками рідного краю», Печанівської ЗОШ І-ІІІ ст. - «Скільки в світі квітів – стільки є у світі мов». Учні Старочуднівськогугутянського мовного закладу підводили підсумки табірної зміни у формі постерного захисту проектів.

До організації активного дозвілля учасників долучився районний будинок дитячої творчості. До святкування 1 червня Дня захисту дітей працівники організували цікаві розваги та святковий концерт на відкритому повітрі на базі ОНЗ «Романівська гімназія», проводили різноманітні майстер-класи для дітей Червонохатківської філії.

Значне місце в літньому відпочинку школярів посіли навчально-розвиваючі екскурсії та походи. Екскурсії до зоопарку м. Рівне організували керівники Камінської ЗОШ І-ІІІ ст., Костянтинівської ЗОШ І-ІІІ ст.; всі інші відвідали мінізоопарк в с. Брачки. Більшість закладів відвідали районний краєзнавчий музей, пройшли історичними стежками селища Романів, побували в пожежній та поліцейській частинах на Мар'янівському склозаводі. Діти Старочуднівськогугутянського мовного табору побували в Житомирському краєзнавчому музеї та музеї космонавтики ім. С. П. Корольова, краєзнавчих музеях смт Романів та с. Химрич.

Змістовною була екскурсія мовного табору «Биківського ЗЗСО» в районну дитячу бібліотеку, де група місцевих читачів приготували вікторину для дітей Биківката лялькову виставу. Цікаву екскурсію «Історія селища Романів» провела працівник сектору культури Назарук С.А.

Інформацію про проведення щоденних заходів, фото та відеоматеріали керівники таборів активно поширювали на своїх сторінках в мережі фейсбук. Підсумовуючи проведену роботу, слід зазначити, що ідея організації мовних таборів є позитивною. Завдання, яке ставиться перед вчителями, - показати дітям інший, відмінний від шкільного стиль викладання, де наголос робиться на практичній частині й знаннях, які можна застосовувати пізніше й у інших сферах, це завдання - здійснимо. Програмовий матеріал закріплювався, а при цьому діти не стільки навчались, скільки відпочивали, гралися і це все приносило їм задоволення та позитивні емоції.

До роботи в таборах були залучені сили активу шкільного самоврядування. Було реалізовано кілька соціальних проектів. Масштабним є міжшкільний, довгостроковий проект «Велопробіг пам'ятними місцями».

Учні разом із своїми вчителями, активом учнівського самоврядування здійснили ряд велоекскурсії, метою яких було знайомство з унікальними куточками природи та історії Романівщини. Основними завданнями були:

- на основі різних джерел інформації визначити об'єкти досліджень;
- дослідити їх, з'ясувати їхнє значення у природі та історичну цінність, описати, узагальнити матеріали у форматі відеороликів;
- створити маршрут екологічної стежини Романівського району;
- запропонувати внести досліджуванні об'єкти до інтерактивного атласу «Туристична Житомирщина»;
- на своєму прикладі довести, що велоспорт був, є і буде актуальним, і як можна з користю для здоров'я і без шкоди для планети активно відпочивати та пізнавати світ навколо себе.

Було організовано два великих міжшкільних велопробіги по вже прокладеному маршруту протяжністю 25 км. Результатом роботи стали короткометражні відеоролики, які поширили в соціальних мережах.

У літній період для юннатів відділення еколого-натуралістичного напрямку ЦПО ім. О. Разумкова м. Бердичева та дітей із закладів освіти, на базі яких діють гуртки відділення, були проведені оздоровчі заходи, які мали на меті створення умов для оздоровлення дітей, формування навичок здорового способу життя та гармонійного співіснування їх з природою.

З 01.06. по 18.06.19 р. для дітей проводились заходи у вигляді гри-квесту «Стежиною здоров'я» на території відділення еколого-натуралістичного напрямку Центру позашкільної освіти ім. О. Разумкова м. Бердичева, який знаходиться у затишному куточку міста, віддалено від доріг, підприємств, має територію 5,3 га, на якій розташовані різні природні біотопи: це і насадження хвойних, і дендропарк з листяних дерев, кущові насадження, є навчальна оранжерея, невеличкий зоологічний куточок. Гра-квест проходила у вигляді конкурсних етапів, в результаті проходження яких діти оздоровлювались, отримували знання безпечної поведінки в природі. В місті Бердичеві впродовж літніх канікул близько 300 дітей було охоплено різними видами відпочинку.

Всього в області оздоровлено 470 вихованців, що становить 39% від загальної кількості юннатів. У тому числі 33 дитини пільгових категорій, з них: дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей — 14, дітей з групи ризику — 17, талановитих і обдарованих — 2.

Оздоровлено юннатів:

- у стаціонарних дитячих оздоровчих закладах — 8;
- у таборах денного перебування — 120;
- охоплено екскурсіями, походами — 469.

Закарпатська область

На базі Воловецької філії ЗОЕНЦ працює дитячий відпочинковий табір „Арніка”, роботу якого спрямовано на зміцнення здоров'я, організацію активного відпочинку, задоволення інтересів і духовних потреб дітей.

Метою роботи табору є:

- реалізація права кожної дитини на повноцінний відпочинок, задоволення інтересів і духовних запитів;
- організація відпочинку дітей у таборі;
- розвиток творчих здібностей та інтересів дітей;
- забезпечення необхідних умов для змістовного та безпечного дозвілля молоді;
- формування навичок здорового способу життя, санітарно-гігієнічної культури;
- розвиток світогляду дітей, прагнення активно пізнавати світ і себе в ньому, вироблення навичок культури спілкування і толерантності;
- розвиток дитячої ініціативи, творчості, здібностей;
- виховування загальнолюдських моральних якостей, шанобливого ставлення до людей, їхньої праці;
- виховання любові до рідного краю, дбайливого ставлення до природних багатств України.

Виховна робота в таборі включає в себе розумне поєднання відпочинку, спорту з пізнавальною, естетичною, екологічною, оздоровчою діяльністю. Виховний процес у таборі планується і здійснюється з урахуванням того, що діти повністю відірвані від сім'ї, батьківського піклування і захисту. Тому на педагогічний колектив табору покладається завдання забезпечити повноцінне життя дітей.

З метою покращення та зміцнення фізичного та психологічного здоров'я дітей при складанні плану роботи табору враховувались уподобання та вікові особливості школярів, можливості для розвитку творчого потенціалу, задоволення їх особистісних інтересів під час ігор та розваг. Виховну роботу було спрямовано на те, щоб допомогти дітям розкрити свої творчі здібності, позбавитися комплексів та страхів, допомогти порозумітися між собою, пізнати один одного краще.

Вся робота здійснювалася за такими напрямками:

- *Національно-патріотичне та громадянське виховання.* Діти дізнавалися про культурну й духовну спадщину українського народу, співали українських пісень, декламували вірші, ділилися родинними звичаями та традиціями. Проводилися тренінги із національно-патріотичного виховання, інтелектуальні ігри, конкурси малюнків, масово-виховні заходи та тематичні лінійки відповідно до пам'ятних дат;
- *морально-етичне виховання.* З дітьми проводилися виховні бесіди та години спілкування;
- *художньо-естетичне виховання.* Особливою популярністю користується у вихованців художньо-естетичний напрям роботи, бо саме заходи такої спрямованості сприяють розвитку обдарованості, дозволяють учням реалізувати свої творчі можливості, спробувати себе в різних ролях, проявити творчий потенціал. Діти беруть участь у конкурсах „Ми шукаємо таланти”, „Міс та Містер табору”, „Юні дизайнери”, розважальній грі „Хлопці чи дівчата?”, „У світі чарівної казки”, „Хвилина слави”, „Крок до зірок”;
- *екологічне виховання.* Кожної зміни працівники Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді проводять екологічні тренінги, заняття з Лісової педагогіки, екологічні квести відповідно до дат „Зеленого календаря”;
- *фізичне виховання.* З метою зміцнення здоров'я дітей проводяться спортивні заходи: турніри з шахів та шашок, змагання з футболу та волейболу, настільного тенісу, „Малі олімпійські ігри”, „Веселі старти”, естафети. Також організуються пішохідні екскурсії: „Стежками нашого села”, „Аптека навколо нас”, „До цілющого джерела”.

Серед видів і форм діяльності особлива увага приділяється наступним формам:

- організаційно-громадській (презентація загонів табору, виконання доручень, підведення підсумків табірної доби);
- санітарно-оздоровчій (виконання санітарно-гігієнічних вимог, дотримання розпорядку доби);
- спортивній (зарядка, спортивні змагання, естафети);
- пізнавальній (екскурсії, конкурси, спостереження за довкіллям);
- художньо-творчій (концерти, розважальні програми);
- трудовій;
- ігровій.

За літній період у відпочинковому таборі „Арніка” відпочило 280 дітей. З них 75 відмінників навчання, 4 дитини-сироти, 6 дітей позбавлених батьківського піклування, 19 учасників АТО, 3 внутрішньо-переміщені особи, 131 дитина з багатодітних та малозабезпечених сімей.

Екскурсіями було охоплено 280 дітей.

З метою налагодження ефективної координації і співпраці між органами місцевого самоврядування та громадськості, реалізації соціально-культурного проекту „Схід і Захід – разом” за окремим розпорядженням голови обласної державної адміністрації з 11 по 25 липня у закладі за рахунок коштів обласного бюджету відпочивали 30 учнів із Луганської області. Також упродовж цього ж періоду відповідно до розпорядження голови обласної державної адміністрації щодо реалізації з Каунаським районом Литовської Республіки спільного проекту Міжнародних дитячих таборів у таборі відпочивала група дітей із Литви у кількості 12 чоловік.

Також для вихованців табору „Арніка” організовано наступні виїзні екскурсії:

- „Пізнаємо Міжгірщину” – екскурсія в музей-скансен „Старе село”, на озеро Синевир, в реабілітаційний центр бурих ведмедів;
- відвідали замки Закарпаття, а саме: Ужгородський, Мукачівський, Шенборна та Сент-Міклош;
- побували в найбільшому в Україні бункері часів Другої світової війни та відвідали могили розстріляних героїв Карпатської України на Верецькому перевалі;
- відвідали цілюще джерело св.Пантелеймона;
- здійснили пішохідні навчально-пізнавальні екскурсії.

У червні 6 юннатів ЗОЕНЦ, діти з багатодітних сімей, відпочивали у ДПУ „Міжнародний дитячий центр „Артек”, у рамках Всеукраїнського форуму юних натуралістів.

Протягом літа із вихованцями ЗОЕНЦ організовано наступні екскурсії:

- у дельфінарій „Оскар” та арт-майстерню „Інший світ” (м. Трускавець) до Міжнародного дня захисту дітей;
- до Боздошського парку з елементами лісової педагогіки;
- до Невицького замку з метою вивчення флори і фауни підзамкової гори;
- на гору Плішка;
- у ліс: „Ознайомлення з куртиною Дугласії тисолистої”.

Всього в області оздоровлено 286 вихованців, що становить 27% від загальної кількості юннатів. У тому числі 166 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт — 4, дітей, позбавлених батьківського піклування — 6, дітей учасників АТО — 19, дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей — 137.

Оздоровлено юннатів:

- охоплено екскурсіями, походами — 410.

Запорізька область

Запорізьким обласним центром еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді в період з 03.06.2019 по 21.06.2019 року була організована робота гуртків з вихованцями денного табору ЗОШ № 52 м. Запоріжжя. Для дітей проводились заняття гуртків, виховні заходи, майстер-класи з флористики, екскурсії до Музею хліба Центру та лабораторії «Куточок живої природи».

З 03.06.2019 по 18.06.2019 року за ініціативою Департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації з метою навчання, виховання і підтримки обдарованої учнівської молоді було проведено *IV обласну літню школу за напрямками: мовним (український, іноземний), фізико-математичним, історико-географічним, хіміко-біологічним.*

В рамках хіміко-біологічної школи з метою розвитку дослідницьких компетентностей юних науковців педагогами Запорізького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді та науковцями провідних закладів вищої освіти області – Запорізького національного університету, Запорізького державного медичного університету було проведено низку заходів для 20 учнів – майбутніх хіміків та біологів: інтерактивні лекції та практичні заняття «Цікава генетика та генетичні дослідження довкілля», «Біоіндикація та біотестування якості навколишнього середовища», «Якісні реакції в органічній хімії. Моделювання реакцій на комп'ютері», «Лабораторна діагностика. Аналіз крові», «Особливості поведінки людини»; екскурсії до анатомічного музею ЗДМУ «Ризики розвитку людини в промислово навантаженому місті» та зоологічного музею ЗНУ.

З метою залучення молоді до нових оригінальних технологій, в результаті яких підвищується зацікавленість у навчанні, програмою літньої школи була передбачена групова робота молоді над обраними науково-дослідницькими проектами. Для практичного створення, захисту учнівських проектів, та участі у конкурсі МАН науковцями проведені лекційні заняття за темами «Суть та основні вимоги до науково-дослідницької діяльності», «Проектна діяльність. Розвиток лідерських здібностей», «Філософія життя: проектна стратегія», практикум «Вміння аргументувати».

Насиченою була дозвіллева та культурна програма. Проведено тренінги «Пізнай себе» та «Будуємо майбутнє сьогодні», цікаві майстер-класи від Запорізьких обласних позашкільних закладів: з техніки пішохідного туризму, авіамоделювання, відео-зйомки, фотозйомки, журналістики, виготовлення ляльок-мотанок та української народної іграшки – «коника з ниток», повітряного змія. Під час екскурсій молодь ознайомилась з історико-культурним комплексом «Запорозька Січ» на о. Хортиця, виступом запорізьких козаків; відвідали музей ретро автомобілів «Фаетон» та м. Дніпро (екскурсія до музеїв АТО та Голокосту); відвідали Запорізький муніципальний театр-лабораторію «Vie».

З метою організації змістовного відпочинку, оздоровлення, дозвілля та зайнятості дітей і підлітків під час канікул влітку та з метою продовження моніторингових спостережень територій Приазовського національного природного парку, знайомства з фауною і флорою Приазов'я у термін з 10.06.2019 по 23.06.2019 року КЗ «Центр позашкільної освіти» Мелітопольської міської ради було проведено багатоденну комплексну еколого-краєзнавчу експедицію «Простір - 2019» з кількістю 45 вихованців та 7 педагогів. Базовим табором експедиції стала територія ДОО «Сонячний» на узбережжі Молочного лиману в межах Богатирського (Алтагирського) лісництва. Об'єктами для спостережень стали також Тащенакський та Шелюговський под.

Серед організаційно-масових заходів під час експедиції проведено: еколого-біологічну гру «Ерудит», конкурс на кращий флешмоб «Орел та Решка», «конкурс екологічних казок», гра «Риска перешкод», квести: «Знайди скарб», «Орієнтування на місцевості», «Втрачений полуденок», програма «Шоу бантиків», «Вожаті та діти», свято «Нептун». Багато уваги приділялося спортивним заходам та розвагам: шашки, змагання з футболу, волейболу, рухливі ігри на свіжому повітрі, спортивні змагання «Веселі старти», «Швидше, скоріше, краще», «Аквааеробіка».

Всі загони експедиції залучалися також до участі у тренінгах: визначення тварин по слідам; в'язання туристичних вузлів; правила укладання рюкзаку; визначення тварин та рослин Червоної книги України; надання долікарської допомоги у природі; вміння читати топографічну карту; визначення морфологічних ознак трав'янистих рослин; правила облаштування багаття; вивчення небезпечних та їстівних рослин і грибів регіону.

Підсумком роботи під час експедиції стало проведення комплексної гри-випробування «Робінзонада», та квесту «Останній герой».

Учасники експедиції продовжили моніторингові спостереження територій Приазовського національного природного парку, знайомство з фауною і флорою

Приазов'я, аналізувати стан навколишнього природного середовища. Діти залучалися до дослідницької та природоохоронної роботи.

В період з 27 травня по 21 червня 2019 року на базі КЗ «Центр позашкільної освіти» Мелітопольської міської ради працював *літній профільний табір «ЮННАТ-2019»*.

В літньому таборі відпочило та оздоровилось 75 вихованців молодшого віку з різних гуртків ЦПО (еколого-натуралістичного, туристично-краєзнавчого, науково-технічного профілю).

Кожен тиждень табору був тематичний: I – тиждень дитинства, II – Мій рідний край, моя земля; III – у світі казок; IV – у пошуках пригод.

Під час роботи табору проводились виховні заходи: святкова програма «Свято українського гумору», квест-гра «Стежками рідного краю» та «В пошуках Нептуна», спортивно-розважальна гра «Козаки й козачки», лего-турніри, шахові турніри, спортивна гра «Веселі старти», ігрова програма «Попелюшка 21 століття», «Стиляги 2019», інтелектуальна гра «Сторінками українських пісень», спортивно-туристичний захід «Смуга перешкод», свято Нептуна, бал маскарад казкових героїв, ігрова програма «Сторінками країни мультяндії», тематичні конкурси малюнків.

Відповідно до плану табору проводились екскурсії:

- історично-пізнавальна екскурсія до краєзнавчого музею міста – інтерактивно-пізнавальна програма «Природа Мелітопольського краю»;
- до Палацу культури імені Т.Г. Шевченка (перегляд вистав);
- до куточка живої природи ЦПО;
- до орнітологічної колекції ЦПО;
- на екологічну стежину ЦПО.

Педагоги та медики табору проводили санітарно-просвітню роботу: бесіди, ранкова гімнастику щодня, загартовуючі процедури, спортивні заходи.

В період з 03.06.2019 по 27.06.2019 року на базі Будинку дитячої та юнацької творчості «Центр розвитку дітей та молоді» відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради працював Центр дозвілля «Барвисте літо» з денним перебуванням, який приймав на відпочинок дітей віком від 7 до 15 років. В Центрі дозвілля була організована робота еколого-натуралістичного загону «Барвінчата». Метою роботи загону було створення оптимальних умов для задоволення різноманітних інтересів вихованців під час літнього відпочинку, розвиток природних здібностей, розкриття талантів дітей, допомога їм у виборі майбутньої професії в галузі біології та екології; забезпечення зайнятості дітей в еколого-натуралістичних та природоохоронних заходах; популяризація біологічних та екологічних знань, практична робота з охорони навколишнього середовища; проведення ігрових програм та

релаксаційно-оздоровчих заходів; навчання правил безпечної поведінки в природі. Так, до Всесвітнього дня навколишнього середовища (5 червня) юні екологи разом із вихователями підготували пізнавальний захід «Врятуємо землю від сміття», на якому були інсценовані екологічні казки, проведені творчі конкурси та майстер-класи «Виготовлення поробок із вторсировини».

В День Святої Трійці у цікавій формі діти розповідали про традиції українського народу, були проведені майстер-класи з плетіння віночків.

Упродовж роботи Центру дозвілля для дітей були проведені пізнавальні екскурсії. Вихованці відвідали зооклуб «Неон», кінотеатр «Космос», Бердянський хлібокомбінат, музей ім. Бродського.

Токмацьким центром дитячої та юнацької творчості в період з 03.06.2019 по 12.07.2019 року була організована робота гуртків з вихованцями шкільних денних таборів м. Токмака (всього 150 дітей, 2 зміни). Для дітей проводились масові пізнавальні заходи, екологічні екскурсії, організована робота на навчально-дослідній земельній ділянці.

Так, протягом червня-липня 2019 року були проведені екологічні екскурсії до ландшафтного заказника місцевого значення «Заплава р. Чингул» (знайомство з флорою заповідних ділянок цілинного степу, методикою геоботанічних досліджень); Токмацького лісництва (знайомство з видовим складом деревних насаджень лісництва, проведення досліджень за станом деревостою); до заплави р. Токмачки (знайомство з навколводною флорою і фауною, вивчення фауни безхребетних тварин); до міських парків і скверів (проведення маршрутного обліку птахів).

Оздоровлення вихованців закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Дніпропетровської області на базі дитячого оздоровчого закладу “Мрія”

З 08 по 28 серпня 2019 року комунальним закладом освіти “Обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді” Дніпропетровської обласної ради (директор Ю.Ф.Педан, далі – КЗО “ОЕНЦДУМ”) на базі дитячого закладу оздоровлення та відпочинку “Мрія” (далі – ДЗОТВ “Мрія”) було проведено літнє оздоровлення дітей пільгових категорій та переможців всеукраїнських конкурсів і акцій, які є вихованцями закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Дніпропетровської області.

ДЗОТВ “Мрія” розташований на *північному узбережжі* Азовського моря в мальовничому куточку м. Бердянськ Запорізької області. Протягом 21 дня в таборі було оздоровлено 26 дітей м. Дніпра (зокрема, вихованці: КЗО “ОЕНЦДУМ”), Кривого Рогу, Павлограда, Марганця, Верхньодніпровського, Дніпровського районів, а також філії “Шафран” КЗО “ОЕНЦДУМ” та

Слобожанської ОТГ. Кошти на оздоровлення дітей були виділені з обласного бюджету.

В таборі щодня проводилась змістовна програма, яка включала в себе:

- оздоровчі процедури (купання в морі, повітряні та сонячні ванни, пляжний спорт);

- купання у басейні (навчання плаванню);

- спортивні заняття (теніс, футбол, волейбол, легка атлетика, тощо);

- гурткову роботу (танцювальний гурток, гурток “Вмілі ручки”, театральний гурток, англійська мова, йога);

- цікаві заходи та конкурси (“Міс і Містер”, “День Українського Прапора”, “День Казки”, “Розсміши коміка”, “В гостях у Каспера”, “Талант шоу”, Фестиваль “Ми – єдина країна”, “Свято Нептуна” та багато інших).

Діти повернулись з незабутніми враженнями від теплого лагідного моря, чистого морського повітря, веселих ігор, спортивних змагань та оригінальних конкурсів.

За організацію та проведення змістовного літнього відпочинку та оздоровлення вихованців закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Дніпропетровської області подякою КЗО “ОЕНЦДУМ” Дніпропетровської обласної ради було нагороджено директора ТОВ “Хартрон-Віоліс” та ДЗОТВ “Мрія” Меховича А.С., начальника ДЗОТВ “Мрія” Шаріпову Л.М.

Батьки і діти висловлюють щиру подяку обласній держадміністрації за надану можливість безкоштовного відпочинку на березі Азовського моря.

Всього в області оздоровлено 274 вихованці, що становить 13% від загальної кількості юннатів. У тому числі 215 дітей пільгових категорій, з них: дітей з інвалідністю — 3, дітей учасників АТО — 5, дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей — 48, талановитих та обдарованих дітей — 159.

Оздоровлено юннатів:

- в таборах денного перебування — 121,
- в профільних таборах — 95,
- охоплено екскурсіями, походами — 155.

Івано-Франківська область

Організація літнього відпочинку юннатів області здійснювалась в літній період відповідно річного плану роботи позашкільних закладів еколого-натуралістичного спрямування:

- Богородчанського районного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді;
- Надвірнянського районного еколого-натуралістичного центру для дітей та юнацтва;
- Івано-Франківської міської дитячої екологічної станції;

- Еколого-натуралістичного відділу Центру науково-технічної творчості учнівської молоді міста Калуша;
- Івано-Франківського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

У травні 2019 року на базі ДП «УДЦ «Молода гвардія» був проведений Всеукраїнський форум юних екологів. З нашої області взяли участь Брушнівська Анна учениця 8 класу Жукотинської гімназії Коломийського району – призер II етапу Всеукраїнського зльоту учнівських виробничих бригад, аграрних об'єднань (II місце) та Чупрун Ганна учениця 8 класу Городенківської гімназії ім. А. Крушельницького Городенківської районної ради – призер фінального етапу XV Всеукраїнського конкурсу юних зоологів і тваринників (I місце).

Участь у зльоті юних дослідників-природознавців на базі Всеукраїнського профільного табору «Юннат» у червні місяці взяли участь:

- Воровчак Христина, учениці 7 класу Крихівецької ЗОШ I-III ст. Івано-Франківської міської ради;
- Гриців Анна, учениці 10 класу Івано-Франківського природничо-математичного ліцею Івано-Франківської міської ради;
- Пелих Діана, учениці 9 класу Івано-Франківської ЗОШ I-III ст. № 22 Івано-Франківської міської ради;
- Сем'янів Аліна, учениці 6 класу Калуської ЗОШ I-III ст. № 3 Калуської міської ради.

У червні 2019 року на базі «Міжнародного дитячого центру «Артек»» був проведений Всеукраїнський форум юних натуралістів. З нашої області в ньому взяла участь призер Всеукраїнського біологічного форуму учнівської та студентської молоді «Дотик природи» Зомчак Аліна учениця Станківської ЗОШ I-III ступенів Калуського району.

У вересні 2019 року на базі ДП «УДЦ «Молода гвардія» був проведений Всеукраїнський форум трудових об'єднань України. З нашої області взяло участь троє дітей: Гуцуляк Тетяна учениця 4 класу Бабченського навчально-виховного комплексу Богородчанського району – призер Всеукраїнського конкурсу «Новорічна композиція» (III місце), Зустка Іванна учениця 6 класу Бабченського навчально-виховного комплексу Богородчанського району – призер Всеукраїнського конкурсу «Новорічна композиція» (II місце) та Гоголь Михайло учень 11 класу Марківської ЗОШ I-III ст. Богородчанського району – призер Всеукраїнської акції «День зустрічі птахів» (I місце).

Організація оздоровлення і відпочинку вихованців Богородчанського РЦЕНТУМ в основному проводився під час проведення екскурсій.

За літній період оздоровилося 86 вихованців, з них 13 з багатодітних і малозабезпечених сімей, 28 – талановита дитина. Оздоровлення проводилось шляхом організації екскурсій та поїздок у визначні місця. Під час проведення екскурсій керівники гуртків використовували розвиваючі інтелектуальні ігри, проводилися різні конкурси та змагання. В свою чергу в учнів формувались і розвивались почуття колективізму, згуртованості, самостійності та самовпевненості, почуття патріотизму.

Під час поїдок у Галич, Крилос, Манявський водоспад вихованці мали можливість ознайомитися з цікавими фактами про дані маршрути, відповідну

місцевість, цікавилися тваринним і рослинним світом, захоплювалися розповідями екскурсоводів. Такі заходи поглиблюють і розширюють знання школярів, збагачують життєвий досвід, допомагають робити цікаві відкриття. Учасники походів здійснювали свої спостереження, ділилися відомостями та цікавими новинками.

Під час літніх канікул в Надвірнянському РЕНЦ для гуртківців було проведено ряд масових заходів, екскурсій.

Центр долічився до заходів присвячених Дню захисту дітей. В рамках заходу педагогічними працівниками РЕНЦ та вихованцями гуртків було підготовлено наступні експозиції та майстер-класи: виставку-продаж творчих робіт вихованців; солодку випічку, яка виготовлена батьками вихованців «Солодка забаганка»; майстер-класи – «Барвистий віночок», «Веселі квіти». Така форма роботи з дітьми зарекомендувала себе з позитивної сторони, оскільки діти мали можливість не тільки споглядати на виставкові роботи, але й приймати безпосередню участь у їх виготовленні. А власноруч виготовлені вироби особливо ціняться дитиною.

27 серпня 2019 року в Надвірнянський РЕНЦ завітали школярі з Румунії. Вони екскурсійно ознайомилися із закладом позашкільної освіти та особливо, зацікавили гостей мешканці живого куточка: шин шила, морські свинки, кролики та черепахи. Із великим задоволенням гості взяли участь у майстер-класі з виготовлення сувенірів-магнітиків, який для них провели вихованці та педагоги закладу.

Було продовжено роботу по операції «Лелека», «Зелена аптека», «Мурашка».

Протягом літніх канікул для гуртківців Надвірнянського РЕНЦ були організовані екскурсії:

- в Природний заповідник «Горгани» - великі та малі кам'яні розсипи;
- сірководневе джерело с. Бистриця;
- Івано-Франківський краєзнавчий музей;
- м. Яремче на водоспад та вольєрне господарство;
- Манявський водоспад;
- с. Старуня на діючий вулкан;
- Бухтківецький водоспад;
- урочище «Городище»;
- в м. Коломию в музей «Писанка»
- в Галицький національний природний парк
- екскурсії по екологічних стежках району та ботанічних пам'ятках природи.

Для учнів також були організовані екскурсії на Пнівський замок, в музей історії визвольної боротьби Надвірнянщини, зону відпочинку, парк.

Івано-Франківська міська дитяча екологічна станція під час літніх канікул 2019 року організувала:

- Оздоровлення на базі дитячого лікувально-оздоровчого комплексу «Дружба» (стаціонарний) – 1 дитини,
- Оздоровили на базі ОК «Лімниця» с. Вістова (стаціонарний) – 7 дітей;
- На базі Всеукраїнського табору «Юннат» м. Київ (профільний) – 3 дітей.

Відпочинково-оздоровча кампанія дітей та учнівської молоді еколого-натуралістичного відділу ЦНТТУМ міста Калуша проводилась згідно плану, до якого були включені заходи еколого-натуралістичного напрямку. Особлива увага приділялась організації змістовного дозвілля та пропаганді здорового способу життя, залученню дітей до регулярних занять фізичною культурою і спортом. З метою залучення дітей до здорового способу життя проводилось загартування на «Екостежці відчуттів» еколого-натуралістичного відділу.

Під час кампанії проводились екскурсії екостежками, змістовні майстер-класи, тематичні та інформаційні бесіди, вікторини. Здійснювались походи на стадіон «Хімік», в ДЮСШ, в місцевий парк. Діти побували на екскурсіях в залі виставок та презентацій, арт-галереї, в Народному музеї історії трудової слави. Зацікавили дітей і лялькові вистави, музично-розважальні програми, які вони відвідували в ПК «Юність» та «Мінерал».

Всього в області було оздоровлено 1 734 юннати, що становить 48% від загальної кількості юннатів. У тому числі 640 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 1; дітей, позбавлених батьківського піклування – 15; дітей з інвалідністю – 8; дітей учасників АТО – 59; дітей учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС – 3; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 270; талановитих та обдарованих дітей – 284.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 22;
- в профільних таборах – 10;
- охоплено екскурсіями, походами – 1 679.

Київська область

Адміністрація Комунального закладу Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини» у відповідь на лист Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді від 26.06.2019 №202 «Про інформаційні дані щодо проведення літніх відпочинково-оздоровчих, експедиційних кампаній дітей та учнівської молоді в системі позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю за 2019 рік» повідомляє наступне:

Вихованці закладів позашкільної освіти Київської області у період з 01 червня по 31 серпня взяли участь у літніх відпочинково-оздоровчих кампаніях.

Так, 1053 вихованця закладів позашкільної освіти Київської області були охоплені літніми екскурсіями та походами, які проводилися як на теренах Київщини, так і поза межами її, зокрема, екскурсії оглядовими об'єктами «Рослини – супутники людини», «Птахи рідного краю», «Річки мого

дитинства», екологічними стежками, природозаповідними територіями а також на виробничі підприємства «Біофарма», «Маревен» тощо.

Також вихованці закладів позашкільної освіти Київської області взяли участь у відпочинково-оздоровчих заходах Всеукраїнського рівня. Так, п'ятеро вихованців Ірпінського центру позашкільної освіти стали учасниками Всеукраїнського фестивалю патріотичних дій, що проходив 24-27 червня 2019 року на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

Учасниками Всеукраїнських GLOBE Ігор 2019, що проходили в рамках міжнародної науково-освітньої програми GLOBE 17-20 червня на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді стали: команда «Flash» у складі вихованців гуртка «Юні екологи» Опорного загальноосвітнього навчального закладу «Жоравський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад (ясла-садок)» Яготинської районної ради Київської області (керівник Бойко Наталія Василівна) та команда «Вартові довкілля» у складі вихованців Дитячого естетико-натуралістичного центру «Камелія» м. Бровари Київської області (керівник Дендюк Альона Іванівна).

Всього в області було оздоровлено – 1 023 юннати, що становить 15% від загальної кількості юннатів. У тому числі 239 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 2; дітей, позбавлених батьківського піклування – 2; дітей з особливими потребами – 9; дітей учасників АТО – 14; дітей учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС – 2; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 59; талановитих та обдарованих дітей – 151.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 214;
- в таборах денного перебування — 245;
- в профільних таборах – 27;
- охоплено екскурсіями, походами – 1 053.

Кіровоградська область

Адміністрація комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» інформує, що відповідно до Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» та планів роботи комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді», Світловодської міської станції юних натуралістів, станції юних натуралістів Торговицького НВО Новоархангельської районної ради й профільних відділів центрів, будинків

дитячої творчості та юнацтва під час літніх канікул 2019 року в області було охоплено організованими формами відпочинку близько 3000 юннатів.

З 07 по 27 травня 2019 року проходив Всеукраїнський форум юних екологів України у ДП «УДЦ «Молода гвардія» в якому взяли участь вихованці загальноосвітніх та позашкільних закладів освіти Кіровоградської області: Васишина Яна (Долинський район); Суліма Данило (Петрівський район); Балабушка Ульна, Годованюк Софія (Компаніївський район); Прядко Антон, Белеканич Владислав (Новоукраїнський район).

З 20 по 23 травня 2019 року в місті Черкаси на базі комунального закладу «Черкаський обласний центр роботи з обдарованими дітьми» відбувся VII Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних зоологів. У заході приймали участь – Шибіцька Тетяна, Шибіцька Юлія, Локотош Крістіна, вихованки гуртка «Юні орнітологи» комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» на базі Куколівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Олександрійської районної ради.

З 31 травня по 20 червня 2019 року проходив Всеукраїнський форум юних натуралістів у державному підприємстві України «Міжнародний дитячий центр «Артек» в якому взяли участь вихованці загальноосвітніх та позашкільних закладів освіти Кіровоградської області: Момонт Анна (Долинський район); Гафтоник Анастасія, Огаренко Анна, Малявкін Іван (м. Кропивницький); Сидоренко Юлія (Маловисківський район); Кочубей Євгеній (Компаніївський район).

З 03 по 07 червня 2019 року на базі Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю проходив Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних екологів. Кіровоградщину представляли учасники міжрегіонального освітнього проекту «Степові перлини рідного краю» Васишина Яна, Сербенюк Єлизавета, вихованки гуртка «Юні охоронці природи» комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» на базі комунального закладу «Долинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 ім. А.С. Макаренка Долинської районної ради» та Дзюба Стас, вихованець гуртка «Юні охоронці природи» Кіровоградського ОЦЕНТУМ на базі Добронадіївської загальноосвітньої школи I-III ступенів Олександрійської районної ради.

З 10 по 13 червня 2019 року на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді було проведено Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців. Від області взяли участь: Степаненко Владислав, учень 8 класу Глodosької загальноосвітньої школи I-III ступенів Новоукраїнської районної ради; Жуган Віталій, вихованець екологічного гуртка

«Жайворонок» Петрівського районного центру дитячої та юнацької творчості; Катеринюк Ангеліна, учениця 9-А класу та Корнюша Дар'я, учениця 10-А класу комунального закладу «Ганнівська загальноосвітня школа I-III ступенів – центр позашкільної освіти» Ганнівської сільської ради Новоукраїнського району.

З 17 по 20 червня 2019 року команда юннатів Кіровоградської області взяла участь у Всеукраїнському зборі лідерів Дитячого екологічного парламенту. До складу делегації входили: Скорупич Артем, учень 10 класу Червонокосянтинівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради; Дементьєв Євген, учень 10-А класу та Іллюк Анастасія, учениця 9-А класу комунального закладу «Петрівське навчально-виховне об'єднання «загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія» Петрівської районної ради; Єфімова Тетяна, учениця 9 класу Іскрівської загальноосвітньої школи I-III ступенів, філії Ганнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради.

З 24 по 27 червня 2019 року в м. Києві на базі Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді проходив Всеукраїнський фестиваль патріотичних дій, в якому брала участь делегація вихованців комунального закладу «Новопразький будинок дитячої та юнацької творчості Олександрійського району» Кіровоградської області: Вовк Ярослава, Сабова Аліна, Сабова Марина, Сівова Дарія, Сумарока Роман.

В літній період 2019 року на базі загальноосвітніх шкіл та позашкільних закладів області було організовано роботу таборів праці та відпочинку, в яких школярі поряд з оздоровленням і позашкільною освітою займалися сільськогосподарськими роботами на полях фермерських та колективних господарств, в лісництвах. Так, на базі Підлісненської філії комунального закладу «Олександрівське навчально-виховне об'єднання №2» протягом червня 2019 року працював літній оздоровчий табір «Лісова школа», в якому відпочивали 59 членів Червоно-Нерубаївського учнівського лісництва. На базі Новоукраїнського ЦДЮТ в червні 2019 року було організовано роботу оздоровчого табору «Веселка» для 150 вихованців. В червні 2019 року на базі Світловодської станції юних натуралістів працював літній оздоровчий табір "Соняшник" з денним перебуванням дітей, в якому відпочивало 15 дітей.

Крім цього в області в літній період працювали пришкольні оздоровчі майданчики, в яких проводились еколого-натуралістичні заходи: екологічні свята, конкурси, вікторини, трудові і екологічні десанти, екскурсії та походи а також працювали еколого-натуралістичні гуртки.

Під час роботи пришкольних літніх оздоровчих таборів учні загальноосвітніх шкіл міста Кропивницького мали змогу відвідати комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

31 травня 2019 року обласний заклад гостинно зустрів учнів початкової ланки комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання № 33 «Загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад Кіровоградської міської ради Кіровоградської області». Для учнів були проведені цікаві конкурси, екскурсії по ОЦЕНТУМ та інсценування екологічної казки.

1 червня 2019 року педагогічний колектив комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» взяв участь у відзначенні Міжнародного дня захисту дітей: провели з дітьми майстер-класи (виготовлення з природного матеріалу «Мудрої сови» та квіткових бутоньерок); проводили розіграш безпрограшної лотереї, де кожен учасник відгадавши загадку мав можливість отримати кімнатну квітку.

7 червня 2019 року до комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» завітали учні навчально-виховного об'єднання № 3 «Спеціальна загальноосвітня школа I-III ступенів – дитячий садочок». Педагогами закладу для дітей було організовано цікавий та змістовний відпочинок. Діти брали участь в творчих конкурсах, проводили цікаві досліди.

Педагогічні працівники ОЦЕНТУМ разом зі спеціалістами Кропивницького міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді 11 червня 2019 року організували та провели для 70 учнів комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання № 33 «Загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад Кіровоградської міської ради Кіровоградської області», Гімназії імені Олександра Пушкіна та комунального закладу «Балашівська гімназія Міської ради міста Кропивницького» екологічний квест та флеш-моб «Ми – діти України».

Всього в області було оздоровлено – 1 360 юннатів, що становить 89% від загальної кількості юннатів. У тому числі 1 018 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 26; дітей, позбавлених батьківського піклування – 5; дітей з інвалідністю – 10; дітей учасників АТО – 50; дітей учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС – 10; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 95; дітей з групи ризику — 12; талановитих та обдарованих дітей – 810.

Оздоровлено:

- в таборах денного перебування — 224;
- охоплено екскурсіями, походами – 1 000.

Львівська область

У закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку Львівщини під час літнього відпочинку з дітьми проводились комплексні

екологічні експедиції з вивчення природи рідного краю, масові еколого-натуралістичні та національно-патріотичні заходи, а також ігри, конкурси, вікторини. Діти були залучені до практичної природоохоронної роботи, проводили заняття у природі, виконували різноманітні екологічні завдання, вивчали стан флори і фауни свого регіону, історію рідного краю під час подорожей історичними місцями, знайомилися з архітектурними та природними пам'ятками. Всі ці заходи сприяли духовному, фізичному та емоційному оздоровленню вихованців, дали можливість формувати у дітей екологічний світогляд і розвивати навички екопозитивної поведінки у довіллі.

З 03 до 14 червня 2019 року для вихованців *КЗ ЛОР «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»* на базі Центру за окремою програмою працювала літня школа «Дивосвіт». Пріоритетними напрямками роботи літньої школи стали організація відпочинку та змістовного дозвілля, виховання і розвиток екологічної свідомості дітей.

Для слухачів школи педагоги Центру читали лекції про тваринний та рослинний світ Львівщини, стан навколишнього середовища і вплив на нього людини, також проводили практичні заняття в навчальних лабораторіях декоративного птахівництва, дрібного тваринництва та гідробіології і акватераріумістики, на навчально-дослідній земельній ділянці ЛОЦЕНТУМ. Для школярів були організовані та проведені різноманітні майстер-класи; інтелектуальні та спортивні ігри; навчально-пізнавальні екскурсії парками Львова. Упродовж всього періоду роботи літньої школи працював відеолекторій «Екосвіт». Діти мали змогу переглянути фільми про природу, дізнатися цікаві відомості з життя тварин, взяти участь в обговоренні фільмів.

Навчаючись у літній школі «Дивосвіт» вихованці Центру не тільки збагатили свої знання з біології та екології, набули практичних навичок з догляду за рослинами і тваринами, але й змістовно відпочили в чудовому куточку природи, у якому розташований КЗ ЛОР «ЛОЦЕНТУМ».

Для вихованців гуртка «Юні лісівники» КЗ ЛОР «ЛОЦЕНТУМ», що працює на базі ОЗНЗ «Одеська ЗОШ І-ІІІ ступенів» з 03 по 21 червня ц.р. працювала літня школа «Олеся». Протягом роботи літньої школи діти відвідали фондосховище Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького; провели екскурсії до музею-садиби Маркіяна Шашкевича (с. Підлисса), Одеської пожежно-рятувальної частини, селищем «Топонімічні назви Одеська»; квест на території Одеського замку «Чи знаю я історію свого селища?»; спортивні змагання «Веселі козачата», створювали картини та головні убори із підручних природних матеріалів. Під час походу в урочище «Кринички» юні лісівники розчистили два джерела та прибрали побутове сміття.

Упродовж роботи літньої школи діти мали можливість подорожувати. Дуже цікавими та захоплюючими були поїздки в м.Трускавець, де діти відвідали дельфінарій «Оскар». Незабутні враження залишила екскурсія до інтерактивного музею «Центр спадщини вигодської вузькоколійки» та прогулянка Карпатським трамвайчиком.

Цікаво і насичено провели літні канікули вихованці гуртка «Юні лісівники», що працює на базі опорного закладу «Івано-Франківська ЗОШ І-ІІІ ступеня імені Івана Франка». Для них були організовані екскурсії до Крехівського монастиря, Львівського музею «Арсенал», Мукачівського замку, ведмежого притулку, що знаходиться у с.Домажир Яворівського району, а на

завершення діти спільно з педагогами відвідали оздоровчий комплекс «Косино» на Закарпатті, де мали змогу поплавати у басейні з термальними водами.

Вихованці гуртка «Юні лісівники», що працює на базі Монастирського НВК Жидачівського району, під час літніх канікул подорожували Карпатами. Вони побували на літньому стаціонарі біологічного факультету Львівського національного університету ім. І.Франка, де ознайомились із рідкісними рослинами Карпат, а також піднялися на найвищі в Українських Карпатах гори: Говерлу, піп Іван, Петрос.

Змістовно провели свій літній час у пришкільному таборі «Сонечко» вихованці гуртка «Юні лісівники», що працює на базі опорного закладу «Бродівська ЗОШ I-III ступенів № 3». Діти брали участь у різноманітних заходах, а саме: гри-подорожі «Чарівні міста мого краю», тренінгу «Ми за здоровий спосіб життя», фестивалі «Крок до зірок», різноманітних квестах. Впродовж 20-23 червня гуртківці відвідали чарівний Карпатський край. Побували в м.Яремче (водоспад «Пробій», водоспад «Дівочі сльози»), Микуличині (підвісний міст), Яблуниці (полонина «Перці»), Буковелі (озеро молодості), пройшлися стежками Довбуша.

Організуючи заходи для дітей під час літнього відпочинку педагогічні працівники Стрийської міської станції юних натуралістів використовували різноманітні форми роботи, серед яких ігри, конкурси, подорожі, свята, вікторини, змагання. Цікавими інноваціями для дітей різних вікових категорій стала організація «навчальних пікніків», під час яких вихованців пригощали «інтелектуальною їжею», «смаженими фактами» у поєднанні з активним відпочинком на природі.

Для вихованців СЮН керівники гуртків провели цікаві і пізнавальні екскурсії та походи: піший похід у Латавницький ліс, в Моршин «Цілющі води Прикарпаття», до Національного природного парку «Сколівські Бескиди», водоспаду на річці Кам'янка, в с.Розгірче «Знайомство з скельним монастирем», в Меденицький зоопарк; поїздка в с. Нагуєвичі «Стежинами Франка», музей бджільництва тощо.

Діти з багатодітних сімей мали можливість з 04 до 24 вересня ц.р. відпочити та оздоровитись в ДП «УДЦ «Молода гвардія».

Окрім того, станція юних натуралістів розташована у парковій зоні, що дозволяє дітям та підліткам проводити активний відпочинок на природі.

Так для учасників Молодіжного клубу лідерів Стрийщини було організовано двохденне таборування, під час якого був проведений квест, пізнавальні ігри та забави і на завершення - прощальна ватра.

Станція юних натуралістів тісно співпрацює з освітніми закладами міста, затверджений графік проведення екскурсії. Цього року станцію відвідало понад чотириста учнів.

З метою належної підготовки і проведення оздоровчої кампанії в період літніх канікул 2019 року Львівським міським дитячим еколого-натуралістичним центром впродовж трьох тижнів з 27.05 до 13.06.2019 р. за кошти батьків на базі ЛМДЕНЦ проводився екологічний табір з денним перебуванням «Екохвиля». В 2019 році у роботі табору взяло участь 30 школярів міста.

Під час роботи табору «Екохвиля» з юннатами проводилися різноманітні ігри, забави, вікторини та конкурси з екологічної та природничої тематики. За час роботи табірної зміни було переглянуто безліч відеоматеріалів та фільмів на

біологічну тему з подальшим обговоренням. Діти мали змогу доглядати за рослинами Дендропарку ім. Б. Дибовського, які вони самостійно посадили під керівництвом педагогів, також кожен з них допомагав у догляді за тваринами постійно діючої зоологічної виставки «Дитячий зоопарк», мали можливість вивчати біологію та поведінку тварин, побували на тематичних екскурсіях містом: «Тварини в архітектурі» та «Львів – місто легенд» з метою розширення власного світосприйняття.

Для веселого та цікавого дозвілля проводилися тематичні екскурсії в: зоологічний музей ЛНУ ім. Івана Франка, ботанічний сад ЛНУ ім. Івана Франка, Державний природознавчий музей НАН України, мінералогічний музей ЛНУ ім. Івана Франка.

На завершення табірної зміни для вихованців та їх батьків було організовано солодке частування та вручено пам'ятні подарунки.

Також влітку у три зміни з 11.06 до 24.06., з 05.07 до 18.07 та з 22.07 до 04.08.2019 р. для юннатів Львівського міського дитячого еколого-натуралістичного центру та юннатів з м. Харкова на території НПП «Сколівські Бескиди» (стаціонарна база відпочинку «Зелем'янка») була організована та проведена навчально-оздоровча екологічна експедиція «Сколівські Бескиди «Схід і Захід разом», керівник – Антахович І.П., директор ЛМДЕНЦ. Завдяки налагодженій співпраці чарівні українські Карпати відвідали юннати зоопарку та «Фельдман – екопарку».

У зв'язку з відсутністю фінансування з міського фонду охорони навколишнього природного середовища, експедиції було проведено лише завдяки співпраці з батьками та за їх рахунок. Під час проведення експедицій було оздоровлено 201 дитину.

Практичні завдання з покращення стану довкілля, які виконали юннати були наступними:

- очистка русел річок від паводкових залишків сміття;
- прибирання берегів річок від побутового сміття;
- ремонт та облаштування майданчиків для відпочинку туристів;
- благоустрій джерел;
- проведено моніторингові спостереження за якістю води у річках Зелем'янка та Опір;
- заготівля кормових віників для копитних тварин постійно діючої зоологічної виставки «Дитячий зоопарк».

Під час реалізації екоосвітньої програми експедицій були проведені одноденні походи до цікавих в історичному та природничому плані об'єктів регіону: водоспаду на річці Кам'янка, Мертвого озера, гори Захар Беркут та гори Парашки.

Діти проживали на стаціонарній базі «Зелемянка» та були забезпечені 5-ти разовим харчуванням у стаціонарній їдальні.

Щодня відбувалися змагання з волейболу, бадмінтону, футболу, різноманітні конкурси та екологічні ігри.

Також діти з задоволенням збирали лікарську сировину (вереск, калган, лист суниці та брусниці) для подальшого її використання у своїх сім'ях.

Під час таборування вихованці творчих учнівських об'єднань ЛМДЕНЦ отримали масу задоволення та позитиву, гарно відпочили, активно провели свій вільний час, оздоровилися.

Під час літніх канікул для гуртківців Дрогобицького РЕНЦУМ, переможців природоохоронних конкурсів, дітей сиріт, дітей учасників АТО організовувались екскурсії до екологічної стежки І.Франка, цілющих джерел та пам'яток місцевого значення міст Дрогобича, Трускавця, місцевого зоопарку ЛІМПОПО, Львівського цирку та м. Львова.

Протягом літнього періоду гуртківці ДРЕНЦУМ залучалися до практичної природоохоронної роботи, проводили догляд за рослинами на шкільних навчально-дослідних ділянках. З гуртківцями проведено масові еколого-натуралістичні заходи: «Заглянь в природу рідного краю», «Цілющі скарби природи», інтелектуальні ігри з екологічним змістом «Цікаве у світі флори», «Червона книга України», інтелект-шоу «Еврика», зоовікторина «Птахи рідного краю». Під час екскурсій в природу вихованці Центру залучалися до практичної природоохоронної роботи по облаштуванню берегів місцевих річок, джерел, вивчали рідкісні рослини своєї місцевості.

До Міжнародного Дня захисту дітей проведено конкурс малюнка на асфальті «З Україною в серці».

Всього в області було оздоровлено 1 076 юннатів, що становить 33% від загальної кількості юннатів. У тому числі 371 дитина пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 28; дітей, позбавлених батьківського піклування – 6; дітей з інвалідністю – 1; дітей учасників АТО – 39; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 138; талановитих та обдарованих дітей – 159.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 30;
- в таборах денного перебування — 45;
- в профільних таборах — 201;
- охоплено екскурсіями, походами – 700.

Миколаївська область

Літній відпочинок дітей – невід'ємна частина системи неперервної освіти, що має забезпечити додаткові можливості для духовного, інтелектуального, фізичного та емоційного розвитку, задоволення творчих і освітніх потреб, допомога в саморозвитку.

В квітні 2019 року департаментом освіти і науки облдержадміністрації проведено спільну нараду за участі директора департаменту, директора департаменту соціального захисту населення Миколаївської облдержадміністрації, начальника управління державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства Головного управління Держпродспоживслужби в Миколаївській області щодо підготовки, організації та проведення літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2019 році.

З метою забезпечення організованого дозвілля школярів у період літніх канікул працювали пришкольні та мовні табори з денним перебуванням на базі закладів загальної середньої освіти Миколаївської області. на дітей чекали веселий, корисний відпочинок, змістовні, цікаві екскурсії, спортивні ігри та змагання, яскраві враження та гарний настрій!

Працювали пришкільні табори відпочинку з денним перебуванням на базі закладів загальної середньої освіти міст Миколаєва (52), Южноукраїнська (1), Первомайська (14), Доманівського (5), Єланецького (1), Врадіївського (15), Очаківського (3), Новобузького (24), Новоодеського (7), Казанківського (5), Первомайського (2), Миколаївського (11), Братського (19), Березнегуватського (20), Кривоозерського (19), Арбузинського (2) районів, Благодатненської (50), Радсадівської (4), Володимирівської (1), Ольшанської (2), Коблівської (4), Новополтавської (20), Веселинівської (5), Березанської (4), Михайлівської (3), Казанківської (7), Арбузинської (5), Доманівської (6), Куцурубської (5), Нечаянської (3) об'єднаних територіальних громад.

Літній оздоровчий сезон пройшов у дитячих оздоровчих закладах Миколаївської обласної ради «Орлятко» та «Вітрила», у яких мали змогу відпочити та оздоровитися 515 дітей, із них: 196 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 110 дітей з особливими освітніми потребами.

В таборах відпочили 14193 дитини, з них 370 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 170 дітей з інвалідністю, 3256 дітей із малозабезпечених та багатодітних сімей, 358 дітей із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Відпочинок і оздоровлення юннатів Миколаївщини проводились у поєднанні з навчальною практикою, екскурсіями та експедиціями з влаштуванням еколого-натуралістичних виставок, проведенням конкурсів, вікторин, майстер-класів, походів.

Вихованці гуртків були залучені до участі у Всеукраїнських зборах, експедиціях, фестивалях, форумах:

- Всеукраїнському зборі лідерів дитячого екологічного парламенту (17.05-20.05.2019р);
- Всеукраїнському зльоті юних дослідників-природознавців (10.06-13.06.2019р);
- VIII Всеукраїнському експедиційно-польовому зборі юних ботаніків (28.05-30.05.2019р);
- Всеукраїнському фестивалі патріотичних дій (24.06 – 27.06.2019р);
- Всеукраїнському форумі юних екологів в межах тематичної зміни «До кришталевих джерел» на базі Державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» (07.05.-27.05.2019р).;
- Всеукраїнському форумі юних натуралістів в державному підприємстві України «Міжнародний дитячий центр «Артек» (31.05-20.06.2019р);
- Всеукраїнському форумі учнівських трудових об'єднань в рамках тематичної зміни «Я – бренд своєї країни» на базі Державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» (04.09.-24.09.2019р).;

Головною метою організації відпочинку та оздоровлення дітей еколого-натуралістичних центрів в Миколаївській області, а саме обласному еколого-натуралістичному центрі, Первомайської міської станції юних натуралістів, Миколаївської міської станції юних натуралістів у 2019 році було забезпечення повноцінного оздоровлення та відпочинку дітей, створення належних умов для

освітньої, культурно-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи. Оздоровлення та відпочинок дітей організовано та проведено за планами заходів щодо організації відпочинку та оздоровлення дитячого контингенту з урахуванням вимог законодавчих та локальних актів.

Протягом літа 2019 року різними видами відпочинку та оздоровлення охоплено 293 дитини, що складає 29 % від загальної кількості дітей СЮН міста Первомайська.

Організовуючи оздоровлення і відпочинок дітей педагогічний колектив намагався планувати і будувати свою роботу відповідно до екологічного профілю, щоб кожна дитина знайшла собі справу по душі, відчула себе сильною, творчою особистістю, збагатилася духовно і почувала себе комфортно.

Діяльність керівників гуртків (Герєги І.Г., Лукіяничук Л.В., Гармаш Ю.В., Костенко І.М., Варяниці А.О., Целіщевої В.І., Сухої В.В., Парашук А.В.) була побудована на якомога більшому охопленню прищільних оздоровчих таборів та проведенню екологічних культурно-розважальних заходів у ЗОШ № 4, № 5, № 6, № 12, № 15, № 16, № 17, проведенню екскурсій до живого куточка закладу тощо.

Забезпечуючи на практиці єдність мети і завдань, змісту і форм роботи, дбаючи про екологічне і національне виховання юннатів, змістовне дозвілля і повноцінний відпочинок керівники гуртків організовували роботу за такими напрямками:

- *екологічний:* екологічні вікторини; екскурсії до національно-природничого парку «Бузький Гард»; конкурс малюнків «Намалюй природу»; похід екологічною стежкою «Слідопит»; похід за красою під девізом «Землю можна раєм зробити, тільки рук слід докласти», екскурсія до Катерининського лісу, збір лікарських рослин; поле чудес «Фауна рідного краю»; операція «Мурашник», фестиваль коміксів на захист навколишнього середовища, конкурс «Міс чарівність»;
- *національний:* конкурсна програма «Віночок дружби», конкурс поетичного слова «Моя Україна», конкурс «Козацькі забави», «Свято літа», «Маковія», ігри на місцевості «Пошук скарбу», «Бал казки» тощо.

Екологічно-розважальною роботою було охоплено 293 учні. У тому числі:

- дітей – сиріт – 4
- дітей позбавлених батьківського піклування - 8
- дітей з інвалідністю – 6
- дітей учасників АТО – 5
- дітей з малозабезпечених та багатодітних сімей – 14
- обдарованих дітей – 156
- дітей групи ризику – 17.

Під час проведення різноманітних заходів педагоги СЮН створювали доброзичливу атмосферу, що сприяла спілкуванню між дітьми, набуттю ними практичних умінь.

Піклування про хороший емоційний стан, створення комфортних психологічних умов під час літнього оздоровчого періоду було головною турботою педагогів. Проведені *природоохоронні заходи*:

- Конкурси, змагання, ігри: конкурс пожежників; малюнок на асфальті «Світ навколо нас», «Я і майбутнє», ігрова програма «Давайте познайомимось», «Робінзонада», «Зоряний час», «Конкурс на кращий віночок», «Поле чудес», «Найрозумніший»; вікторини: «Таємниці зеленої аптеки», «Таємниці лікарських рослин», «Що я знаю про світ, що мене оточує?», «Чи знаєш, ти?»; КВК «Казковий світ природи», «Містер Усмішка».
- Свята: «Бал казки»; «Свято Івана Купала»; «День іменинника», «День води», «День квітів».
- Екскурсії: в рамках обласних етапів Всеукраїнських конкурсів та акцій «Біоцит», «Птах року – 2019», «Юннатівський зеленбуд», «Ліси для нащадків», екскурсія до лісу; до Національного парку «Бузький Гард», до річки, екскурсія до краєзнавчого музею, екскурсія до військової частини, до аеродрому.
- Акції: трудовий десант «Юннатівський зеленбуд»; акція «Чисті джерела»; «Бережи природу – красу землі», «Ми – українці», «Прибережна смуга», «Мурашник».
- Загальноміські заходи: День захисту дітей, конкурсно-розважальна програма «Караоке»; «Майстерня юнната», «Пошук скарбу», свято Маковія.
- Виставки дитячих робіт: «Я і природа», «Творчість і фантазія», «Лісова фантазія», «Світ моїх захоплень».

Протягом літніх місяців вихованці гуртків ОЕНЦУМ проводили фенологічні спостереження, вивчали рідкісні рослини краю, залучались до практичної природоохоронної роботи з облаштуванням берегів річок Інгул та Південний Буг, джерел, доглядали за рослинами на НДЗД, квітниках, клумбах. Значна увага приділялась заготівлі лікарських рослин і трав. Вивчались правила заготівлі та зберігання рослин. Знайомились з цікавими рецептами.

Керівники гуртків впроваджували у свою роботу різноманітні форми та методи роботи: еко-проекти, еко-квести, флеш-моби, тренінги, майстер-класи, ігри, вікторини, екскурсії, походи, зоологічні всеобучі та ін.

Вихованці гуртка «Паросток» ОЕНЦУМ при Кривобалківському ЗЗСО брали участь в історико-археологічній та екологічній експедиції до Бондаревських джерел, яким надано статус «заповідної зони» місцевого значення, вони отримали можливість спробувати себе в ролі археологів та дослідників під чуйним керівництвом справжніх професіоналів своєї справи - науковців: Смирнова О. І. та Бондаренко Д. В. Учні досліджували зміни в видовому складі рослинного світу території Бондаревських джерел. За

результатами досліджень вихованці гуртка мали змогу брати участь в конкурсах: «На кращу екологічну стежку», «День рослин», «На кращу творчу роботу за результатами експедицій, польових практик, екологічних походів «Моя мала Батьківщина», «Юннатівська толока», «Тварина року», «Лікарські рослини», «В об'єктиві натураліста». Ці дні були неймовірно насиченими: цікаві історії, приємне спілкування, нові знання, приготування туристської каші, рухливі ігри.

Вихованці гуртка «Юні рослинники», учні Зеленогайського ЗЗСО відвідали Миколаївську кінно - спортивну школу. Діти були враженні, захоплені красою та грацією тварин, досягненнями спортсменів. Дуже змістовною та цікавою була розповідь директора школи про історію створення центру, про розведення та тренування, складання раціону харчування коней. Спілкування з олімпійським чемпіоном Віктором Погановським стало справжнім дивом для учнів. Відтепер вони впевнені, що кінний спорт - це мистецтво, сповнене терпінням та наполегливою працею, бережливим ставленням до цих благородних тварин!

Розширенню діапазону інтересів дітей, фізичного та духовного оздоровлення сприяло різноманітне дозвілля юннатів. Що може бути краще полум'я багаття, чистого повітря, кола друзів та пісні під гітару? Саме так провели один із наймасовіших видів активного відпочинку населення одноденний похід, метою якого було спілкування з природою, знайомство з життям та побутом свого регіону, краю. Такі походи проводяться також із тренувальною метою під час підготовки до складних туристичних подорожей та змагань. Одноденний похід провели вихованці гуртка «Юннат» та юні туристи з Ковалівського ЗЗСО, до них приєдналися юні лісники та туристи з Шостаківського ЗЗСО. Андріївське лісництво з радістю прийняло юних любителів природи. Всім відомо, що найкращим скарбом для людини є здоров'я, а кращим другом здоров'я був і залишається спорт. Важливість і популярність спорту цілком виправдана. Адже спорт, це не тільки самореалізація і дисципліна, здоров'я і молодість, елемент культури і стиль життя – це саме життя, рух вперед. Керівники гуртків організували дітям веселі естафети та квести, комадні змагання. Гарний настрій та позитивні емоції залишилися у всіх учасників походу. Ці ж самі вихованці з 29.06. по 09.07.2019р здійснили туристський похід українськими Карпатами. Їм підкорилися такі вершини, як Малий Горган (1592 м.), Синяк (1665 м.), Петросул (1848 м.), Петрос (2020 м.) та Говерла (2061 м.). Побували у витоків річки Прут, розгортали свої табори біля водопадів Дівочі Сльози та Гук (Говерлянський). Керівники гуртків організували активний відпочинок, який має велике значення для відпочинку та збереження і зміцнення здоров'я підлітків, постійне спілкування з природою, свіже повітря, гори, сонце допомагають людині зміцнити здоров'я і подолати хвороби. Свіже повітря містить достатню для організму кількість кисню, тому сприяє бадьорому, активному настрою, високій працездатності. Це один із видів відпочинку людини, так їй необхідного для збереження і зміцнення здоров'я.

Юні екологи, вихованці гуртка «Гіпаніс», учні Трихатського ЗЗСО взяли участь в акції «Я прибрав – твоя черга» змінимо майбутнє разом!» до Всесвітнього дня охорони довкілля - прибрали частину прибережної зони річки

Південного Бугу біля свого села. Після чого провели на березі річки квест «Ми любимо природу». Виготовили та розповсюдили серед місцевого населення агітаційні листівки щодо збереження чистого довкілля.

Для вихованців гуртків ОЕНЦУМ були проведені майстер-класи: миловаріння, виготовлення декоративної рами для фотографії «Морські мотиви» з використанням природних матеріалів; виготовлення картини з використанням гофракартону «Літня посмішка», виготовлення міні-зоопарку в техніці квілінг, утримання тварин в зоологічному куточку.

Організовано екскурсійні програми: «Южноукраїнська атомна станція», «Трикратські валуни», «Памятка садово-паркового мистецтва «Садиба Скаржинського» на Вознесенщині, «Екологічними стежками».

З 3 червня по 27 травня 2019 р проведені конкурсно-розважальні програми «В країні юннатії», «В пошуці скарбів», «Зоологічна естафета»

Під час літніх канікул всі гуртки та відділи Миколаївської міськСЮН пов'язували свою роботу з оздоровчою програмою, в яку входили такі заходи:

Фітотайні:

- «У здоровому тілі – здоровий дух!» (рухливо-розважальна програма);
- «Рослинка-вітамінка» (пригощання вихованців гуртків та дітей шкільних таборів міста запашним фітотайом з трав зібраних на навчально-дослідній ділянці міськСЮН) – охоплено 212 дітей.

Оздоровчі походи, екскурсії екологічною стежкою міськСЮН (охоплено 158 дітей).

Оздоровчі фізкультхвилинки та рухливі ігри, спортивні програми на свіжому повітрі:

- «Юннатівські розваги»;
- «Казковий світ дитинства»;
- «Найспритніші, найсильніші»;
- у дендрарії та Зеленому класі;
- на «Стежці здоров'я» міськСЮН – (всього охоплено 418 дітей);
- Екскурсії до музею побуту українського народу в міськСЮН – охоплено 425 дітей.

Кожен літній день приносив безліч нових вражень і позитивних емоцій та був сповнений новими заняттями та цікавими справами.

Всього в області було оздоровлено 1 783 юннатів, що становить 63% від загальної кількості юннатів. У тому числі 1 337 дитина пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 15; дітей, позбавлених батьківського піклування – 23; дітей з інвалідністю – 14; дітей учасників АТО – 17; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 544; дітей з групи ризику – 19; талановитих та обдарованих дітей – 705. Охоплено екскурсіями, походами – 1 454.

Одеська область

Протягом літнього періоду 2019 року в Одеській області в системі освіти еколого – натуралістичного напрямку було оздоровлені 5131 дитина.

Під час цього періоду для дітей були організовані різноманітні заходи за еколого – натуралістичним напрямом роботи такі як:

- екологічні рейди по прибиранню довкілля та узбіччя водойм;
- конференції, круглі столи, вікторини, екологічні ігри та бесіди на екологічну тематику;
- екскурсії до еко – парків та по еко – стежкам районів, на узбережжя Чорного моря, лиманів та річок, до музеїв, зоопарків, бібліотек області та інш.;
- майстер – класи по виготовленню виробів з природних матеріалів та виставки з них;
- творчі концерти, конкурси малюнків та натуралістичної фотографії;
- спортивно-оздоровчі заходи та інше.

Заходи були організовані в рамках роботи «Зелених шкіл», дитячих профільних таборів, та під час роботи гуртків.

Так, в червні 2019 року, за час роботи пришкільних таборів відпочинку ЗОШ Суворовського району, в КПНЗ «Одеський ЕНЦ «Афаліна», з 03.06.2019 року по 21.06.2019 року було проведено: оглядові екскурсії по Центру; екскурсії з лекціями до куточка живої природи та акватерраріуму; ботанічні екскурсії по Екологічній стежці на території біля ОСШ № 40 та Екологічного центру, біологічні вікторини, загадки на природничу тематику та майстер-класи по виготовленню виробів в техніках: «Аплікація» і «Бісероплетіння». Проведені виїзні фенологічні екскурсії в природу. Педагогічний колектив Центру самостійно розробив та провів екологічні екскурсії до заповідних куточків Одеської області, а саме: до Дністровських плавнів, орнітологічного заказнику узбережжя Тилігульського лиману, Ліски – знайомство із штучними насадженнями дерев, із проведенням квестів на біологічну тематику; походи в природу по ознайомленню з краєвидами Одещини для учнів, що відпочивали у цих таборах, які загалом відвідало 2155 дітей шкіл району, з них 595 дітей відвідали Екологічний центр і 1560 – були на виїзних екскурсіях. Активним відпочинком було охоплено 158 гуртківців, які побували в походах, експедиціях та відвідали майстер-класи. Юннати закріплювали здобуті знання, вели спостереження в природі за рослинним та тваринним світом, вивчали гніздову поведінку птахів. Одноденні маршрутні обліки проводилися в мальовничих

куточках поблизу Одеси. Діти мали змогу милуватися красою рідного краю, а отримане фізичне навантаження, свіже повітря та тепле сонце додали бадьорості, енергії та гарного настрою. Отримані результати спостережень заносились в польові щоденники, правильне оформлення яких дало змогу доторкнутися до наукової роботи, а проведені тематичні квести додали походам елементи гри. Учні одержали нові знання, корисний досвід роботи в команді, спілкування з природою. А головне – це яскраві враження, вибух емоцій і переживань, той вогник, який спонукає дитину до дій. В заходах були задіяні загальноосвітні навчальні заклади, спеціалізована школа-сад № 241, для дітей з особливими потребами та громадська організація «Сімейний освітній простір «Планета дій». Також, на протязі роботи пришкольних таборів в Центрі проходив Конкурс «Аквадизайну», де були представлені міні-акваріуми, виготовлені вихованцями гуртка «Юні акваріумісти», під керівництвом Соловйової О.І. і всі бажаючі змогли долучитися до глядацького голосування.

Протягом літніх канікул у КЗ "Березівський міський ЦДЮТ" заняття гуртків проводились згідно літнього розкладу.

В куточку живої природи проводились практичні роботи – вихованці доглядали за його мешканцями, пересаджували кімнатні рослини, доглядали за квітково-декоративними рослинами на квітниках.

Під час навчально-польової практики гуртківці виходили на екскурсії в міський парк, ліс, на екологічну стежину, в долину річки Тилігул. Гуртківці вивчали видовий склад флори та фауни рідного краю, вивчали екологічний стан річки Тилігул, збирали лікарську сировину для фітобару "Калинка" (ромашку, м'яту).

Проводились засідання кінолекторію "Знай, люби, бережи" на теми: "Ідеальний камуфляж", "Метаморфоз у тваринному світі", "Цікаві факти про життя комах"; засідання фітобару "Калинка" на тему: "З бабусиної скриньки".

В центрі проводились цікаві масові заходи:

- свято до Дня захисту дітей "Даруємо радість дітям",
- конкурс "Найрозумніший",
- вікторина "Відкрий для себе світ природи",
- конкурс малюнків на асфальті "Краса моєї України",
- розважальна програма "Калейдоскоп розваг",
- вистави екологічного лялькового театру "Відчиняє двері казка", "Літо-літечко",
- конкурс поробок з природного матеріалу "Чарівники",
- ігрова програма "Канікули! Канікули! Нам нудьгувати ніколи!",
- природничий квест "Полювання на природі",

- конкурс аранжувальників "Квіткові фантазії".

Також вихованці оздоровлювалися в дитячому оздоровчому таборі на березі Тилігульського лиману "Чайка" (Березівський район), (10 путівок придбано за рахунок бюджету Березівської ОТГ).

В закладах освіти Болградського району з 29.05.2019 року на базі шкіл Болградського району було організовано роботу 22 таборів з денним перебуванням дітей, один табір на базі закладу обласного підпорядкування «ОЗ Болградська гімназія ім. Г.С.Раковського» та в КЗ ДООЗ табір «Мрія». Придбано 175 путівок для дітей соціально незахищених категорій.

У таборах з денним перебуванням дітей на базі закладів освіти було організовано цікаві виховні, розважальні та спортивні заходи.

Також в Болградському районі працювали відпочинкові табори екологічного напрямку. У таборах проведено тематичні дні: Дні здоров'я, Дні України, Дні талантів, Дні природи, Дні безпеки, Дні захисту дітей, Дні іноземних мов, Дні ГО, Дні спорту, Дні здоров'я.

Було організовано роботу гуртків, походи у природу, проведення екскурсій до парку Пушкіна, до м. Ізмаїл та Миколаїв, на місцеві виробництва та організації, до шкільних музеїв, у Олександрівський монастир, до Обласного центру болгарської культури. Всього проведено 54 екскурсії (3234 учнів), 15 походів (1243учні).

При Пасицелівській ЗОШ І-ІІІ ступенів Балтської міської ради Одеської області була організована робота пришкільного оздоровчого літнього дитячого табору «Промінь». План роботи табору передбачав проведення для дітей масових заходів, творчі конкурси, екскурсії, відвідування виставок, розвиваючі вікторини, конкурсні програми, туристичні подорожі та естафети, брейн-ринги, та безліч спортивних заходів.

Особливу увагу в роботі табору було приділено організації дозвілля та змістовного відпочинку дітей. Так, як ця літня зміна була «Зміною обміну» Пасицелівський табір «Промінь» прийняв на гостину 3 табори: табір «Дзвіночок» Гольмянської ЗОШ І-ІІІ ст., табір «Ромашка» НВК Балтська ЗОШ І-ІІІ ст. гімназія і табір «Дружба» Центру дитячої творчості та відвідали один табір «Романтик» Немирівської ЗОШ І-ІІІ ст.

Один з днів у таборі був днем природолюбів. Цей день запам'ятався як день спілкування і єднання з природою. Під час екскурсії до ставка діти провели гарно час разом. На святі «Поклик джунглів» вони дізналися багато цікавої та нової для себе інформації про природу.

Під час табірної зміни було організовано екскурсії: до міста Вінниця, міста Одеса, дві екскурсії до міста Балта та екскурсія до села Байтали Ананьївського району. У Вінниці діти із задоволенням відвідали Національний

музей - садиба та Музей-церкву-усипальницю М.І.Пирогова. Ознайомилися з культурними здобутками міста. Відвідали «Ретро музей» та Вінницький обласний краєзнавчий музей. За ініціативи народного депутата Олексія Гончаренка здійснили екскурсію до міста Одеса, де відвідали дельфінарій та біопарк міста.

Цікавими і змістовними для дітей виявились екскурсії до міста Балта. Захоплення і цікавість виявив у школярів міський парк. Цікавою та змістовною була екскурсія до Пожежної частини та історико-краєзнавчого музею.

В літній період 2019 року адміністраціями шкіл Ізмаїльського району проводилися заходи для вихованців шкільних гуртків еколого-натуралістичного напрямку: відвідування музеїв м. Ізмаїл, організовані екскурсії на станцію юних натуралістів, в природу, одноденні походи по рідному краю з метою екологічного виховання і освіти; 7 вихованців оздоровлено в дитячому оздоровчому таборі «Глобус» (Кілійський район), 49 вихованців – в таборах денного перебування.

У 2019 році літній профільний табір «Юний еколог міста» Ізмаїльської міської станції юних натуралістів працював щодня з 8.00 до 14.00 години, крім суботи та неділі протягом 3-х змін. За період літніх канікул у таборі відпочили 115 дітей віком від 6 до 14 років.

Педагогічним колективом закладу організовано відпочинок школярів з метою виховання екологічної культури, шанобливого ставлення до природи та ознайомлення з історичними пам'ятками рідного міста. Для чіткої організації роботи табору, заздалегідь склали план виховної роботи, до якого включили природознавчі, природоохоронні, розважальні та спортивні заходи. Кожен день у таборі педпрацівники організовували заходи навчально-пізнавального характеру: бесіди, квести, флеш-моби, «мандрівки», екологічні вікторини та конкурси, тощо.

У таборі проводились тематичні дні: «День англійської мови», «День тварин», «День індіанця», «День туриста», «Дні трудового десанту». Під час тематичних свят діти дізнались про своїх чотирилапих та пернатих улюбленців, про різноманітність рослин та звичаї народів світу, а також допомагали у годуванні та догляду за тваринами міні зоопарку такими як : єноти-полоскуни, носухи, борсук, лисиці, білки, ставкові риби, червоновухі черепахи, шиншили, морські свинки і т.д.

Цікавими стали екскурсії на берег р. Дунай зі спостереженнями за птахами та ознайомленням з прибережною рослинністю, а також екскурсії до місцевих парків та скверів з вивченням видового складу рослин.

Міжнародний день Дунаю вихованці табору провели на березі великої європейської ріки Дунай. На зеленій галявині, біля брами фортеці, для дітей Черой Л.І. (провідний співробітник Меморіального парку-музею «Фортеця»)

провела цікаву бесіду про історію ріки, привела багато фактів про ріку, ознайомила з екологічним станом флори та фауни краю, розповіла стародавні легенди про Придунав'я.

Цікава гра-«квест» з ребусами, допомогла дітям проявити кмітливість, спостережливість. Керівник гуртків Кириченко Т.Д. проводила бесіди на тему «Мої пернаті друзі». Також під час роботи табору керівниками гуртків була проведена екологічна гра з зупинками: «Рослини нашого краю», «Тваринний світ», «Наші пернаті друзі», «Садово-городня», «Творча».

З метою профорієнтації проведені зустрічі з фахівцями та екскурсії до установ та підприємств міста, таких, як:

- національна поліція м. Ізмаїла;
- прикордонна частина;
- Центр зайнятості (зустріч із співробітником Центру Таран І.І.).

Вихованці відвали дитячі бібліотеки, Центр дитячої творчості, музей «Діорама», Меморіальний музей «Фортеця», Історико-краєзнавчий музей Придунав'я, де стали учасниками заходу до «Міжнародного дня китів та дельфінів», проводили спортивні змагання на центральному стадіоні міста.

На базі Любашівського районного Центру дитячої та юнацької творчості у 2018-2019 н.р. працювали різноманітні гуртки еколого-натуралістичного напрямку. Із загальної кількості учнів-учасників гуртків еколого-натуралістичного напрямку (100) оздоровлено 65. Робота по оздоровленню учнів, які відвідували табори денного перебування, велась під час одноденних походів до лісу (Троїцька сільська рада), екскурсій до водоймищ (Зеленогірська селищна рада) та одноденних екскурсій по околицях смт Любашівка (Любашівська селищна рада).

Влітку 2019 року до організації оздоровлення та відпочинку дітей в ОВДІОПОЛЬСЬКОМУ РАЙОННОМУ БУДИНКУ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ залучено 7 педагогів. Оздоровлено – понад 702 дітей, з них:

- гуртковою роботою - 140 вихованців,
- з них юннатів- 52 вихованців,
- організаційно-масовою роботою (походи, екскурсії, експедиції, спортивні естафети та змагання, зустрічі з цікавими людьми, масові заходи, відпочинок на березі Чорного моря та лиману) – понад 702 дітей.

Не дивлячись на те, що в районі відсутня станція юних натуралістів під час літніх канікул проведені такі *екологічні заходи*:

- екологічна гра «Відкрий для себе світ природи» до Дня охорони навколишнього середовища,

- ігрова програма «В співдружності з природою»,
- гра-квест «Екологія і ми»,
- екскурсії в природу «Мій рідний край-моя земля»,
- рейд «Охорона природи – поклик душі, день квітів (конкурс на кращий букет,
- одноденний туристський похід «Веселі туристи»,
- день мандрівки екологічною стежкою: «Природа лікує» (збір лікарських рослин),
- відпочинок на березі Дністровського лиману,
- екскурсії в природу «Бережи природу як умову власного життя і здоров'я»;

патріотичні заходи:

- розважально-ігрова програма «Ми діти - українського народу»,
- інтелектуальна вікторина «Україна – незалежна держава» до Дня Незалежності,
- вікторина «Я люблю свою країну – Україну»;

а також проведені:

- майстер-клас «Чарівна соломка» (аплікація з соломки своїми руками),
- виставка робіт з природного матеріалу.

У літньому оздоровчому таборі Окнянського районного БДЮТ у зміну 2019 Островська Р.О., Кулик С.М., Ясніцький В.А. та Цеховська А.В. провели такі екологічні заходи:

- екскурсія до урочища «Роща» з метою ознайомлення з природою рідного краю,
- розважально-ігрова програма «У пошуках квітки бажань»,
- квест на природі «Пошук скарбів»,
- майстер-клас «Творчі посиденьки», виготовлення літньої композиції,
- конкурс дитячого малюнка «Літній дивокрай»,
- еколого-патріотична гра «ПАРОСТОК»,
- фітобар з лікарських рослин «Черпаємо здоров'я у природи»,
- гра-конкурс « Козацькі забави»,
- профорієнтаційна екскурсія до м.Подільськ, з метою ознайомлення з друкарською справою, відвідання місцевого парку та іподрому.

Протягом літнього періоду 2019 р. робота Центру дитячої та юнацької творчості м.Подільська була організована так, щоб кожна дитина відпочила та оздоровилася.

Виховуючи в гуртківців відповідальне ставлення до навколишнього середовища, почуття бережливого ставлення до природи, збагачуючи знання дітей про українські народні звичаї та традиції, в ході літнього відпочинку з гуртківцями проведено:

- екологічну гру-лото «Знавці рідної природи»;
- майстерню Лісовичка;
- вікторини: «Знавці лікарських рослин», «Природа Подільщини», «Запитай у природи», «Вітамінне літо»;
- свято «Природу треба берегти!»;
- спортивно-розважальний захід «Грайте з нами, грайте, як ми, грайте краще нас!»;
- інтелектуальний конкурс «Я люблю Україну!».

Розширюючи знання гуртківців про минуле України, про історію рідного міста, звичаї та традиції нашого народу, організовано екскурсії дітей до Подільського краєзнавчого музею. З метою організації активного відпочинку, задоволення інтересів і зміцнення здоров'я вихованців, залучення їх до дослідницької роботи, спостереження за природою проводились екскурсії до міських парків, до «екологічної стежини», заняття на природі.

Вихованці Центру дитячої та юнацької творчості Куяльницької сільської ради Подільського району охоплювалися гуртковою роботою екологічного та творчого напрямків. Керівники гуртків відділу провели заходи, які сприяють фізичному, творчому, екологічному, та інтелектуальному розвитку дітей:

- свято «День захисту дітей»;
- ігри та конкурси на свіжому повітрі;
- спортивні ігри та змагання «Українці – сильна нація»;
- театралізоване дійство «Літо – це кльово!»;
- казка-заняття «Королева емоцій»;
- «Свято українського віночка»;
- вікторини «Я у світі казки».

Діти багато часу проводили на екскурсіях, відвідували музей в місті Подільську.

В період з 03.06 по 21.06.2019 року для дітей пришкільних таборів «Дітвора» Новосільського НВК Ренійського району та «Іскорка» Орлівської ЗОШ I-III ступенів проводились заняття гуртків «Юні екологи», «Флористика», «Юні квітникарі» та «Юні любителі домашніх тварин».

Тематику занять було підібрано відповідно до віку та вподобань дітей, створені умови для формування здорового способу життя, творчого і духовного розвитку. Заняття включали:

- ігри, вікторини, розгадування кросвордів;
- робота на екологічній стежці СЮН;
- відвідування екопарку «Картал» та знайомство з місцевою флорою і фауною;
- робота у живому куточку та на навчально-дослідній ділянці;
- спробували свої сили у створенні квіткових композицій та букетів;
- здійснили гру-подорож «Флора рідного краю» з вивчення представників Червоної книги своєї місцевості;
- переглянули відеофільм «Таємниці природи»;
- заняття з дидактичним матеріалом «Скринька Чорного моря», «Ми хочемо жити на чистій планеті»;
- збір лікарських рослин та фіточаювання;
- екскурсії;
- спостереження в природі.

В Профільному екологічному таборі Татарбунарського району "Зелена хвиля" було проведено 10 екскурсій по місту та району. Під час яких діти ознайомились з тваринами приватного зоопарку, з процесом виготовлення цегли, дослідили криниці м. Татарбунари, Баштанівське водосховище, глиняний кар'єр с. Борисівка та с. Білолісся. Відвідали Геолого-меліоративну експедицію, Балансометричну станцію, НПП "Тузлівські лимани", міську типографію.

Найцікавішими були такі виховні заходи: "Паперове дефіле", "Чисте повітря - запорука здорового життя", "Вода найсмачніша з криниці, у рідні краю, де батько і мати живуть".

Всього в області було оздоровлено 5 131 юннат, що становить 76% від загальної кількості юннатів. У тому числі 1 478 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 39; дітей, позбавлених батьківського піклування – 25; дітей з інвалідністю – 22; дітей учасників АТО – 31; дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 1; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 796; дітей з групи ризику — 9; талановитих та обдарованих дітей – 555.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 55;
- в таборах денного перебування — 3 716;

- в профільних таборах — 110;
- в таборах праці і відпочинку — 26;
- охоплено екскурсіями, походами – 5 644.

Полтавська область

Юннати брали участь у різних екологічних акціях, експедиціях, конкурсах, доглядали за тваринами в куточках живої природи, працювали на навчально-дослідних земельних ділянках, вели спостереження, дослідження, заготовляли лікарську сировину.

Протягом оздоровчого періоду були використані різні форми оздоровчо-пізнавальних заходів.

Головною метою діяльності під час оздоровлення дітей є поглиблення та закріплення знань, умінь і навичок, одержаних під час вивчення дисциплін природничого циклу. Вирішенню цих завдань допомагає польова практика, яка є невід'ємною частиною освітнього процесу в очно-заочній біологічній школі. Вона сприяє ґрунтовному закріпленню набутих знань у ході оволодіння теоретичним матеріалом.

Найбільш ефективним засобом застосування нових методик екологічного виховання та навчання сучасної людини є залучення учнів до наукових експедицій з комплексного вивчення природи.

Під час екологічних експедицій юннати отримують уявлення про різноманітні види рослин і тварин, про явища та взаємозв'язок компонентів живої природи, здобувають навички поведінки в ній та методики досліджень (метеорологічних, екологічних, флористичних, етнографічних).

З 26 червня до 15 липня 2019 року для 60 юних науковців Полтавської області Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді було організовано обласну науково-дослідницьку експедицію на базі геологічної пам'ятки природи «Бутова гора» у Шишацькому районі, основним завданням якої було вивчення та охорона рослинного і тваринного світу, формування у слухачів навичок наукових досліджень біологічних об'єктів у природі. Заняття під час експедиції проводили викладачі Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Полтавського національного технічного університету імені Ю. Кондратюка. В програмі було передбачено не лише навчальну діяльність слухачів, але й оздоровчу, спортивну, культурно-масову роботу.

З 30 липня до 08 серпня 2019 року для 15 дітей було проведено обласну екологічну експедицію «Чиста хвиля–2019», яка була започаткована Полтавським обласним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді понад двадцять років тому. Експедиція тривала протягом десяти днів.

До участі в експедиції залучили найактивніших слухачів обласної очно-заочної біологічної школи та учнів-членів Полтавського територіального відділення Малої академії наук України. Під час експедиції учасники під

керівництвом викладачів обстежили акваторію річки Ворскла та мали можливість дослідити флору та фауну прилеглих територій.

Зібрали матеріали для написання юннатами власних науково-дослідницьких робіт. Звичайно, діти мали змогу змістовно відпочити: посвята в екологи, купання у річці, спортивні ігри, пісні під гітару біля вогнища, активне та цікаве дозвілля.

Залучення учнівської молоді до наукових експедицій – це ефективний метод упровадження екологічного виховання.

Структурним підрозділом Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді є обласний дитячо-юнацький оздоровчий табір «Еколог» у селі Міські Млини Зіньківського району.

Протягом 4 змін у таборі оздоровлено 566 дітей з Гадяцького, Глобинського, Диканського, Зіньківського, Карлівського, Кобеляцького, Котелевського, Лохвицького, Лубенського, Миргородського, Новосанжарського, Оржицького, Полтавського, Решетилівського, Семенівського, Хорольського, Чутівського, Шишацького районів Полтавської області, об'єднаних територіальних громад Білоцерківської, Великобагачанської, Глобинської, Гребінківської, Козельщинської, Омельницької, Лохвицької, Михайлівської, Великосорочинської, Руденківської, Малоперещепинської, Мачухівської, Щербанівської, Решетилівської, Семенівської, Скороходівської, Шишацької та міст Полтави, Лубен, Миргорода, Києва, Дніпра. Серед відпочиваючих були вихованці гуртків еколого-натуралістичного спрямування, переможці предметних олімпіад, юні дослідники МАН, переможці та призери всеукраїнських, обласних, районних конкурсів різного спрямування, відмінники навчання.

Діти в таборі були забезпечені 5-разовим харчуванням, мали змогу кожного дня споживати свіжі овочі, фрукти, солодощі та десерти.

Для дітей проводились екскурсії до Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, музею історії Полтавської битви, музею українського весілля, музею-садиби „Лялина світлиця”, різні конкурси та пізнавальні заходи, свята, трудові десанти.

Окрім відпочинку в таборі діти мали змогу займатися науково-дослідницькою діяльністю. З цією метою науковцями Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка було розроблено 2 маршрути екологічної стежки «Табірний» та «Ворсклянський», які використовуються для екскурсійної діяльності та науково-дослідницької роботи.

Однією з найпоширеніших форм є табори з денним перебуванням. Метою таких таборів було оздоровлення і відпочинок дітей у поєднанні з натуралістичною роботою, із задоволенням інтересів відповідно до індивідуальних потреб дітей шкільного віку.

При 5 еколого-натуралістичних центрах і районних станціях юннатів працювали табори з денним перебуванням, де було оздоровлено 125 дітей.

Добре організована робота таборів Кременчуцьким міським еколого-натуралістичним центром учнівської молоді, Карлівською, Пирятинською, районними станціями юних натуралістів, Лубенською міською станцією юних техніків і натуралістів, Котелевським районними Будинками дитячої та юнацької творчості.

З 18 червня до 06 липня 2019 року на базі Карлівської районної станції юних натуралістів організовано роботу профільного табору з денним перебуванням. Для 30 дітей були проведені різноманітні заходи еколого-натуралістичного, національно-патріотичного спрямування:

- вікторини: „Світ флори та фауни”, „Сторінками українських казок”;
- екскурсії та трудові десанти: „Рослини Красноперівського лісу”, „Парад квітів”;
- конкурси: „Руками творяться дива”, „Моє золоте дитинство”;
- розважально-ігрові програми: „Ми маємо таланти”, „улюблена гра моєї родини”, „Веселі старты”.

З 03 до 29 червня 2019 року на базі Котелевської Будинку дитячої та юнацької творчості працював табір з денним перебуванням «Юність». За час роботи табору оздоровилося 23 вихованці.

За період роботи табору були проведені:

- змагання та естафети „Весела регата”;
- шоу програми: „Танцювальний марафон”, „День навпаки”;
- квести: „Лікарські рослини в народній медицині”, „Моя веселкова Україна”;
- брейн-ринг „У царстві тварин”;
- турнір знавців природи „День друзів природи”.

Для 35 вихованців у таборі «Юннат» з денним перебуванням при Кременчуцькому міському еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді з 27 травня до 13 червня 2019 були організовані:

- екскурсії: музей ПрАТ „Авто КраЗ”, кінноспортивна школа „Фаворит”, „Історія авіації та видатні українські льотчики”, „Таємниці Придніпровського парку”, „Рослинний світ парку Миру”, „Вогонь – друг чи ворог?”, „Буду я природі другом”;
- спортивні змагання: „Ми зі спортом дружимо – виростаєм дужими”, „Хто найспритніший”;
- трудовий десант: „Лікарські рослини”, „Парад квітів біля школи”;
- конкурси малюнків: „Ми – діти України!”, „Зелені легені нашої планети”.

Для 28 вихованців Пирятинської районної станції юних натуралістів у таборі «Первоцвіт» протягом 14 днів було проведено:

- свята: „Подорож у чарівний світ казки”, „Квіти у нашому житті”;
- виховна година „Вода найсмачніша у рідному краю”;

- акції: „Малюнок рідного краю”, „Чисте подвір'я”.

При Лубенській міській станції юних техніків і натуралістів працював профільний табір з денним перебуванням «Юний натураліст». З 03 червня до 21 червня 2019 року для 9 вихованців були проведені такі заходи:

- конкурси: „Я люблю Україну”, „Найсмачніша козацька каша”, „Весела гуморина”;
- рольові ігри: „ Екологічні проблеми які я можу вирішити”, „Мумія фараон”;
- вікторини: „Подорожуємо світом природи”, „З якої це казки”;
- екскурсія „Вміти любити природу”.

Всього в області було оздоровлено 1 774 юннати, що становить 36% від загальної кількості юннатів. У тому числі 799 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 4; дітей, позбавлених батьківського піклування – 2; дітей-інвалідів – 19; дітей учасників АТО – 12; дітей учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС – 4; з багатодітних і малозабезпечених сімей – 31; з групи ризику – 15; талановитих та обдарованих – 712.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 675;
- в таборах денного перебування — 143;
- в профільних таборах — 51;
- охоплено екскурсіями, походами – 4 353.

Рівненська область

З метою повноцінного навчання і відпочинку учнівської молоді, розвитку їх творчих здібностей, удосконалення умінь і навичок з певних профілів діяльності, проведення природоохоронної та краєзнавчої роботи, педагогічним колективом комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради у травні-червні проведено навчально-пізнавальну екскурсійну програму «Стежинками природи». У програмі взяли участь більше 1500 учнів закладів загальної середньої та позашкільної освіти міста Рівного та Рівненської області. В рамках заходу проведено стаціонарні майстер-класи: «Сувенірна майстерня», «Захоплююче лозоплетіння», «Мистецтво орігамі», «Майстерня квітів». Учні мандрували екологічною стежкою, дізнались багато цікавої інформації про тваринний світ різних континентів у живому кутку, ознайомились із предметами старовини та традиціями українців у світлиці «Берегиня», дізнались про особливості вирощування рослин у овочевій та квітковій теплицях, на навчально-дослідній земельній ділянці, відвідали куточок екзотичних рослин, дендропарк, сад пахоців, колекційну ділянку лікарських рослин, милувались колекцією однорічників та багаторічників, які прикрашають територію Станції. Юннати спостерігали за бджолами на пасіці, дізнались про особливості професії пасічника. На завершення міні-подорожі

мали змогу випустити в небо білих голубів - символ миру, віри та духовної чистоти.

Щороку юннати Рівненщини у складі обласної навчально-польової експедиції учнівської молоді «ЮНЕКО» вирушають досліджувати біологічне та ландшафтне розмаїття регіону. Традиційно захід відбувся на базі Білоозерського лісництва Рівненського природного заповідника (Володимирецький район). З 25 червня по 3 липня учні вивчали унікальні ландшафти, флору і фауну Рівненського Полісся. Ця експедиція є дев'ятою за рахунком.

Дослідники побували на екскурсії еколого-пізнавальною стежкою «Білоозерські бори», яка складається з семи зупинок, на унікальному болоті «Коза Березина», де вивчали умови зростання болотної рослинності.

ОМЕЛЬЧУК Олександр, керівник гуртка «Юні бджоляри» Станції юних натуралістів, розповів про біологію медоносної бджоли і особливості пасічництва на Рівненському Поліссі. Учні з захопленням слухали інформацію про розподіл обов'язків у бджолиній сім'ї і мали можливість порівняти вулики різних конструкцій.

Під час екскурсії до садиби Петра ЛЕБЕДЮКА юні екологи ознайомились з особливостями колодкового бджільництва, характерного для даної місцевості. Господар розповів про переваги зимівля бджіл у бортях та способи використання продуктів бджільництва у лікувальних цілях. Завершилась зустріч дегустацією лісового меду.

Учасники експедиції продовжили моніторинг екологічного стану водних об'єктів на території Білоозерського лісництва, розпочатий ще у 2011 році. Під керівництвом ЛАПІНСЬКОГО Андрія, старшого викладача, та КРИМЦЯ Григорія, асистента кафедри неорганічних речовин та загальної хімічної технології хіміко-технологічного факультету Київського політехнічного інституту, відібрано проби води, зроблено хімічний аналіз, та порівняно хімічний склад води у озері Біле, річці Лоток і меліоративних каналах по кількох показниках.

На практичних заняттях учні навчились робити таксаційні описи ділянок лісу. Заняття проводив КЛІМУК Віктор, майстер лісу Білоозерського лісництва. Спеціаліст розповів як орієнтувати лінію місцевості користуючись простими приладами. Діти навчились визначати висоту і діаметр дерев, склад насаджень, інші таксаційні характеристики.

У день зоології ЖУРАВЧАК Ростислав, заступник директора з наукової роботи Рівненського природного заповідника, проводив кільцювання птахів. Діти побачили як правильно встановлювати ловчі сітки і дізнались багато цікавої інформації про методи обліку орнітофауни.

Один з важливих напрямів експедиції є валеологія, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності. МОМОТЮК Марія, керівник гуртків комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради провела бесіду про значення лікарських рослин. Учні не тільки дізнались про властивості

окремих рослин, а ще й стали учасникам театралізованого дійства, сюжет якого був тісно пов'язаний з тематикою бесіди.

ЖУРАВЧАК Юлія, начальник відділу пропаганди і екологічної освіти провела майстер-клас «Непрямі методи обліку ссавців». Діти побачили як за допомогою відбитків лап можна вивчати фауністичний видовий склад. МІШТА Аліна, науковий співробітник Інституту зоології ім. Шмальгаузена навчила виготовляти живопастки на дрібних ссавців. Діти разом з науковцем перевіряли ловчі циліндри та пастки на мишиних.

Цікаво проходили заняття з ентомології, проведені ПОЗНЯК Ольгою, молодшим науковим співробітником Рівненського природного заповідника. Юні екологи побачили як робиться відлов комах та дізнались про особливості створення ентомологічних колекцій.

Змістовним було дозвілля у наметовому таборі. НІКОЛАЙЧУК Вікторія і СИМОНЧУК Тетяна, фахівці з екологічної освіти Рівненського природного заповідника провели ряд ігор, екологічних вікторин та конкурсів. Сподобались дітям тренінги, проведені ДЯЧУК Ольгою, практичним психологом комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради. Вивчаючи природні об'єкти під час експедиції, учні набувають практичних навичок визначення видів рослин і тварин, вчать працювати з визначниками, аналізувати отриману інформацію. Участь у заході сприяє формуванню свідомого ставлення до природних ресурсів.

З метою екологічного виховання учнів у літній період, дбайливого ставлення до природи, оздоровлення юннатів в екологічно - чистій місцевості 08-11 липня 2019 року вихованці гуртка «Екологічний театр» під керівництвом ШЕХТЕР Лілії, завідувачем організаційно-масового відділу комунального закладу «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради, вивчали об'єкти живої природи с. Хрінники Демидівського району Рівненської області під час еколого-краєзнавчого походу за маршрутом місто Рівне – село Хрінники Демидівського району – місто Рівне. Табір базувався у с. Хрінники на березі Хрінницького водосховища Демидівського району Рівненської області. Мандруючи екологічною стежкою «Хрінницький ліс» діти вивчали тваринний і рослинний світ Демидівщини, проводили дослідження стану прибережної смуги Хрінницького водосховища.

В рамках походу діти на практиці пройшли перші уроки школи виживання в природі: навчились розкладати намети, розпалювати багаття, облаштовувати місце таборування, готувати страви на вогнищі, надавати першу медичну допомогу різного характеру. Корисними і захоплюючими для юннатів стали тепле родинне спілкування, школа взаємопідтримки «З любов'ю до світу», тренінгові заняття з метою зняття психоемоційного напруження, бесіди духовного спрямування, відверта розмова «Я вибираю здоров'я», метою якої було привернути увагу учнівської молоді до важливості підбору системи харчування - однієї з складових збереження здоров'я. В рамках походу діти

розчистили від сміття територію табору, загартовувались оздоровчими купаннями в озері, заготовляли лікарську сировину, вивчали рослинний та тваринний світ, складали та співали пісні під гітари біля вечірнього вогнища, ділились враженнями під час гри «Інтерв'ю». На завершення програми походу склали мюзикл «Подорож у майбутнє триває».

Впродовж червня 2019 року вихованці Екологічного центру Рівненського міського палацу дітей та молоді здійснили 9 експедицій із дослідження компонентів навколишнього природного середовища Рівненської області. Об'єктами досліджень були: мала річка, рослинність природних та штучних біоценозів, вікові дерева, раритетні види рослин тощо. Дослідження проводили у лісових масивах біля сіл Шпанів, Зозів, Городок, на озері Басів Кут, у лісовому заказнику «Урочище Павлівщина», ботанічному заказнику «Бабинський ліс», селі Озеряни Здолбунівського району, селі Волошки Рівненського району. Об'єктами дослідження були рівень синантропізації рослинного покриву лісових угруповань, червонокнижні види рослин. Впродовж місяця вихованці продовжували орнітологічні спостереження із збору інформації для створення «Європейського атласу гніздових птахів». Дослідження проводили на 5 ділянках. Загалом у дослідженнях взяли участь 35 вихованців.

Вихованці еколого-натуралістичних гуртків Будинку дітей та молоді Дубенської міської ради охоплені літнім відпочинком у профільному таборі «Турист» літнього табору із денним перебуванням дітей «Цвітограй». Із загальної кількості гуртківців у таборі відпочивало 8 вихованців гуртків еколого-натуралістичного напрямку. Табір функціонував впродовж 14 календарних днів, впродовж яких для вихованців табору було організовано багато змістовних і цікавих заходів. Зокрема, 05.06.2019 року був Днем Чистого довкілля. В цей день було проведено такі заходи: квест «БДМ – місто мрій»; бесіда «Природа - наш дім»; екологічна акція «Ми – за чисте довкілля».

На виконання Положення про експедицію «Моя Батьківщина – Україна» з метою вивчення флори та фауни, формування знань, вмінь та навичок зі спортивного орієнтування, оздоровлення та відпочинку 23-26 червня 2019 року було організовано експедицію за маршрутом м.Дубно-с.мт. Смига-с.Буща-урочище Тартак-м.Дубно під керівництвом ПОТАПЧУКА Валерія, керівника гуртків закладу. Найкращі вихованці - переможці обласних та призери Всеукраїнських конкурсів еколого-натуралістичного спрямування мали чудову нагоду відпочити у дні літнього сонцестояння на березі Бушанського озера. Чудова погода, тепла, прозора вода, чисте лісове повітря залишили масу позитивних емоцій, хорошого настрою та спогади про цікаві розваги на природі. Кожен день був тематичним. Перший день – ліс годує. Під час прогулянки лісом туристи збирали лісові ягоди та лікарські трави. Із зібраного лісового щавлю зварили смачний борщ, а з ягід та трав – компот і чай. Другий день – розважально-ігровий. Впродовж дня у наметовому містечку грали у

рухливі та розвиваючі ігри: «Твістер», змагання «Майстер кубика Рубіка», волейбол та інші. Третій день – куліш. Керівники готують похідний куліш. (Всі дні діти готували самі). Четвертий день - «Викрутаси у воді». Більшість часу діти проводили у воді. А тому крім купання: стрибки з містка, «Король і королева сальто у воді», волейбол у воді та інші.

У виїзному еколого-туристичному таборі «Джерельце» Берестовецької загальноосвітньої школи I-III ступенів Костопільського району, який проходив в урочищі «Замок» Костопільського району, оздоровлено 35 дітей.

Всього в області було оздоровлено 2 225 юннатів, що становить 40% від загальної кількості юннатів. У тому числі 401 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 8; дітей, позбавлених батьківського піклування – 9; дітей з інвалідністю – 4; дітей учасників АТО – 15; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 195; з групи ризику – 25; талановитих та обдарованих – 145.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 245;
- в таборах денного перебування — 45;
- в профільних таборах — 57;
- охоплено екскурсіями, походами – 1 878.

Сумська область

Оздоровленню та повноцінному відпочинку дітей, створенню належних умов для організації виховної, оздоровчої роботи з вихованцями закладів позашкільної освіти області під час літніх канікул 2019 року сприяли діяльність профільних таборів, таборів праці та відпочинку, трудових загонів; проведення експедицій, походів, польових навчальних практик тощо.

У закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного спрямування різними організованими формами оздоровлення було охоплено понад 3150 вихованців.

Для вихованців профільних таборів було проведено різноманітні виховні заходи, спрямовані на формування екологічної культури на засадах сталого розвитку людства, соціально-комунікативних компетенцій, активної життєвої позиції тощо.

У червні 2019 року для вихованців творчих учнівських об'єднань еколого-натуралістичного відділу Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю віком від 6 до 17 років було організовано роботу профільного оздоровчого табору «Юннат». У таборі працювали екологічний парламент, телестудія «Eco Life», клуб дозвілля «Дивосвіт» та STEAM-лабораторія «Green Lab»; вихованці пройшли навчально-виробничу практику на НДЗД, взяли участь у польових дослідження біорізноманіття прилеглих територій, ігрових і конкурсно-розважальних заходах, екскурсіях. Щодня для

вихованців проводилися пізнавально-розважальні програми, естафети, конкурси, майстер-класи та заняття в гуртках екологічного профілю.

Цікавими для дітей були просвітницькі акції «Reduse! Reuse! Recycle!», «Ні поліетилену і одноразовому посуду!», «Донеси сміття до смітцевого баку»; збір макулатури на користь притулку для тварин; фотоквест «Орієнтири сталого розвитку». творчі майстерні «Екосумки для ЕКОміста»; складання екоказок, виготовлення поробок із вторинної сировини; флешмоб «Налий води бездомній тварині»; святкова шоу-програма «Юннатівстке літо».

Також вихованці табору ознайомилися з експозиціями музеїв міста Суми, роботою міських бібліотек, віварію Сумського національного аграрного університету, Сумської муніципальної галереї; здійснили походи до урочища Мамаївщина, лісу, на луки. Актив ради загонів щодня звітував про табірне життя на сайті Центру.

З 25 по 26 червня 2019 року на базі Сумського національного аграрного університету було проведено обласний експедиційно-польовий збір команд юних екологів з теми «Залучення учнівської молоді до спостережень за станом довкілля», учасниками якого стало 5 закладів загальної середньої та позашкільної освіти.

Програмою збору було передбачено проведення практичного заняття на базі метеорологічного майданчика Сумського національного аграрного університету з теми «Дослідження атмосферних явищ. Протокол INTEGRATED 1-DAY Міжнародної науково-освітньої програми «GLOBE», інтерактивного заняття з теми «Терміни і видові назви рослин і тварин латинською мовою»; практичних занять з тем «Геоботанічний опис рослинності», «Оцінка екологічного стану ділянки річки Псел за макрозообентосом», «Оцінка запасів Карбону у фітомасі», «Сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур в умовах зміни клімату».

У позанавчальний час учасники збору взяли участь у квесті «Спортивна ботаніка», метою якого було фотографування та визначення рослин, що ростуть на території університету. За підсумками роботи збору вихованці й педагоги отримали сертифікати учасників.

Літня оздоровча кампанія Конотопської станції юних натуралістів «Літо - 2019» включала в себе діяльність Школи ландшафтного дизайну, профільного табору «Юннат»; проведення низки еколого-просвітницьких заходів для учнів пришкольніх таборів закладів загальної середньої освіти міста: екскурсія до зоокуточка та мікрозоопарку «Дивовижний світ тварин», еколого-пізнавальні екскурсії на навчально-дослідну земельну ділянку «Рослини – символи України», «Квітковий калейдоскоп», екологічна гра «Екологічний крос», гра-подорож «Країна Екологія», біологічна гра «Ці кумедні хвостаті», природнича вікторина «У світі тварин», інтелектуальна гра «Нехай земля квітує всюди – природу збережімо, люди!» тощо. Вищезазначеними заходами було охоплено 784 учнів різних соціальних категорій.

У межах роботи Школи ландшафтного дизайну для учнів закладів загальної середньої освіти міста було організовано проведення трудової практики на навчально-дослідній земельній ділянці Конотопської міської СЮН. Вихованці профільного табору «Юннат», що працював з 27 травня по 12 червня 2019 року, взяли участь у тематичних еколого-пізнавальних, валеологічних заходах: екскурсії екологічного та пізнавального характеру екостежкою «Єзуч», до дитячої міської бібліотеки, прикордонного відділу м. Конотоп, військової частини № 58 бригади ім. І.Виговського, центрального міського парк «Юність»; природоохоронна акція «Натисни на сміття»; міські масові заходи: квест «Вартові майбутнього», еко-хендмейд «Друге життя непотрібних речей» (в рамках естафети «Позашкілля – 49+»), вікторина «Збережи енергію», майстер-клас у межах міського тижня Сталої енергії; мультимедійна подорож «7 чудес Сумщини», пізнавальна година з журналістом – краєзнавцем Конотопщини – І.П. Корнющенком; лекція-диспут «Шкода від спаленого сміття»; хвилинка добра «Напиши листа українському солдату», кіно-тренінг «Стежка до мрії або згубні звички» з переглядом кінофільму «Диво» тощо.

Належна робота приділялася трудовому вихованню. Діти щоденно піклувалися про тварин зоокуточка, доглядали за кімнатними рослинами, працювали на НДЗД. Юннати виявили високий рівень творчості та самостійності, набули комунікативні навички – уміння працювати в різноманітних групах, виконуючи різні завдання.

Упродовж літньої оздоровчої кампанії з метою охоплення позашкільною екологічною освітою для учнів територіально віддалених від СЮН закладів освіти міста Конотоп були проведені заходи екологічного змісту «Здоровим бути – здорово!» та «Природничий калейдоскоп» відповідно до авторських наскрізних навчальних програм.

З 27 травня по 13 червня 2019 року було організовано роботу профільного табору «Юннат» з денним перебуванням на Великописарівській районній станції юних натуралістів. Вихованці дізналися багато цікавого та корисного під час велосипедних прогулянок екологічними стежками Гетьманського національного природного парку, екскурсій до фермерського господарства «Світанок», агрофірми «Мрія», Великописарівського відділення МНС, редакції газети «Ворскла», Державної пожежно-рятувальної частини, митного пункту «Велика Писарівка». Проведення рухливих екологічних ігор на свіжому повітрі, перебування в лісі, біля річки, на луках сприяли зміцненню здоров'я вихованців. Щодня під час табірної зміни визначався «Юннат дня».

З 03 по 21 червня 2019 року для вихованців Шосткинської міської станції юних натуралістів було організовано роботу профільного табору «Юннат». Кожний день перебування у таборі для вихованців був насичений різноманітними заходами, а саме: оздоровчі програми в басейні; відвідування кінотеатру, музеїв імені Івана Кожедуба, казенного заводу «Імпульс», міського краєзнавчого; екскурсії у природу екологічною стежиною «Еколого-

природознавча», до кінного клубу, експедиційні походи до с. Пиротчане, с. Путивськ, м. Новгород-Сіверський Чернігівської області, конкурсно-розважальні програми тощо.

Також під час табірної зміни вихованці проходили еколого-польову практику на навчально-дослідній земельній ділянці закладу: впорядковували квітники, збирали сировину лікарських трав у відділку лікарських рослин, складали гербарії, доглядали за тваринами куточка живої природи та кімнатними рослинами лабораторії «Зимовий сад».

З 03 по 13 червня 2019 року було проведено еколого-польову практику для 174 учнів 6-9 класів закладів загальної середньої освіти міста, виробничу фармакогностичну практику для 42 студентів II курсу відділення «Фармація» Шосткинського медичного училища.

За літній період у Сумському міському центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді було оздоровлено понад 1100 вихованців закладу. У межах міських заходів до Міжнародного дня захисту дітей педагогічні працівники центру традиційно провели майстер-класи з паперопластики «Голуб миру», «З повагою до природи» та інтелектуальну вікторину «Країна Всезнайок»; Днів сталої енергії у місті Суми – міський конкурс «Екологічний марафон», що передбачав виконання завдань у локаціях: «Що я можу зробити для міста Суми?», «Шляхи енергозбереження», «Граї, енергію зберігай», «Як я бережу енергію», «Чисте місто»; флеш-моб «Дізнайся більше про енергозбереження»; акція «Долучи батарейку до життя», виставка творчих робіт вихованців гуртків «Енергозбереження на часі», хвилинки екоінформації «Життя в стилі ЕКО».

Одним із пріоритетних напрямів оздоровлення вихованців під час літніх канікул були екологічні походи та екскурсії в природу, якими було охоплено майже 1000 вихованців ЦЕНТУМ.

З 03 по 21 червня 2019 року на базі Ямпільської районної станції юних натуралістів працював профільний оздоровчий табір «Юннат». Його робота кожного ранку розпочиналася танцювальною руханкою з виконанням різноманітних фізичних вправ для ший, рук, тулуба та ніг. Під час зміни вихованці залучалися до трудового десанту «Чисті ділянки», брали участь у розважальних програмах: гра-подорож «У гостях у казки», вікторина «З якого мультфільму сюжет?», конкурси «Пісні, що знайомі з дитинства», на кращий незвичайний фотоколаж «Природа моїми очима», екологічний челендж «Ми за чисте довкілля», екологічна акція «Творимо красу разом», квести «Загадки природи», «Юннатівськими стежинами», гра «Знавці природи», розповідь-подорож «Народні звичаї та обряди свята Трійці», плетіння вінків та трав'яних ляльок, розповідь-демонстрація «Хімічна фантастика», спортивний марафон, вікторина «Видатні спортсмени України», перегляд відеофільму «Цікаві моменти життя табору»; ознайомилися з діяльністю кінно-спортивного клубу «Шостка», Ямпільського краєзнавчого музею тощо.

Особлива увага зверталася на дотримання правил техніки безпеки у таборі. Для дітей були проведені інструктажі та бесіди з тем: «Культура спілкування в таборі», «Правила поведінки з інвентарем», «Правила надання першої медичної допомоги під час пошкодження шкіри», «Небезпечні комахи», «Твоя безпечна дорога до дому», «Служби порятунку 101, 102, 103, 104», «Життя – це найцінніший скарб».

На базі станції юних натуралістів Кролевецької міської ради з 10 до 23 червня 2019 року для 40 вихованців було організовано роботу профільного дитячого експедиційного табору оздоровлення та відпочинку «Юний натураліст». Основна мета діяльності табору – залучення вихованців до натуралістично-краєзнавчої роботи, ознайомлення їх з природою рідного краю, проведення спостережень і вивчення природи регіону, набуття практичних навичок польових досліджень під час експедиції на р. Десна поблизу м. Новгород-Сіверський (Чернігівська область). Планом експедиції було передбачено ознайомлення з ландшафтною і зандровою рослинністю Чернігівщини; вивчення екологічного стану річки Десна методом біоіндикації, рослин, занесених до Червоної книги України, видового біорізноманіття прибережно-водної рослинності. Формуванню навичок раціонального природокористування сприяло проведення пізнавальних ігор «Пошук порушників законів природи», «Диканька», «Знайомі незнайомці», «Екологічний бумеранг»; змагань кмітливих та винахідливих; годин цікавої екології «Заглянемо у природу», «Екологія і ми», «Знай, люби, бережи свій край»; вікторин «Зелена криниця», «Ліс – наше багатство» тощо.

Участь дітей та учнівської молоді в масових заходах літньої оздоровчої кампанії сприяла формуванню відповідального ставлення до навколишнього природного середовища, вихованню моральних, етичних та естетичних якостей особистості, культури спілкування.

Всього в області було оздоровлено 3 154 юннати, що становить 42% від загальної кількості юннатів. У тому числі 1 632 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 3; дітей, позбавлених батьківського піклування – 14; дітей з інвалідністю – 27; дітей учасників АТО – 16; дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС – 6; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 49; дітей з групи ризику – 7; талановитих та обдарованих – 1 510.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 220;
- в таборах денного перебування — 400;
- в профільних таборах — 400;
- в таборах праці і відпочинку — 20;
- охоплено екскурсіями, походами – 2 416.

Тернопільська область

На виконання розпорядження голови обласної державної адміністрації від 29 травня 2019 року № 321-од «Про організацію літнього оздоровлення та відпочинку дітей у 2019 році» у кожному із районів області, містах Тернопіль, Бережани, Кременець та Чортків передбачено охоплення оздоровленням та відпочинком не менше як 50% дітей шкільного віку, що проживають на території району, в тому числі 100% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також 70% дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей.

Однак, протягом 2019 року у Зборівському, Чортківському, Лановецькому районах, містах Кременець та Чортків оздоровленням та відпочинком охоплено менше 25 % дітей шкільного віку.

Найбільше охоплено оздоровленням та відпочинком дітей у Тербовлянському, Гусятинському, Тернопільському районах та м.Тернопіль.

В області функціонували 338 закладів оздоровлення та відпочинку. З них: 9 стаціонарних заміських закладів оздоровлення та відпочинку, 210 мовних та 105 таборів з денним перебуванням дітей, 3 табори праці та відпочинку, 11 наметових містечок.

Під час літнього оздоровлення були організовані тематичні зміни:

- для розвитку творчих здібностей «Таланти Тернопільщини»;
- для лідерів учнівського самоврядування «Лідер»;
- зміни національно-патріотичного виховання «Нащадки славного роду»;
- зміна для юних спортсменів «Спортивне літо».

Поряд з оздоровленням дітей у стаціонарних та пришкільних оздоровчих таборах урізноманітнювалися інші форми та методи оздоровчих заходів. Спільно із громадською організацією «AISEAK» було забезпечено вивчення дітьми іноземних мов у дитячих оздоровчих закладах області із залученням іноземних волонтерів. Управлінням ДСНС в області організовано проведення тематичного табору «Юний рятувальник». В період літніх канікул здійснено ряд багатоденних походів, екскурсійних поїздок. Учні залучались до гурткової роботи у закладах позашкільної освіти, різноманітних козацьких, сокільських та пластових вишколах.

Крім того, з ініціативи голови обласної державної адміністрації управлінням сім'ї та молоді спільно із районними державними адміністраціями, громадськими організаціями (Центр захисту Вітчизни «БУЛАТ», «Козацький осередок», «Молодіжний націоналістичний конгрес») проводились військово-польові відпочинкові збори.

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді протягом 2019 року провів ряд заходів щодо організації оздоровлення та відпочинку дітей:

З 10 по 13 червня 2019 року в м. Києві відбувся Всеукраїнський зліт юних дослідників-природознавців. Тернопільщину представляли учні 7-8 класів

Тернопільської ЗОШ І-ІІІ ст. № 13 ім. Андрія Юркевича, вихованці Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Білецька Таміла, Вавричук Михайло, Гудима Лілія і Данчак Максим, які взяли участь у конференції науково-дослідних робіт юних дослідників-природознавців; були учасниками навчального практикуму на базі селекційної станції Компанії «Singenta»; побували у діагностичному центрі Компанії «Singenta» (м. Біла Церква, Київської області); взяли участь у розважальній програмі «Хімік-шоу», від представників Музею популярної науки і техніки «Експериментаніум»; відвідали Київський національний академічний театр оперети де переглянули виставу «Маруся Чурай». За успішне проходження курсу «STEM-освіти» з агробіологічного напрямку вихованців нагороджено дипломом Національного еколого-натуралістичного центру.

З 17 по 20 червня 2019 року в м. Києві в Національному еколого-натуралістичному центрі відбувся Збір лідерів Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент» та юнацьких секцій охорони природи. Тернопільщину представляли учні 5-го та 10-го класів Тернопільської ЗОШ І-ІІІ ст. № 10, вихованці Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Ваврух Володимир, Татарин Гадей, Томащук Валентина. Вихованці Тернопільського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді взяли участь у урочистому відкритті, настановчому тренінгу «Сучасні вимоги щодо виконання постерного захисту авторського проекту», школі тімблдіingu спільно з молодіжним тренінговим клубом «Екіпаж – лідер», круглому столі ВДС ДЕП та юнсекцій товариства охорони природи «Еколого-просвітницька та природоохоронна робота в рамках діяльності дитячого парламентаризму». З лідерами ДЕП було проведено парламентські слухання «Шляхи поліпшення стану навколишнього середовища в Україні». Для дітей було організовано цікаву пізнавальну екскурсію до Музею космонавтики та техніки Національного технічного університету України «Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського». Також, учасники Фестивалю відвідали Київський національний академічний театр оперети, де переглянули виставу «Сімейка Адамсів».

Делегація від Тернопільського обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (Ділай Назар, Довгопола Христина, Марійовська Соломія, Мілян Вікторія.) з 24 по 27 червня 2019 року взяли участь у Всеукраїнському Фестивалі патріотичних дій (м. Київ). Вихованці виступили з презентацією «Творчий юннатівський марафон патріотичних справ», пройшли навчання у школі першої медичної допомоги «Швидко, вчасно, першокласно», взяли участь у майстер-класах по виготовленню виробів народної творчості «Українське містечко», екологічних квестах «Мандруємо Україною», плели маскувальні сітки для військових, заклали алею троянд, взявши участь в еко-челенджі «Квітуй, Україно!».

З 07-27 травня на базі Державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» м. Одеса відбувся Всеукраїнський форум юних екологів України (IV тематична зміна «До кришталевих джерел»). Тернопільську область представили 6 учнів, переможці всеукраїнський та обласних масових заходів (Різник Андрій, Городисько Зоряна, Угринюк Марія, Тищук Яна, Медвецька Анна, Вавренюк Ілона).

З 31 травня по 20 червня вихованці еколого-натуралістичного напрямку області (4 учнів) взяли участь у всеукраїнському форумі юних натуралістів на базі Міжнародного дитячого центру «Артек» (м. Київ, V тематична зміна «Артек – місто професій»).

З 04 вересня по 24 вересня на базі Державного підприємства «Український дитячий центр «Молода гвардія» м. Одеса відбувся Всеукраїнський форум учнівських трудових об'єднань. У даному заході взяли участь 6 учнів із закладів освіти області.

Протягом червня місяця на базі Тернопільського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді працювала Літня екологічна школа по напрямках: «Я – флорист», «Я – еколог», «Я – дослідник», «Я – любитель домашніх тварин» та на базі християнських літньо-оздоровчих таборів с. Зарваниця, м. Тернополя.

Керівники творчих учнівських об'єднань Центру впроваджували у свою роботу різноманітні форми та методи роботи: еко-проекти, еко-квести, флеш-моби, тренінги, майстер-класи, ігри-вікторини, екскурсії, зоологічні всеобучі та ін.

Всього в області було оздоровлено 440 юннатів, що становить 43% від загальної кількості юннатів. У тому числі 40 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 1; дітей, позбавлених батьківського піклування – 2; дітей з інвалідністю – 1; дітей учасників АТО – 1; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 4; з групи ризику – 1; талановитих та обдарованих – 30.

Оздоровлено:

- в таборах денного перебування — 270;
- в профільних таборах — 40;
- охоплено екскурсіями, походами – 90.

Харківська область

Відповідно до плану роботи Комунального закладу «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості» педагогічними працівниками еколого-натуралістичного відділу протягом літнього періоду 2019 року було проведено відпочинок та оздоровлення вихованців, а саме – пізнавальні екскурсії в природу з метою фенологічних спостережень; розважальні заходи до Дня захисту дітей на свіжому повітрі; природоохоронні масові заходи та акції – конкурс професійної майстерності «Кращий коняр відділу», «Кращий

квітникар відділу», «День охорони навколишнього природного середовища»; цікаві години, майстер-класи, тематичні екскурсії по живому куточку еколого-натуралістичного відділу у рамках програми «Увійди в природу другом».

Під час літніх канікул було організовано та проведено екскурсії до ФЕЛЬДМАН ЕКОПАРКУ та музею «ПРИРОДА» ХНУ імені В.Н. Каразіна для вихованців – 60 осіб, а також працював табір з денним перебуванням на базі ФЕЛЬДМАН ЕКОПАРКУ – дві зміни по 25 вихованців Палацу.

Протягом літнього періоду на базі відділу проводилися тематичні екскурсії для дітей міста та області, які відпочивали у таборах з денним перебуванням - було оздоровлено 960 дітей.

Під час літнього періоду було передбачено фізичне і духовне оздоровлення, а також розвиток творчих здібностей і талантів юннатів.

Всього в області було оздоровлено 1 205 юннатів, що становить 41% від загальної кількості юннатів. У тому числі 384 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 9; дітей, позбавлених батьківського піклування – 5; дітей з інвалідністю – 1; дітей учасників АТО – 8; дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 5; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 111; талановитих та обдарованих – 245.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих закладах — 3;
- в таборах денного перебування — 60;
- охоплено екскурсіями, походами – 1 055.

Херсонська область

Літньою відпочинково-оздоровчою кампанією дітей 2018-2019 навчального року, проведеною на базі комунального закладу «Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» Херсонської обласної ради охоплено 250 дітей, що складає 54% від загальної кількості вихованців (всього у закладі 462 вихованці).

Впродовж літа 2019 року проведено 23 екскурсії в Центрі для 460 дітей міста та області за наступними напрямками: «До таємниць природи», «Подорож з кімнатними рослинами», «Рослини-символи України», «Лікарські рослини навчально-дослідницької земельної ділянки Центру», «Навчально-дослідницька земельна ділянка - дослідницька лабораторія юннатів», «Цікаві незнайомці: малопоширені культурні рослини навчально-дослідницької земельної ділянки Центру», «Зелені вітаміни», «Папуга Кокоша та мешканці живого куточка», «Органічне землеробство на шкільному подвір'ї», «Екскурсії до музею Хліба».

Для 30 дітей проведено обласну експедицію «Дослідження біорізноманіття Біосферного заповідника Асканія-Нова ім. Ф.Е. Фальц-Фейна».

У червні місяці 20 учнів міста Херсона та гуртківців Центру відвідували літній екологічний майданчик закладу: «Барвисте літо-2019», який працював за окремим планом.

Цікаво пройшли конкурс малюнків на асфальті «Світ мого дитинства», присвячений Дню захисту дітей, фіто-бар «Калинка», еко-вікторина «У царстві живої природи», конкурс екознавців «Екологічний експрес», квест «Царство рослин», майстер класи «Плетіння українського віночка», «Флористичні композиції», «Виготовлення композиції «Водоспад», «Флористична палітра».

Проведені екскурсії до гідропарку м. Херсона «Вивчення водних та навколо водних рослин Потьомкінського острова.

Загалом, охоплено такі соціальні категорії дітей: діти-сироти (2 дитини), Діти учасників АТО (3), з багатодітних та малозабезпечених дітей (25), з групи ризику, девіантної поведінки (10), талановиті та обдаровані (12).

З метою оздоровлення вихованців та вивчення природи рідного краю, Генічеською районною станцією юних натуралістів з 02 по 16 червня 2019 року проведено такі заходи:

1. Екскурсії по екологічному маршруту коси Арабатська Стрілка – 6 гуртків станції (70 чол.).
2. Відвідування Сафарі – парку, дельфінарію «Оскар», соляних озер, купання в термальному джерелі, в «Гліцеринових озерах» (180 школярів шкіл району).
3. Екскурсії по екологічній стежці (рай СЮН - дендропарк санаторної школи - парк відпочинку м. Генічеськ) - 9 гуртків станції (105 чол.), 122 учнів навчальних закладів м. Генічеська.
4. Екскурсії по історичним місцям міста Генічеська. Відвідування протоки Тонкої, морського причалу Азово-Сиваського НПП. Рухливі ігри на узбережжі Азовського моря («Дитячий пляж» м. Генічеська – 3 гуртки (20 чол.), 35 учнів шкіл району.
5. Екскурсія на катері по Сивашу – 2 групи (30 чол.) – школи району.
6. Одноденна автобусна екскурсія в біосферний заповідник «Асканія-Нова» – 3 групи (42 чол.) вихованці СЮН, учні сільських шкіл району.

У червні 2019 року на станції проведені наступні масові заходи: екскурсії по екологічній стежці райСЮН, в куточку живої природи на тему: «Ми у відповіді за тих, кого приручили», на виставку творчих робіт юннатів «Природа і фантазія»; проведені екологічна гра «Еко- Пізнайко», Вікторина «Природа крізь призму англійської мови», фізкультхвилинка, Вікторина «Квіти Японії», Майстер – клас з виготовлення колажів, поробок та композицій з теми «Природа і фантазія», рухливі ігри.

Всього охоплено оздоровчими заходами 203 вихованці райСЮН.

Загалом, охоплено такі соціальні категорії дітей: діти-сироти (1 дитина), позбавлені батьківського піклування (1), діти учасників АТО (3) з багатодітних та малозабезпечених дітей (28), з групи ризику, талановиті та обдаровані (13).

З 01 червня по 16 серпня 2019 року на базі Станції юних натуралістів Каховської міської ради для загонів пришкольніх таборів відпочинку міста проводились екскурсії до міні – зоопарку закладу (відвідало зоопарк 609 дітей.)

З 03 по 06 червня 2019 року 10 дітей взяли участь у таборі патріотичного виховання «Казкова січ» у Сосновому бору с. Малокаховка.

З 20 по 23 червня 2019 року 9 дітей взяли участь у таборуванні «Острівна республіка» на острові Крисиному с. Малокаховка.

З 01 червня по 14 серпня 2019 року керівники Станції юних натуралістів проводили майстер-класи для Міського англо-мовного табору: «Мотанка – ангел», «3-д картини з гофрокартону», «Еко-мотанка зі сіна «Пташка», «Еко-магніт з сухоцвітів», «Китайська лялька (орігамі)», «Розпис камінців акриловими фарбами», «Іграшки пап'є-маше», «Лялька-мотанка з серветок» (загальна кількість дітей - 187).

У липні щотижня проводились Дні волонтера (загальна кількість - 21 дитина):

- допомога у догляді за тваринами конєферми с. Малокаховка;
- допомога у догляді за тваринами живого куточка СЮН.

Екскурсії (загальна кількість –165) :

- на Кам'яну січ «Стежками історії»;
- до Соснового бору «Фенологічні спостереження за птахами берегової зони»;
- до Каховського дендрологічного парку «Вивчення видового складу дерев та чагарників дендропарку»;
- до маєтку князя Трубецького с. Козацьке;
- до музею виноградарства с. Основа «Історія виноградарства на Херсонщині»;
- до Каховського заводу частикових риб с. Обривки «Вирощування різних порід риб для зариблення водойм Херсонщини»;
- до Олешківської пустелі «Олешківська пустеля – найбільша пустеля Європи»;
- до фермерського господарства «Шафран Любимівський» «Вирощування шафрану і спаржі в умовах Херсонщини»;
- до ФОП «Коновальчук» «Вирощування різних культур у теплицях господарства: полуниці, винограду, огірків».

Загалом, охоплено такі соціальні категорії дітей: діти-сироти (1 дитина), позбавлені батьківського піклування (15), діти учасників АТО (1), діти учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС, з багатодітних та малозабезпечених дітей (5), з групи ризику, девіантної поведінки (4), талановиті та обдаровані (12).

Впродовж червня 2019 року Новотроїцькою районною станцією юних натуралістів здійснена програма змістовного дозвілля для 30 вихованців закладу.

У рамках регіонального конкурсу «Ковиловий степ» юннати вивчали степове біорізноманіття, проводили дослідження «Найстаріші дерева Херсонщини».

Організовано флеш-моб на природничу тематику, «Змагання ерудитів», майстер класи з виконання творчих робіт, екологічні та рухливі ігри; 3 конкурси-виставки «Натуралістичні фото світлини».

Для 240 школярів проведені екскурсії до Азово-Сиваського заповідника, заповідника «Асканія-Нова», екологічною стежкою «Сиваський дивосвіт», екологічні обстеження солоного озера Сиваш.

Загалом, охоплено такі соціальні категорії дітей: діти-сироти (1 дитина), позбавлені батьківського піклування (3), з багатодітних та малозабезпечених дітей (20), талановиті та обдаровані (6).

Всього в області було оздоровлено 635 юннатів, що становить 50% від загальної кількості юннатів. У тому числі 167 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 5; дітей, позбавлених батьківського піклування – 19; дітей учасників АТО – 7; дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 1; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 78; дітей з групи ризику — 14; талановитих та обдарованих – 43.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих закладах — 16;
- в таборах денного перебування — 49;
- в профільних таборах — 4;
- охоплено екскурсіями, походами – 1 025.

Хмельницька область

В період літніх канікул 2018-2019 н.р., у позашкільних закладах еколого-натуралістичного спрямування області було організовано оздоровлення вихованців еколого-натуралістичних гуртків.

Під час літніх канікул вихованці гуртків Дунаєвецької СЮН були охоплені різноплановими екскурсіями, конкурсами, вікторинами, іграми. Для гуртківців було проведено ряд заходів: Краєзнавчі екскурсії в природу «Люби і знай свій рідний край», експедиції: «Заповідними стежками рідного краю», до

Голубих озер, Святого озера, екскурсії на підприємства, музеї, поліцію та пожежні частини.

З юннатами проводились природоохоронні акції: «Відкрий тваринам своє серце», «Майбутнє лісу у твоїх руках»; творчі майстерні з виготовлення подарунків, сувенірів; ігри-подорожі «Юний слідопит», квест «Принади Славутського краю»; екологічні свята: «Стань природі другом», «Бережи природу», еко-фестивалі: «Світ довкола любові просить», Розважально-конкурсні ігри «Абетка здоров'я», «Птахи рідного краю», турнір «Бережи природу»

На базі Шепетівського міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді з 01.06 по 18.06 організував свою роботу дитячий комплексний профільний табір з денним перебуванням «Екос де до відпочинку було залучено 15 гуртківців ЦЕНТУМ.

У таборі працювало два загони: «Зелена планета» і «Лелека». Щоденно діти і педагоги проводили: конкурси, вікторини, міні-концерти, спортивні змагання. Крім виховних заходів у таборі проводились бесіди з БЖД.

Протягом табірної зміни для вихованців табору й учнів шкіл міста було організовано та проведено цікаві майстер-класи, пізнавальні конкурси, змістовні екскурсії, ігри, а також смачний фіточай і загартовування на доріжці здоров'я.

Особлива увага приділялась також виховній роботі, зокрема, екологічному та національно-патріотичному вихованню гуртківців. Це дало змогу ефективно спланувати виховну роботу та провести велику кількість заходів: гра «Веселі старту», турнір з шахів, конкурс малюнків «Моя Україна», малюнків на асфальті, розмальовування облич, тощо.

За період роботи табору були проведені екскурсії до: дитячої художньої школи, Шепетівського ЦДЮТ, обласного літературно-меморіального музею ім. М. Островського на виставку «Казкова магія ляльок», Шепетівського медичного училища, де мали змогу ближче ознайомитися з професією фельдшера, медичної сестри та стоматолога.

Особлива увага у таборі була звернена на природоохоронні заходи. Під час проведення творчої майстерні «Кульбаба бажань» та виготовлення картин з природнього матеріалу діти ознайомилися з різноманітністю рослинного світу рідного краю, вчилися берегти та охороняти довкілля. Дізналися багато нового про рослинний та тваринний світ рідного краю на пізнавально-розважальному квесті «Подорож у країну Літляндію», гри «Ми – екологи», «Я у світі не один, що я знаю про тварин».

Майстер-клас «Подорож у світ прекрасного» та творча майстерня «Друге життя речей» дали змогу навчитись дітям виготовляти декоративні прикраси та застосовувати вже непотрібні речі для оздоблення інтер'єру дому. Також гуртківці брали участь у цікавій гри-квесті «Екологічна стежка ЦЕНТУМ» під

час якої познайомились із різноманіттям рослин дендропарку, особливостями їх росту.

Багато заходів було присвячених захисту тварин, зокрема у таборі проходив круглий стіл «Чи можемо ми бути друзями для тварин?», виготовлено плакати «Ні, жорстокості до тварин!». Вихованці створювали проекти «Акваріум моєї мрії» та вчилися оформлювати акваріуми для риб різних зоогеографічних зон.

Режим дня відповідав потребам дитини, було гармонійно поєднано відпочинок та розваги, хвилини релаксації та активних дій. Це сприяло відпочинку дітей, покращенню їхнього фізичного та морального здоров'я, згуртуванню учнівського колективу. Крім цього діти отримали безліч неймовірних вражень та яскравих емоцій.

Особливу увагу приділили фізично-оздоровчому, національно-патріотичному вихованню, поваги і шани до народних звичаїв і традицій, краєзнавству. Кожен день у таборі був насичений новими подіями, враженнями, почуттями. За час табірної зміни діти потоваришували, краще пізнали один одного, навчилися працювати у колективі, дізналися багато цікавого, розкрили свої таланти та вподобання, усвідомили важливість здорового способу життя, піклування про здоров'я змалечку.

Протягом весняно-літнього періоду семеро вихованців закладу мали змогу відпочити та оздоровитись в ДП «Український дитячий центр «Молода гвардія». Відпочинок ще шести вихованців відбувся в ДП «Український дитячий центр «Артек». Всі путівки з оплатою 20% від повної вартості надані учням за перемоги у всеукраїнських природоохоронних конкурсах, акціях. Діти були забезпечені змістовним дозвіллям та відпочинком, цікавими розвагами, змаганнями, конкурсами. Вони залишились задоволені відпочинком та повернулися з позитивними емоціями.

У період з 17 по 20 червня 2019 року вихованці закладу брали участь у Всеукраїнському зборі лідерів ДЕП, а з 24 по 27 червня 2019 року 5 вихованців закладу представляли Хмельницьку область на Всеукраїнському фестивалі патріотичних дій. Вказані заходи проходили на базі Всеукраїнського профільного табору «Юннат» Крім участі в заходах екологічного та патріотичного спрямування, діти мали можливість відпочити та збагатитись новими враженнями під час відвідування Київського національного академічного театру оперети, Національного музею історії України, екскурсії Києвом.

З вихованцями Славутського дитячого юнацького центру туризму та екологічної роботи були проведені профілактичні заходи та заходи щодо попередження надзвичайних ситуацій та охорони життя дітей в літній період, щоденні бесіди з безпеки життєдіяльності вихованців. Цікаво і змістовно було проведено квест «Екологічний всюдихід», присвячений Дню міжнародного біологічного різноманіття; «Лепбук», присвячений всесвітньому дню проти

куріння; «Галерея дитячих виробів з природного матеріалу» (лоза, мушлі); вікторина «Квіти навколо нас»; спортивні розваги «Веселі старти»; квест «Вода - кров Землі» присвячено всесвітньому дню океанів; майстер-класи віночки «Барви сонячного літа», листівки «Літній вернісаж», «Декупаж лопаток»; виступ лялькового театру «Сторінками Червоної книги України» та ін.

Протягом літнього періоду 2019 року на базі Кам'янець-Подільського позашкільного навчально-виховного об'єднання (надалі - ПНВО) діяв табір відпочинку де перебували гуртківці та учнівська молодь міста. Діти брали участь у ряді заходів, відвідували різноманітні гуртки. Були організовані пізнавальні екскурсії по місту, відвідування кінотеатрів, музеїв. Вже традицією стало відвідування дітьми пекарні ТОВ «Український кристал». Протягом перебування у таборі діти брали участь у спортивних змаганнях, естафетах, конкурсах, турнірах з тенісу, волейболу та бадмінтону, молодіжних розвагах, організованих педагогами закладу.

Робота літнього оздоровлення в ПНВО була спрямована на забезпечення належного розвитку дітей, збереження та зміцнення їхнього здоров'я. Приділялась увага психології особистості учня, формуванню та розвитку мотиваційної сфери учнів, розвитку пізнавальних та емоційних процесів. Особлива увага приділялася профілактиці поширення шкідливих звичок, формуванню адекватної самооцінки у дітей із сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Для вихованців обласного ЕНЦУМ кожен літній день був сповнений новими заняттями та цікавими справами. Екологічні квести, тренінги, ігри, майстер-класи, творчі майстерні, екологічні калейдоскопи - протягом літнього оздоровлення було проведено безліч змістовних та цікавих заходів: екологічні вікторини, трудові операції, екскурсії, екологічні походи інтелектуальні ігри, екологічні ранки, екологічні відеолекторії та ін.

Всього в області було оздоровлено 3 026 юннатів, що становить 91% від загальної кількості юннатів. У тому числі 539 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 9; дітей, позбавлених батьківського піклування – 9; дітей з інвалідністю — 11; дітей учасників АТО – 31; дітей учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС — 5; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 235; дітей з групи ризику — 7; талановитих та обдарованих – 232.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих закладах — 52;
- в таборах денного перебування — 130;
- в профільних таборах — 20;
- охоплено екскурсіями, походами – 2 905.

Черкаська область

Літній період особливо сприятливий для зміцнення здоров'я дітей, їх повноцінного розвитку, початку загартування дитячого організму, як у в

повсякденному житті, так і спеціально організованому. Літню роботу з дітьми в позашкільному закладі прийнято називати оздоровчою. Цим визначається її основна мета і завдання. Важливо всесторонньо використати сприятливі для зміцнення здоров'я дітей умови літнього часу і добитися, щоб кожна дитина зміцніла і загартувалася.

Проведення літнього оздоровлення передбачає розв'язання навчально - виховних завдань, що досягається організацією змістовної діяльності дітей. З метою забезпечення ефективного оздоровлення та повноцінного відпочинку дітей влітку, створення належних умов для освітньої, культурно-виховної, фізкультурно-оздоровчої роботи під час літнього оздоровлення дітей в позашкільному навчальному закладі.

*КЗ «Черкаський обласний центр роботи з обдарованими дітьми
Черкаської обласної ради»*

16 червня 2019 року розпочав свою роботу літній оздоровчий табір «Мальва». За ці роки табір живе, розвивається, вдосконалюється і крокує в майбуття, щоб і надалі залишатися найулюбленішим місцем для відпочинку та оздоровлення.

Тридцять (30) призерів обласних та Всеукраїнських природоохоронних конкурсів мають змогу 14 днів поринути у світ екскурсій, цікавинок, подорожей. Протягом всього відпочинку на дітей чекають екскурсії на підприємства міста ТОВ «Черкасихліб ЛТД», КЗ«Черкасиводоканал», відвідають Черкаський зоопарк, різні музеї міста та захоплюючі подорожі до м.Києва.

Практично кожного дня з вихованцями табору проводилися різноманітні тематичні конкурси, до яких діти завзято готувалися. Жодна перемога – чи то колективна, чи то особиста не була залишена без уваги. Діти розмовляли, грали в ігри, співали пісень. Крім того здійснювалися цікаві і пізнавальні екскурсії. Найбільше захоплення діти отримували від екскурсій в природу. І не дарма, адже зустріч з природою розширює увагу дітей, удосконалює їх уміння уважно спостерігати за різними явищами. В ході екскурсій виготовлялися вироби з природнього матеріалу (плели вінки, робили ляльки із трави). Робота з природнім матеріалом має велике значення для естетичного виховання дітей, прищеплення їм художнього смаку, розвиває творчі здібності.

Табір «Мальва» - це дійсно, де збуваються всі найзаповітніші мрії маленьких українців, адже наш табір – справжня країна щасливого дитинства і незабутніх пригод!

*Уманський міський центр еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді*

Табір з денним перебуванням «Лісовички» при Уманському міському центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді є позашкільним дитячим закладом призначений для відпочинку та дозвілля дітей, що має визначене місце розташування, матеріально-технічну базу, кадрове

забезпечення та технології для надання послуг відпочинку дітей відповідно до державних соціальних стандартів.

У таборі «Лісовички» період відпочинкової зміни становить 14 робочих днів, протягом якого дитина отримує відповідні послуги для відпочинку та дозвілля. Організація відпочинку та дозвілля в таборі «Лісовички» передбачає різноманітність вибору заходів, можливість кожного вихованця задовольнити свої потреби.

В таборі «Лісовички» було організовано роботу гуртків «Юні друзі природи», «Пізнаємо світ», «Валеологія».

Працювала творча майстерня, де діти власноруч виготовили поробки з природного матеріалу.

Кожен день табору був змістовним і цікавим, приносив безліч нових вражень, нових відкриттів.

Деякі заходи стали в таборі традиційними: «Хай живе дружба», конкурс малюнків на асфальті, День гумору, міс Табору, екскурсія в дендропарк «Софіївка»; ігри-змагання: «Веселі старти», конкурс моди «Літній настрій», шоу «Україна має талант», години натураліста, фітобар, аромотерапія, а також квест та флешмоб.

Деякі – проведені вперше, але теж цікаві й незабутні: розважальна програма «Вся справа в капелюшку!», екскурсія в село Кочержинці по Свято-Георгіївському монастирі, свято «Ой на Івана, ой на Купала!», у кінотеатрі «Filmah» переглянули новий випуск мультфільму «Світ іграшок-4», було організовано екскурсію в місто Христинівка, екскурсія на факультет української філології УДПУ де вчилися мотати ляльки, у селі Берестівець розгадували цікаві завдання квесту "У пошуках скарбів", а у розважальному комплексі «Амарант» діти випробували себе на спритність, на стадіоні «Сокіл» ми змагалися, встигли відвідати три кафедри природничого факультету в УДПУ ім. Павла Тичини де вихованцям розповіли про світ живої природи.

Значна увага приділялася патріотичному вихованню, проведені заходи: виховна година та покладання квітів до пам'ятника, екскурсія у волонтерський центр, свято «Моя родина в долі Батьківщини».

В таборі використовуються різні форми ігрової діяльності: народні ігри, ігри-конкурси, квест, вікторини, ігри на місцевості.

Протягом зміни діти прилучалися до світу природи, усвідомлюючи її значущість, вчилися відчувати красу рідного краю.

Всі заходи в таборі проводилися з урахуванням особливостей фізичного та розумового розвитку дітей.

Події табору щодня висвітлювалися на спеціальному стенді та на сайті закладу.

Відпочинок у таборі «Лісовички» неймовірно подобався дітям, адже кожного дня ставилися нові завдання, проводилися нові свята, змагання та

конкурси. Гармонійно поєднано відпочинок та розваги, хвилини релаксації та активних дій.

У таборі «Лісовички» при Уманському міському центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді створено безпечні умови перебування дитини, забезпечувалася охорона її життя і здоров'я, організація змістовного дозвілля тощо.

КЗ «Шполянський еколого-натуралістичний центр учнівської молоді»

З 1 червня по 31 серпня 2019 року в КЗ «Шполянський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» проводилась літньо-оздоровча компанія.

Проведення літнього оздоровлення передбачало розв'язання навчально-виховних завдань, щодо сягальської організації змістовної діяльності дітей.

З метою збереження та зміцнення здоров'я кожного вихованця систематично проводились інструктажі з усіма категоріями працівників. Педагоги були ознайомлені з посадовими інструкціями, з нормами дотримання техніки безпеки під час проведення прогулянок, екскурсій.

У КЗ «Шполянський ЦЕНТУМ» були створені безпечні умови для дітей під час літнього оздоровлення, з дітьми проводились заняття з питань засвоєння правил дорожнього руху, пожежної безпеки, отруєння рослинами та грибами. З вихованцями проводилась робота з ігрової, трудової, природо-дослідницької та охоронної діяльності за допомогою різноманітних методів та прийомів: спостереження, досліди, ігри (рухливі, народні, ігри-забави, дидактичні ігри, квести,), розваги, спортивні свята, різноманітні конкурси, виставки. Прогулянки займали основне місце, так як перебування на свіжому повітрі дуже корисне для здоров'я.

Цікавою і пізнавальною була робота на екологічній стежині влітку. Діти відвідували куточок живої природи, теплиці, зупинки: «Вітамінчики» (НДЗД), «Юні аптекарі» (фіто-ділянка), «Галявина відпочинку» (місце для ігор, мрій, екологічних порад), «Барвистий хоровод» (квітник), «Ягідки-сунічки» (ягідник), «Берізоньки», «Сад, садок, садочок», «Альпійська гірка».

Особливу увагу керівники гуртків Шполянського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді приділяли екскурсії, адже екскурсія – це в першу чергу інформація, це одна з форм ознайомлення школярів із навколишнім світом, яка дає конкретні уявлення про предмети, явища, флору та фауну навколишньої природи, про працю людей в природі, знання отримані під час екскурсії уточнюються і закріплюються в ході дидактичних і сюжетно-рольових ігор, що вимагають впізнавання, класифікації, співвіднесення. Тематика екскурсій: «Флора та фауна ставу»; «Дерева нашої місцевості», «Екологічною стежиною»; «Вивчаємо рослинність р.Шполка»; «Спостереження за явищами природи. «Правила поведінки в природі»; «Ознайомлення із народними обрядами»; «Спостереження за рослинами,

тваринами, погодніми умовами свого краю”; також було підготовлено і проведено театралізовані вистави «У світі казки чарівної”.

Організація прогулянок влітку

Це час для розвитку інтересу до рухливих ігор та вправ, спостережень, екскурсій. Активна діяльність на прогулянці (ігри, спортивні розваги, спостереження, трудова діяльність тощо) загартовує дітей, розвиває рухи, формує фізичні якості, підвищує життєвий тонус і сприяє всебічному розвитку. Тому в літній період ми забезпечили максимальну тривалість щоденного перебування дітей на свіжому повітрі.

Прогулянки здійснювали за будь-якої погоди за виключенням тих випадків, коли склалися небезпечні умови для її проведення. Щоб прогулянки були цікавими та змістовними, керівники гуртків ретельно планували її. З 1 по 21 червня у 2 зміни у КЗ «Шполянський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» приходили відпочивати і розважатися діти із пришкольніх таборів: Шполянська ЗОШ І-ІІІ ст №1 ,

Шполянський НВК «ЗОШ І-ІІІ ступенів №2-ліцей»; Шполянський НВК «ЗОШ І-ІІІ ступенів №3-гімназія» Шполянська ЗОШ І-ІІІ ст №5.

З 9.00-11.00 перша зміна (60 дітей — 4 загони) з 11.00-13.00 друга зміна(60 дітей — 4 загони).

Також відпочивали у Всеукраїнському таборі «Артек» (червень 2019):

- Кукуріка Даніїл Юрійович, вихованець гуртка «Основи екологічних знань» КЗ «Шполянський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

- Руденко Ангеліна Миколаївна, вихованка гуртка «Основи екологічних знань» КЗ «Шполянський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді».

У Всеукраїнському дитячому центрі «Молода гвардія» (7.05.2019 -27.05.2019),вихованці гуртка «Юні друзі природи» КЗ «Шполянський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»: Будорагіна Владислава Олегівна та Майстренко Олександр Олегович.

Всього в області було оздоровлено 376 юннатів, що становить 25% від загальної кількості юннатів. У тому числі 86 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 8; дітей, позбавлених батьківського піклування – 1; дітей з інвалідністю — 4; дітей учасників АТО – 10; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 32; талановитих та обдарованих – 31.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих закладах — 7;
- в таборах денного перебування — 346;
- в таборах праці і відпочинку — 30;
- охоплено екскурсіями, походами – 186.

Чернівецька область

Здорове підрастаюче покоління – національне багатство кожної країни. Тож, забезпечення якісного оздоровлення та відпочинку чернівецьких дітей, як важлива складова повноцінного і здорового розвитку, є одним із головних завдань мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування Чернівецьчини. Одним із важливих напрямків діяльності педагогічного колективу КЗ «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» є організація заходів в рамках оздоровлення вихованців Центру, а також закладів позашкільної освіти Чернівецької області.

З 17 липня по 06 серпня 2019 р. на базі позашкільного оздоровчо-виховного закладу «Лунка» в с. Красноільськ Сторожинецького району Чернівецької області була проведена *II профільна еколого-натуралістична зміна*, в якій оздоровлювалось 165 дітей: юні екологи області (вихованці еколого-натуралістичних об'єднань Чернівецького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Чернівецького міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, Заставнівського еколого-естетичного центру, Сторожинецького центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді). Фінансування табірної зміни забезпечила Чернівецька облдержадміністрація, тобто для вихованців оздоровлення було абсолютно безкоштовним.

Вся діяльність табору проводилася у відповідності до затвердженого плану роботи, згідно режиму дня, який був насичений різноманітними заходами. В процесі роботи зміни традиційні для таборів спортивно-масові заходи поєднувались з ігровим екологічним вихованням, пізнавально-краєзнавчими екскурсіями, практичними акціями та трудовими десантами по упорядкуванню території, околиць табору та джерел. Діти були поділені на загони зі своїми назвою, емблемою та девізом. Було організовано самоврядування в таборі, обрано командирів загонів та відповідальних за дисципліну, чистоту та чергування у кімнатах.

Щодня підводилися підсумки за попередній день та оголошувалися завдання на наступний, проводилася ранкова зарядка на спортмайданчику табору.

Кожний день перебування дітей був наповнений новими справами, зустрічами та розвагами. Для вихованців зміни проведено:

- масові заходи природоохоронного спрямування: «Свято Нептуна», «Свято індіанця», конкурси екологічного малюнку на асфальті «Щасливе дитинство», «Квіти нашого дитинства», зоологічні та ботанічні вікторини, бесіди на природоохоронну тематику, «Брейн-ринги», свято «Квітів», екологічний квест «Вартові природи», гра «Показуха – екологічний світ»;

- масові розважальні заходи: КВК, конкурс «Міс та Містер Лунка», «Острів скарбів», «Зелена п'ятка», «Козацькі розваги», «Веселі старти»;
- конкурси: «Конкурс патріотичної пісні» (до Дня хрещення Київської русі), конкурс «Лунка має талант», конкурс «Вожатий року» «Конкурс виробів з природного матеріалу»; святкові дні: «День бантика», «День іменинника», «День самоврядування», «День радості», «День зоолога», «День краси», «День розумника», «День танцю», «День дружби», «День корисних справ», «День туриста», «День спілкування з природою»;
- походи на поляну «Брада», поляну «Сонячна», вершину Петраушка, похід на вершину Палтін;
- трудові десанти «Зробимо природу чистішою», створення екологічної стежини «Лунки», упорядкування джерел.

Аби зрозуміти як важливо берегти природу, навчитися милуватися нею, любити її, а також щоб у дітей не залишалось жодної хвилини для нудьги, на період роботи табірної зміни працювали «літні» екологічні гуртки: «Юні ботаніки», «Світ природи з елементами англійської мови», «Юні журналісти», «Берегиня», «Природа та екологія», «Етнолялька», «Спорт на відпочинку», «Екологічний театр» та інші. Кожен вихованець мав змогу відвідувати гурток, який йому до вподоби.

З метою формування у дітей системи цінностей щодо життя на землі та необхідності збереження гармонії між людиною та навколишнім середовищем дітям демонструвались відеофільми та мультфільми екологічної тематики. Опісля перегляду відбувалося обговорення стрічки, діти давали свою інтерпретацію побаченого.

Значна увага приділялася національно-патріотичному вихованню, символам та традиціям українського народу. Усі заходи були наповнені громадянсько-патріотичним змістом, які підтримували прагнення кожної особистості до духовного, інтелектуального, творчого та фізичного розвитку задля розквіту держави в цілому. З дітьми було проведено виховні бесіди:

- Про що свідчать наші державні символи;
- Край ти мій, моя Батьківщино!;
- Державні та народні символи України;
- З чого починається Батьківщина;
- Моя Вітчизна – Україна;
- Народні і державні символи України;

- Свята і традиції українського народу;
- Хто є патріотом Батьківщини.

Справжнє дійство було організовано напередодні свята до Дня хрещення Київської русі.

Педагогічний колектив профільної еколого-натуралістичної зміни доклав максимум зусиль, щоб за рахунок проведених заходів (екскурсій, свят, спортивних змагань, годин спілкування, конкурсів, вікторин, рольових ігор) максимально розвивати і підтримувати науково-пізнавальні інтереси, творчі здібності вихованців, а, найголовніше, - гармонійно поєднувати оздоровлення дітей з екологічним вихованням, дослідницькою та практичною роботою безпосередньо у природі.

Влітку педагогами центру постійно проводились екскурсії по *екологічній стежині закладу* та контактному зоомайданчику пам'яті Василя Аксенина, героя небесної сотні, із використанням дидактичних ігор, вікторин, конкурсів. Екскурсії проводились для вихованців КЗ ЧОЦЕНТУМ, пришкільних таборів міста Чернівців, дитячих садочків та усіх бажаючих. Окрім цього, для гуртківців центру проводились пізнавальні і навчальні екскурсії в ботанічний сад, зоологічний музей Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, центральний парк культури і відпочинку імені Тараса Шевченка, під час яких юннати мали можливість ознайомитись із рослинним і тваринним світом, почути захоплюючі розповіді та легенди, а отримані знання використовувати у майбутньому під час навчання у школі.

Під час проведення заходів літнього оздоровлення педагогічному персоналу вдалося створити для його учасників насичене виховне середовище, яке впливало на підвищення загальної екологічної культури. Особливо велике навчально-пізнавальне значення для вихованців КЗ ЧОЦЕНТУМ мали *виїзди на природу*, зокрема в лісові масиви околиць заказника Цецино. Основною метою виїздів було вивчення і опис видів рослин, які визначають особливості формацій, що характерні для даної території. Зокрема, найбільш розповсюджених в місцевій флорі родин покритонасінних. Під час заняття на природі юннати отримали навички роботи в природі з використанням широко розповсюджених у ботаніці методів флористичного, геоботанічного і морфологічного аналізів, навчилися правильно збирати гербарій та лікарські рослини, екологічно грамотно вести себе в навколишньому природному середовищі.

Протягом червня проводились практичні *заняття в контактному зоомайданчику*, на мікрофермі та учбовій пасіці. Не випадково ж практику вважають найоптимальнішою методикою вивчення та пізнання живої природи, її закономірностей та механізмів. Крім того, спостереження та догляд за

акваріумними рибками, морськими свинками, папугами, шиншилами, фазанами, перепілками та іншими мешканцями контактного зоомайданчика позитивно впливають на дітей, роблять їх добрішими, пробуджують найкращі почуття, закладають основи турботливого, відповідального і бережливого ставлення до живих істот, виховують любов до природи.

Окрім вище вказаного, проведено екскурсії в парк Жовтневий м. Чернівців, в ботанічний сад Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, в музей архітектури під відкритим небом, тощо.

Всі ці заходи були спрямовані на активний і змістовний відпочинок, формування у дітей ціннісного ставлення до Батьківщини, її природних багатств, виховання почуття поваги до рідної землі.

Діти постійно залучалися до природоохоронної та дослідницької діяльності. Вихованці та педагоги КЗ ЧОЦЕНТУМ взяли участь у *Всеукраїнських Globe Games, Всеукраїнському зльоті патріотичних дій, Всеукраїнському зльоті лідерів учнівських парламентів*, де здобули призові місця, подяки, відзнаки. Діти також мали можливість представити результати роботи, обмінятися досвідом, відвідати майстер-класи провідних вчених та здобути нових друзів у програмі Globe та на зльотах.

Команди змагалися на 7-ми станціях, де демонстрували свої знання живої та неживої природи і вміння, набуті в процесі спостережень за програмами GLOBE.

За результатами Ігор вихованці ЧОЦЕНТУМ отримали переможні місця; диплом GLOBE Ігор 2019, а керівник команди – подяку за відмінну підготовку команди до участі в Іграх.

У червні поточного року гуртківці закладу (члени юннатівського екологічного парламенту на чолі з Президентом юннатів) брали участь у *Всеукраїнському зборі лідерів дитячих екологічних парламентів*, на базі Всеукраїнського профільного табору «Юннат» у місті Києві.

Вони стали учасниками майстер-класів, конференцій, де виступали з своїми напрацюваннями щодо роботи дитячого екологічного парламенту, їм були проведені екскурсії по навчально-дослідних ділянках, теплиці, в школу народних ремесл. Юннати мали можливість відвідати цирк, музей історії України, Києво-Печерську Лавру, музей Тараса Григоровича Шевченка, побували на вечірньому Хрещатику, відвідали тераріум, «Зимовий сад», зоологічний музей Національного еколого-натуралістичного центру. Для дітей також були проведені цікаві змістовні вечори, конкурси, дискотеки.

Двічі протягом року (в травні та вересні) КЗ ЧОЦЕНТУМ підготував команди для участі у *Всеукраїнському форумі юних екологів України* та

Всеукраїнському форумі учнівських трудових об'єднань у ДП «УДЦ „Молода гвардія”». Учасниками стали переможці всеукраїнських конкурсів та акцій, всього 12 дітей.

Оздоровлення вихованців гуртків *Чернівецького міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді* здійснювалося у пришкільному таборі загальноосвітньої школи, на базі якої працює заклад.

Під час роботи табірної зміни спортивно-масові заходи вдало поєднувались з ігровим екологічним вихованням, пізнавально-краєзнавчими екскурсіями, практичними акціями та трудовими десантами по упорядкуванню території.

Не оминули увагою обов'язкове патріотичне виховання підростаючого покоління.

Особлива увага приділялась формуванню любові до рідного краю (причетності до рідного дому, сім'ї, дитячого садка, міста);

- формування духовно-моральних взаємин;
- формування любові до культурного спадку свого народу;
- виховання любові, поваги до своїх національних особливостей;
- почуття власної гідності як представників свого народу;
- толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.

Оздоровлення вихованців гуртків *Сторожинецького районного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Чернівецької області.*

Вихованці Сторожинецького ЦЕНТУМ протягом 2019 року мали змогу цікаво відпочивати, брати участь у походах, екскурсіях, конкурсах, спортивних заходах.

Традиційно в ПОВЗ «Лунка» щорічно оздоровлюються обдаровані гуртківці Сторожинецького ЦЕНТУМ . Влітку 2019 року в другій профільній зміні відпочили та оздоровились 25 вихованців.

У канікулярний період керівники гуртків ЦЕНТУМ проводили тематичні майстер-класи.

Керівниками гуртків було здійснено регулярні одно- та дводенні походи на вершини передгір'я.

Під час тривалих походів з вихованцями проведено заняття з елементами тренінгу на справжній діючій пасіці. Кожен вихованець отримав індивідуальне

завдання та методику його виконання з послідовним планом. Заняття проводилося з використанням необхідного пасічницького інвентаря: стільники (різні за віком), пасічницький дріт, дираколи, дошка-лекало, шпори-катки, електронавощувачі, вощина, лінійки.

Окрім цього, для гуртківців центру постійно проводились пізнавальні і навчальні екскурсії у парки, луки та лісові масиви.

Ряд вихованців мали змогу відпочити та оздоровитись за рахунок батьківських коштів.

У Заставнівському районі Чернівецької області, з метою забезпечення ефективного відпочинку та повноцінного оздоровлення дітей влітку, створення належних умов для освітньої, культурно-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи з дітьми під час літніх канікул, додержання законодавства у сфері оздоровлення та відпочинку дітей проведена відповідна робота.

25 дітей із числа переможців обласних екологічних конкурсів, оздоровилися в оздоровчо-виховному закладі «Лунка».

При Репужинецькому НВК Заставнівського району Чернівецької області працював наметовий табір. Табір було розташовано у лісі. На його території працював штучний басейн. З вихованцями щодня проводилися екскурсії та експедиції з метою дослідження видової різноманітності рослин екологічної системи лісу. Юннати визначали ярусність лісу, їстівні, неїстівні та отруйні гриби. Діти були попереджені про поведінку згідно з правилами техніки безпеки.

Деякі вихованці Центру оздоровились за батьківські кошти у таборах «Вербиченька», «Дністер Плюс», «Юність».

Вважаємо, що проведення оздоровчо-дозвіллевих заходів протягом 2019 року сприяло підвищенню рівня культури спілкування дітей Чернівецької області, інтелектуальному розвитку, вихованню моральних, етичних та естетичних якостей особистості.

Всього в області було оздоровлено 3 068 юннатів, що становить 88% від загальної кількості юннатів. У тому числі 226 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 7; дітей, позбавлених батьківського піклування – 12; дітей з інвалідністю — 9; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 67; талановитих та обдарованих – 131.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих закладах — 124;
- в таборах денного перебування — 191;
- в профільних таборах — 147;
- охоплено екскурсіями, походами – 2 606.

Чернігівська область

З метою підвищення рівня патріотичного виховання упродовж літа 2019 року для юннатів комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» організовано екскурсії:

- до музею бойової слави;
- до історичного музею;
- до Чернігівського літературно-меморіального музею-заповідника М.М. Коцюбинського;
- історичними та природними пам'ятками Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів – стародавній»;
- до музею авіації і космонавтики Чернігівщини.

На базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» організовано та проведено навчальні практики для здобувачів освіти міста та районів області, роботу фітовітальні «Медунка», догляд за лікарськими рослинами в «Саду лікарських культур» закладу.

Чернігівською обласною станцією юних натуралістів було організовано роботу контактного міні-зоопарку для дітей з особливими освітніми потребами. Діти мали змогу ближче познайомитися з друзями нашими меншими, отримати поради щодо утримання тварин.

До Міжнародного дня захисту дітей 1 червня 2019 року у комунальному закладі проведено засідання творчої юннатівської майстерні: проведені тематичні бесіди «Сяйте усмішки, сонцем зігріті!», «Миру і щастя – всім дітям на світі», «Діти – квіти Землі». В ході заходу для дітей організовано екскурсії територією закладу, до куточка живої природи, кімнати-музею економного та бережливого ставлення до хліба. Для учасників заходу організовано роботу контактного міні-зоопарку.

З нагоди Всесвітнього дня охорони навколишнього середовища у червні 2019 року колектив педагогів разом з юннатами взяв участь у екологічному фестивалі «Життя в стилі ЕКО», який відбувся у регіональному ландшафтному парку «Ялівщина». У «Містечку майстрів» педагогами станції юннатів організовано та проведено низку яскравих, захопливих та пізнавальних майстер-класів екологічного напрямку: «Життя в краплині

води», «Флористичний марафон», «Зоопарк із солоного тіста», «Лелеки рідної землі», «Квіти з паперу», «Веселі курчата», майстер-клас з виготовлення «пташки-мобіла».

Проведення екологічного фестивалю сприяло об'єднанню прагнення дорослих і дітей зберегти нашу природу та поліпшувати екологічний стан рідного міста. Адже, «Уміння бачити прекрасне навколо - робить людину мудрішою, добрішою, духовно багатшою» (В.О. Сухомлинський).

Протягом червня вихованці комунального закладу взяли участь у Всеукраїнському експедиційно-польовому зборі команд юних екологів «Екологічний моніторинг біорізноманіття природоохоронних територій», що відбувся у м. Суми, фінальному етапі Всеукраїнського юнацького фестивалю «В об'єктиві натураліста – 2019» за темою «Моя мала Батьківщина» (Миколаївська область). Команди Чернігівської області долучились до участі у зборі лідерів Всеукраїнської дитячої спілки «Дитячий екологічний парламент» та юнацьких секцій охорони природи, Всеукраїнському зльоті юних дослідників-природознавців (м. Київ), Всеукраїнському зборі лідерів Дитячого екологічного парламенту.

Комунальним закладом «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» спільно з Чернігівським обласним управлінням лісового та мисливського господарства проведено обласний етап Всеукраїнського зльоту учнівських лісництв.

Педагоги Чернігівської обласної станції юних натуралістів влітку 2019 року здійснили ряд виїзних виховних заходів для вихованців позаміських оздоровчих таборів.

25 червня 2019 року педагоги комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» відвідали дитячий оздоровчий табір «Зміна» комунального позашкільного навчального закладу «Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді».

26 червня 2019 року педагоги ОБЛСЮН організували і провели розважально-пізнавальну гру-квест «Шукаємо найбільший скарб» для вихованців позаміського оздоровчого табору «Барвінок».

У рамках гри проведено серію майстер-класів «Орнітологічний вернісаж», «Зоопарк з солоного тіста», «Світ у краплині води», «Кардмейкінг» (виготовлення вітальних листівок); організовано роботу контактного міні-зоопарку.

Упродовж літніх канікул педагоги комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» організували та провели навчальні екскурсії територією закладу, на навчально-дослідну земельну ділянку, до куточка живої природи, екологічну стежку, музею економного та бережливого ставлення до хліба.

Всього в області було оздоровлено 466 юннатів, що становить 52% від загальної кількості юннатів. У тому числі 173 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 15; дітей, позбавлених батьківського піклування – 15; дітей з інвалідністю — 5; дітей учасників АТО — 6; дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей – 23; талановитих та обдарованих – 109.

Оздоровлено:

- в стаціонарних дитячих закладах — 12;
- в таборах денного перебування — 69;
- охоплено екскурсіями, походами – 212.

У період зимових канікул в системі закладів позашкільної освіти України еколого-натуралістичного напрямку, за неповними даними, за виключенням Луганської області, було оздоровлено юннатів у загальній кількості – 39 513. У тому числі 12 199 дітей пільгових категорій, з них: дітей-сиріт – 241; дітей, позбавлених батьківського піклування – 208; дітей з інвалідністю – 204; дітей учасників АТО – 463; дітей учасників ліквідації наслідків на ЧАЕС – 49; дітей з багатодітних та малозабезпечених сімей – 3 543; дітей з групи ризику, девіантної поведінки – 153; талановитих та обдарованих дітей – 7 338.

Оздоровлено юннатів:

- в стаціонарних дитячих оздоровчих закладах – 1 840;
- в таборах денного перебування – 8 640;
- в профільних таборах – 1 571;
- в таборах праці і відпочинку – 76;
- охоплено екскурсіями, походами – 36 657.

Підбиваючи підсумки організації відпочинку дітей під час літніх канікул, зазначаю, що всі заклади позашкільної освіти України еколого-натуралістичного профілю (без врахування даних Луганської області)

працювали з великим навантаженням та великою відповідальністю за свою справу.

З вдячністю за проведену роботу

**Директор НЕНЦ,
доктор педагогічних наук,
професор**

В. В. Вербицький